

DONEM: I

YASAMA YILI :1987/3

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

CUMHURİYET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

19'uncu Birleşim
15 Aralık, 1987, SALI

İÇİNDEKİLER

	Sayfa:
GELEN EVRAK:	2625
GÖRÜŞMELER İŞLER:	
- 1988 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı (Devam)	2626
Program 10, Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Bütçesi	2627-2707
Program 11, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bütçesi	2708-2789

I. GELEN EVRAK:

TEZKERELER:

1. Maliye ve Gümrükler Bakanlığının, 1987 Mali Yılı Kasım Ayı Bütçe Gelirleri ve Ocak - Kasım 1987 Devresi Bütçe Uygulama sonuçlarına ilişkin Tezkeresi (BaŐkanlıđa geliş tarihi: 21 Aralık 1987) (Ekonomi, Maliye, Bütçe ve Plân Komitesine: 21 Aralık 1987)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.14

BAŞKAN - Hakkı Atun

KATİP - Dr. Erbay Kanatlı

KATİP - Feridun Onsav

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisinin; I'inci Dönem, 3'üncü Yasama Yılı'nın, 19'uncu Birleşimini açıyorum.

Ad okunarak yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı)

KATİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; toplantı yeter sayısı vardır.

Gündeme geçmeden önce hep beraber bir önemli görevi yerine getirmeyi önereceğim. Bileceğiniz gibi Şehitler Haftası başlamıştır ve bu sabahki tören ertelenmiştir. Genel Kurul olarak sizleri aziz şehitlerimizin manevi huzurunda bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum.

(Aziz şehitlerimizin manevi huzurunda bir dakikalık saygı duruşu yapılır)

II. GÖRÜŞÜLEN İŞLER:

Sayın milletvekilleri görüşmelere geçiyoruz. Başkanlığın Genel Kurula sunuşu yoktur. İkinci maddede özel gündem bulunmaktadır. 1988 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısının görüşülmesine devam ediyoruz. Genel Kurulca onaylanan program gereğince bugün Program 10 Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Bütçesi ile Program 11 Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bütçesi görüşülecektir.

Sayın milletvekilleri; şimdi Program 10 Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı Bütçesinin görüşülmesine başlıyoruz. Okuyun lütfen.

KATİP -

Program 10 Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı

Alt Program 01 Yönetim Hizmetleri Personel giderleri toplamı 53,680,00 ₺; Cari giderler toplamı 17,400,000 ₺; Yatırımlar toplamı yok, Transferler toplamı yok, Alt Program toplamı 71,080,000 ₺. Alt Program 02 Ticaret Dairesi Personel giderleri toplamı 186,885,000 ₺; Cari giderler toplamı 6,970,000 ₺; Yatırımlar toplamı yok, Transferler toplamı 450,000,000 ₺; Alt program toplamı 643,855,000 ₺. Alt Program 03 Sanayi Dairesi Personel giderleri toplamı 89,814,000 ₺, Cari giderler toplamı 38,300,000 ₺, yatırımlar toplamı 234,000,000 ₺ Transferler toplamı 10,000,000 ₺ Alt Program toplamı 372,114,000 ₺; Alt Program 04 Resmi Kabz Memurluğu ve Mukayyitlik Dairesi Personel giderleri toplamı 24,824,000 ₺; Cari giderler toplamı 2,150,000 ₺. Yatırımlar toplamı yok, Transferler toplamı yok. Alt Program toplamı 26,974,000 ₺ Program Toplamı 1,114,023,000 ₺

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; söz almak isteyenler?...
Sayın Süreç ve Sayın Usar. Buyurun Sayın Süreç.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; partimizin ekonomi ile ilgili bölümünü ben ele alacağım, benden sonra söz alacak arkadaşım Mehmet Altınay da daha çok sanayi ve ticaret bölümü üzerinde duracaktır.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden)- Sen ekonomi konusunu mu?

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Evet.

Ülkemizde ısrarla eleştiri konusu yapmış olmamıza rağmen, Hükümet mali konular üzerinde ve mali politikalar konusunda ciddi önlemler getirmekten kaçınmakta ve devamlı ekonomiyi parasal tedbirlerle yürütmeye çalışmaktadır. Getirdiği parasal düzenlemelerle ekonomiye yön vermek istemektedir.

İçine girmiş olduğumuz bunalıma rağmen ve alınan bütün tedbirlere rağmen olumlu bir gidiş gözlemlenmemesi, bu konuda Hükümetin...

İCİŞLERİ, KOYUŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANİ
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- İşitmiyoruz Sayın Başkan.

ERDAL SUREÇ (Devamla) - E, konuşmayı keserseniz işite-
ceksiniz Sayın Atasayan. Ama konuşuyor arkadaşlar da onun için
herhalde .

Alınmakta olan parasal önlemler... Duyuyor musunuz?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Tamamdır şimdi.

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Ülkemizde bir iyiye gidişin değil,
aksine ekonomide bir karmaşıklık düzeni içerisine girmiş olma-
mıza rağmen, bu konuda saptanan aksaklıklar görülmekte ve
ısrarla aynı yönde gidiş plânları çizilmektedir.

Aslında Hükümetin bu parasal önlemleri getirmiş olduğu
günden bu yana, üzerinden uzun bir süre geçmiştir. Aşağı yukarı
yasalarla ve Bakanlar Kurulu kararları ile uygulamaya konan bu
önlemler sonrasında belli bir yerlere ülke ekonomisinin geldiği
gerçektir. Bu geline noktada Hükümetin ilgili Bakanlığının biz
konuşmamızı bitirip yerimize oturduktan sonra, biz bekliyoruz bu
Kürsüye çıksın ve uygulamalar sonrasında gelinen bu noktayı
somut ve ne olarak, rakamsal olarak ve ülkenin içinde bulunduğu
gerçek durum itibarı ile gözler önüne sersin, bizi yanıtlasın.
Söylediklerimizin yanlışlığını es geçerek değil ve hiçbir şey
söylememiş şeklinde, söylemediğimiz konulara salt değinerek
yerine oturmasın. Çünkü biz önemli iddialarda bulunmaktayız.
Kamuoyu bu konularda büyük bir endişe ve şaşkınlık içerisinde
bırakılmaktadır. Gelinen noktada bu ülke ekonomisinin iyi bir
gidiş içinde olmadığı ve gelişen olaylarda ve yapılan uygula-
malar sonrasında ekonomide önemli dar bağazlara doğru girildiği
yaşanarak görülmektedir. Bir yıl boyunca Hükümet bu tedbirlerini
gündeme getirirken, özellikle faizler konusunda çok şey söyle-
miştir, çok eleştiriler yapılmıştır. Buna karşılık Hükümet de
bunu savunarak ısrarla gündeme getirmiş ve belirli aşamalardan
sonra bugün ulaştığımız faiz yükseltmesine gelmiştir.

Bu faiz yükseltmesi, Şubat ayında uygulamaya konmuş %40, %48. Şimdi aradan 11 ay bir süre geçmiştir. Bir yıla yaklaşan bir uygulamayı yaşadık. Bunun arkasından Bankalar Yasası gündeme geldi, Para Kambiyo Yasası gündeme geldi ve Merkez Bankası Yasası da gündeme geldi. Bunlar arka arkaya bu Meclis Genel Kurulundan iktidar oyları ile geçirildi. Kimisi düzenlemeler şeklinde, yeni yasa şeklinde değil, mevcut yasalarda yapılan düzenlemeler şeklinde, kimisi de yeni şartlar getirilerek geçirildi ve uygulamaya kondu. Uygulamalar sonrasında da bazı olaylar gelişti. Gerek bankacılık sektöründe gerek parasal işlemler içerisinde olan sektörde ve bunların etkisi sonucunda da diğer sektörel bardo ve ekonomik faaliyetler içerisinde bulunan kesimleri önemli bir etkileme alanı içine girildi. Bu girilen noktada belli bir yere gelmiş bulunmaktayız. Şimdi dönüp bakacağız, siz büyük iddialarla bu tedbirleri gündeme getirirken ekonominin çok daha iyiye gideceğini ve ekonominin daha rahat bir ekonomik faaliyet zinciri içerisinde çalışma olanağını vereceğinizi iddia etmiştiniz. Biz ise bunun ekonomiye ters yönde etkiler yapacağını söylemiş ve getirmekte olduğunuz bu tedbirlerin yanlışlarını size anlatmaya çalışmıştık. Şimdi o söylenen sözler sonrasında sözler bitmiş uygulamalar olmuştur. Uygulamalar sonrasında kim haklı durumdadır? Bugün bu ekonomi, içinde yaşadığımız ekonomik koşullarda sizin uygulamış olduğunuz faizler, yüksek faiz politikası ile uygulamış olduğunuz serbest döviz uygulaması ile para kambiyo uygulamanız ile ve bankalarda yapmış olduğunuz değişiklikler sonrasında bu ülkede gerçekten bir iyiye gidişe yönelmiş bulunmakta mıyız? İşte Sayın Ekonomi Bakanı bize çıksın somut olarak rakamsal olarak uygulamadaki tedbirlerin yarattığı olumlu hava içerisindeki gerçek durumu yansıtsın ve biz de alınan bu uygulamaların bu ülkenin nereye gittiğini kendi ağzından da dinlemiş olalım. Biz geldiğimiz noktayı biraz sonra daha somut olarak ortaya koyacağız ve hiç de Hükümet sözcülerinin çıkıp devamlı bu konular açıldığında söyledikleri gibi bu ülkenin toz pembe ekonomik yapı içerisine itilmediğini,

aksine her adımda bir sorunla karşılaşıl原因an ekonomik darboğazlar içerisinde girilmekte olduğunu görüp yaşamaktayız. Şimdi ülkemizde kim iktidar olursa olsun şu gerçeği somut olarak benimsemesi gerekmektedir. Her ülke kendi ayakları üzerinde duran ekonomik bir yapı oluşturmak zorunluluğundadır. Bunu biz de diyoruz. Bizim Hükümetimiz de veya yetkililerimiz de devamlı vurgulamaktadırlar ve alınan ekonomik kararların da bize göre bu yönde olması lazımdır. Yani her geçen yıl ekonomi kendi ayakları üzerinde durabilen bir yapıyı oluşturacak şekilde gelişme göstermesi ve her türlü sektörü itibarı ile de bu oluşturulan yapı içerisinde ileriye daha güzel günlere ulaşırken ekonomide de her yanı ile ekonomik koşulların işler durumda, çalışır durumda bulunacak bir ortamın yaratılması gerekmektedir. Halbuki biz bunun tam tersinin bir gerçekleşme aşamasına girdiğini görmekteyiz. En basiti, en basit örneği ile ele aldığımızda ülkemizde bütün yapılan ve hükümetlerin bir yıllık mali uygulamalarını gündemde tutan bütçeye baktığımızda, bu bütçenin her geçen yıl daha çok miktarlara dış borçlan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yardımları ile ancak kâğıt üzerinde dengeli tutulabildiğini görmekteyiz. Bu yardım ve öngörülen miktarların büyük oranda gerçekleşmediğini de özellikle yatırımlar açısından gerçekleşmediğini de görmekteyiz ve bu gerçekleşmeme sonrasında da ekonomide başta söylenen ve özellikle mali yıla girerken güzel sözler olarak, cümleler şeklinde yuvarlaklaştırılan, işte bu yıl bu tür yatırımları yapacağız, ülkemizde bu tür gelişmeler olacaktır yönlü olayların da bu gerçekleşmeme neticesinde sonuçsuz kaldığı ve gerçekleşmediği de yaşanmaktadır. Örneğin bakıyoruz biz geçmiş yıllarda ülkemiz ekonomisinde gerçekten zaten enflasyonun da büyük oranda artmış olması nedeni ile rakamların büyümesi de doğaldır. Yani bütçeler tabiiyle ki bir ülke %50'lere enflasyon yaşamaktadır, o ülkenin bütçesi de bir evvelki bütçesine göre daha büyük bir rakamsal eşitlik içerisinde önümüze gelecektir.

Ama bu ölçü de, bu ölçü de, bu ölçü artarken, bu miktar artarken enflasyona göre rakamlar çoğalırken, bir bakıyoruz ki yatırım olarak öngörülen miktarlarda geçmiş yıllara göre rakamsal olarak büyümeler olmasına rağmen, gerçekleşme rakamlarında o yönde bir gelişme gözlemlenmemektedir ve 1982'den 1986 dönemine kadar bu yatırımlarda gerek Bütçede öngörülen, gerekse Hükümetin her yıl çıkarmış olduğu programlarda öngörülen hedeflerden büyük ölçüde sektörel sapmalar gösterdiğini, rakamlar bize göstermektedir.

Bunun yanında kamu yatırımlarının gerçekleşme oranı da 1983'te %41'den 1984'te %45'e bir yükselişten sonra 1985'ten günümüze kadar, 1985, 1986, bu sene 1987 uygulaması vardır, 1985'te %36.3'e, 1986'da %27.7'ye ve bu seneki 10 aylık rakamlarda da öngörülenin çok altında bir gerçekleşme rakamı ile karşı karşıya bulunmaktayız. 1987 10 aylık rakamına göre yatırımlarda öngörülen miktar, 23, 426,000,000 iken gerçekleşme 8,616,000,000'da kalmıştır. Demek ki %30'lar civarında bir gerçekleşme de 1987 10 ayı itibarı ile gözlemlenmektedir. Hükümetin uygulamada tuttuğu ve ısrarla kendi ülke gelirlerine dayanarak bir yatırım politikası yerine, Türkiye Cumhuriyeti'nden sağladığı yardım kalemleri ile ülkede yatırım politikasını yönlendirme alışkanlığı bu şekilde gittiği takdirde, ülkemizdeki yatırım sonrasında oluşacak ekonomik gelişmelerin de gerçekleşmeyeceği, önemli bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır. Çünkü Bütçe yapısına baktığımızda zaten önemli oranda, 93,000,000,000'a yakın bir açıklıkla bağlanan ve kesinlikle bu açıklığı Türkiye Cumhuriyeti'nden gelecek borçlanma ve yardımlara bağlayan bir Bütçe yapısı içerisinde enflasyonu körükleyen bir tüketim kalıbının oluşturmaya yöneldiği ve bu tüketim harcamaları alışkanlığının giderek bu ülke ekonomisine bilinçli bir şekilde pompalandığını görmekteyiz. Bunun sonucunda ülkenin önemli oranda dış, Türkiye'deki değer kaybının buraya yansması da büyük oranda olmakta ve devamlı pompalanan bu tüketim harcamaları, tüketim alışkanlığı ile ülkemizde Türkiye Cumhuriyeti'nde önemli değer kaybeden ülkenin daha hızlı bir şekilde bu ülke ekonomisinde tedavüle girmesi ve süratli bir değer kaybeden şekli ile tedavüle kalmasında direnilmektedir.

Şimdi bakıyoruz. Gerek Hükümetin ekonomik cümlelerinde, programında, gerekse kendi demeçlerinde, sık sık verdikleri demeçlerde %50'lerin üzerine çıkan enflasyonu frenleyeceklerinden bahsetmektedirler ve biz bugünkü incelememizde olan 1988 programına baktığımızda da aynı cümleyi gördüğümüz gibi, Başbakanlık Bütçesi görüşmelerinde eleştiri konusu yaptığımız ekonomik sorunlara yanıt alırken, Sayın Başbakanın da cümlelerinde önemli olarak yer verdiği konu, enflasyonu frenleyeceğimizden bahsetmektedir.

Şimdi ülkemizde uygulanan bu parasal yöntem içerisinde üretimde kullanılan ara malları, ürün girdileri kesinlikle dövize tabi kılınmaktadır ve devamlı yükselmektedir. Her Sterlin ve Markın artışı, bu döviz girdilerine önemli oranda etki yapmaktadır ve maliyet artışlarına neden olmaktadır.

Bunun yanında ülkemizde o kadar bir serbesti serbesti diyerek parasal, hiçbir ülkenin yapamayacağı bir cesurlukla parasal önlemleri bir serbestiyet içerisinde bu ülkede sokmuş durumdayız ki artık mal ve hizmet fiyatları da bu ülkede Sterlin veya Marka göre, dövize göre belirlenir olmaktadır. Yani eskiden muhalefetin özellikle eleştiri konusu yaptığı, gecedен sabaha değişen fiyatlar cümlesi değerini yitirmiştir. Artık saat başı fiyatlar değişme noktasına itilmiştir. Çünkü satıcı, mal ve hizmet sunucular ellerinde makinelerle döviz borsasını takip etmekte ve ona göre belirlenen hangisi yükselirse dövizin, Mark yükselirse Marka göre, Sterlin yükselirse Sterline göre, Dolar yükselirse Dolara göre hemen hesabını yapmakta ve malını ve hizmetini ona göre belirlemiş olmaktadır. Ülkede ekonomik faaliyetlerde önemli rol oynayan mal ve hizmetler dövize göre belirleniyor. Üretim alanına giren mallar girdi maliyetleri dolayısıyla dövize bağlanmış bulunuyor. Bu çark içerisinde geriye maaş ve ücreti ile geçinen kesimler ve ürününü satarak ürettiği malın karşılığını almak zorunda kalan kesimler kalıyor. Onların bu sunumları bu durumlarında ortaya koydukları ise veya karşı karşıya bırakıldıkları nokta ise Türk Lirası olmaktadır. Yani maaş

ve ücret diye sen mal ve hizmetini alırken döviz ve Sterlin üzerinden alacaksın ama maaş ve ücretini Türk Lirası olarak belirleyeceğiz denerek değer biçilmekte, ürün ise bütün bu zorluğuna rağmen ve girdi maliyetlerini her türlü girdisini, her türlü masrafını çarşıda belirlenen dövize göre alıp üretim alanına sokmakta ve bir değer yaratmakta, ama ondan sonra o değer karşılığını kendisine Hükümet Türk Lirası olarak belirleyip ilan etmektedir. Bu belirleyişte de Sterlin veya dövizin veya Markın değeri sözkonusu olmaktadır. Hükümetin o günkü kendisine göre söylediği mali olanakları sözkonusu olmaktadır. Yani Hükümet vermek noktasında veya tespit etme noktasında mali olanaklar ön plana çıkarılmakta ve Türk Lirası hesabı ile Türk Lirasına göre bir değer biçilmektedir. Orneğin asgari ücreti veya maaş ve ücreti belirlerken girdi maliyetlerini veya ürün değerlerini dışardan satın alırken ise insanlar, kesinlikle bu yükselen döviz fiyatlarına göre almak zorunluluğunda kalmaktadır. Ülkemizden başka, bir paranın, bu kadar girip çıkma olanağına kavuştuğu ve serbestçe girip çıktığı hiçbir dünya ülkesi yoktur. Yani o kadar zorluklar içerisinde ve sorunlar içerisinde bulunan bir ekonominin bu kadar bir başıbozukluk içerisinde bırakılması ise bu ülkeye yarar değil zarar getirdiği ise her geçen gün ortaya çıkmaktadır. Şimdi para konusu serbestiyet içerisinde bu ülkeye girip çıkabilmektedir. Bankalar bütün yasalarda yapılan değişikliklere ve bizim yaptığımız tüm eleştirilere rağmen yine başı bozukluk ve keyfi bir icraat içerisinde ve kesinlikle yasalardaki belirlenmiş kurallara göre değil, belirli aile şirketleri elinde toplanmakta olan hisseleri belirli aile şirketleri elinde toplanmakta olan bu bankalar, aile meclislerinin verdikleri kararlara göre bu ülkede faaliyet içerisinde bulunmaktadırlar ve en önemlisi de biriken tasarruflar veya tasarruf şeklinde biriken mevduatlar bu ülkede kesinlikle ekonomik yapıya göre yönlendirilmemektedir. Tüketim alışkanlıkları ve banka meclislerinin kendi

istekleri doğrultusunda yön almaktadır. Bu da ülke ekonomisine
favda değil, önemli zararlar vererek enflasyonun tırmanmasına
neden olmaktadır. Devamlı burda vurgulamaktayız. Bugün ülkede
getirilen bu yüksek faiz uygulaması ile bu ülke üreticisinin
bu ülke halkının omuzlarına çok önemli bir yük getirilmiştir
ve gerekçe olarak sunulmak istenen tasarrufları artırma yö-
nündeki açık gözlük de dar gelirli'lere yöneltilen bir tuzak,
başka bir şey değildir. Çünkü bir paranın tasarruf ola-
bilmesi için o biriken mevduatın mutlaka bir yatırıma yön-
lenmesi gerekmektedir. E, var mı öyle bir yönlendirme? Bir
yıl yaşamış durumda olan insanlar veya bundan önce de, bundan
önceki yıllarda da yükseltildikten sonra faizler %9'lardan
%24'lere yine aynı iddialarda bulunulmuştu. İşte küçük ta-
sarruf sahiplerini koruyacağız, küçük tasarruf sahiplerini
bu enflasyon karşısında biriken paralarının erimesine göz
yummayalım gerekçeleri sunulmuştu. Ama bunun gerçek olma-
dığı ortaya çıktı. Yaşadığımız uygulamalar bize gösterdi.
Çünkü bankalarda biriken mevduatların bu bankalar tarafından
nasıl açık göz bir şekilde kendi lehlerine kullanılarak döviz
hesabı yapılmak suretiyle Avrupa Bankalarına yatırıldığını
bugün bu ülkede sağır sultan bile bilmektedir. Herkes bil-
mektedir. Yani sen küçük tasarrufçuyu kendiracaksın nice,
sen, tasarrufunu ben korumak için faizi yükselttim diyecek-
sin. Ona %40'larda bir faiz vereceksin ama o ülkede %70
değer kazanacak bir döviz ondan sonra sen bankalarda biri-
ken bu mevduatların bankalar tarafından kullanılması ve
değerini alıp cebe atmasına göz yumacaksın. Bu açık bir
açık gözlüktür. Çünkü siz verdiğiniz faiz miktarları ile
ödediğiniz tasarruf diye bahsettiğiniz mevduatlarda öde-
diğiniz faizlerle o küçük mevduatı zaten korumamaktasınız.
Bugün 100 lirası olan bir adam gidip o yıl sonunda 50, %50 bile
faiz verseniz, %50 aldığı anda o parasını korumuş mudur? Ke-
sinlikle %70 değer kazanan dövizin yürürlükte olduğu bir

Ülkede bunu sağlayamazsınız yine. Gene sağlamamış durumdasınız. Çünkü o bankadaki biriken mevduatı alıp tasarrufta kullanılmaması bir yana, onu elde edenler döviz şeklinde kullanma suretiyle o fakir fükaranın, korumak istediğiniz kişilerin sırtından önemli bir avantaj sağlamaktadırlar ve onlar da yıl sonunda faiz alayım diye bankaya uğradıklarında, aldıkları faiz miktarının mevcut parayı bile koruyamadığını görmekteydiler, çünkü çarşıya çıktığında, o faizi alıp da dışarı çıktığında bir bakıyoruz ki Sterlinin fiyatı zaten bir yılda %70'e çıkmış. Ama siz ona %40 bir faiz vermiş durumdasınız. Dolayısıyla o parasının, ana parasının da en az %30-35'inin değerini kaybetmiş olarak o bankadan çıkmaktadır. Dolayısıyla sizin gerekçe olarak sunduğunuz da dar gelirli kesimlerin gelip bankaya yatırdıkları parayı belirli kesimlere kaynak olarak sunmak ve o sunulan kaynaklar sırasında da bu ülkede gerçekten yatırım olmaması nedeni ile de tasarrufların artmadığı gerçeğidir. Artmamaktadır. Bugün bakınız, her yılın yatırım miktarlarını alıyoruz bakıyoruz, bu ülkede tek spekülasyon olarak kullanılan ve atıl yerler olarak gösterilen konut inşaatları artmaktadır. Yatırım alanları artmamaktadır. Bu yatırım alanlarında kesinlikle üretime yönelik ve üretim amaçlı, ekonomiye katkıda bulunması yönündeki değer taşıyan yatırımlarda önemli bir yatırım artışı yoktur. Kesinlikle yatırımlardaki tek artış, yatırım alanlarındaki tek artış konut yönündeki veya arsa yönündeki spekülasyon alanlarına yönelik yatırımlardır. Onların da değerlerinin çok büyük oranda enflasyon nedeni ile her geçen yıl arttığı bir gerçektir ve bu gerçek bilinmesine rağmen, bu fasit daire içerisinde Hükümet ısrarla durmakta ve bu yanlışlığın düzeltilmesi gerekirken, üretim alanları yerine spekülasyon amaçları teşvik eder anlamı çıkarılarak ülke ekonomisinin o tarafa doğru yönelmesi adeta Hükümetçe pompalanmaktadır.

Şimdi bu bir serbest rekabet veya Sayın Başbakanın deyimi ile liberal ekonomi içerisinde bir kalkınma modeli de değildir. Bu, açıkça serbest serbest diyerek belirli kesimlere büyük olanaklar sağlama ve bu düzen içerisinde, bir uydurma model içerisinde, bir model de değildir bu. Bu, bize has ve bazı açığızlara önemli kaynak aktarma yöntemidir. Ekonomide bunun

bilimsel bir izahı da yoktur. Çünkü alt-üst edilmiştir bu ekonomik bilimsel uygulamalar da bizim ülkemizde ve belirli bir kesimin altta kaldığı da bir gerçektir. Belirli, çok dar bir zümre bu gidişten memnundur. Çünkü önemli kaynaklara kavuşturulmaktadır. Ama geniş bir kitle, giderek büyüyen bir geniş kitle, giderek büyüyen, çünkü ilk yola çıkıldığında belki daha dar boyutluydu, şimdi giderek daha da genişliyor, çok geniş bir kesim altta kalma durumu ile karşı karşıya kalmakta ve bundan büyük zararlara düşer olmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisi önemli çelişkiler içerisinde yürümeye çalışmaktadır. Tutarlı politikalar, planlı ve programlı uygulamalar yerine dengesiz kararlar ve günlük politikalarla ekonomiye ısrarla yön verilme istenmektedir. Bu sürdüğü süreçte de ülkemizde ekonominin ayakları üzerine oturamayacağı ve olumlu yerlere varılamayacağı açıktır. Bir kere ülke ekonomisine yön verme yönünde faaliyet içerisinde olanların öncelikle kendi ülke kaynakları esas olmaları gerekmektedir. Kendi ülke gerçeklerini, kendi ülke potansiyelini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir. Eğer bunlar düşünülmez ve ısrarla bu gerçeklerden uzak bir yapı oluşturma yönüne gidilirse bugün geldiğimiz ve her adımda bir çelişkiyle karşı karşıya kaldığımız durum gibi çıkmaz bir durum içerisinde de sokulmuş oluruz.

Beş Yıllık Planı bir süre önce bu Mecliste görüştük. Arkasından bütçeyi görüşmekteyiz. Gerek Beş Yıllık Kalkınma Planının tartışılması aşamasında, gerekse bütçe geneli üzerindeki tartışmalarımızda Hükümetin özellikle plan ve programa olan yaklaşımının yanlışlığını vurgulamaya çalıştık ve bunun, özellikle Beş Yıllık Planın bir yasal gerek olduğu için, bir Anayasal gerek olduğu için bu Meclis'ten acele bir şekilde geçirilmesinin istendiğini, yoksa buna inanarak planın bilimsel bir şekilde tartışılması sonrasında bilimsel kalıplar üzerine oturtularak gerçekleri yansıtmadığını çeşitli cümlelerle vurguladım. Hatta bu Plan içerisinde teknik dahi çok önemli eksiklikler olduğunu, bu teknik eksikliklerin var olmasına rağmen Hükümetin bu Planı önemli sonuçlar sağlayacak şekilde kamuoyuna yaymaya çalıştığını da gözlemledik.

Oysa bu Planın temel kaynağını, temel yerini oluşturan konuda önemli eksiklikler göz önünde bulunuyordu. Orneğin dış ekonomik ilişkilerin durumunu ortaya koyan ödemeler dengesi tablosu bu plan içerisinde eksik olarak hazırlanmıştı ve sermaye hareketleriyle döviz rezervlerine ilişkin hedefler bu Planda yer almamıştır. Bu Planda, ki beş yıl sonrasının ekonomik durumunu belirleyecek bir planda finansman kaynakları yoktu. Yani Planın bir yerinde beş yıl sonra, 1992'de varacağımız kalkınma hedefleniyor, %7 kalkınma hedefi öngörülüyor, ama bu hedefin, hedefe ulaşabilmek için yapılması gereken yatırımlar için gerekli olan para miktarının ne olacağı planda yer almıyordu. Düşünün 300,000,000,000 sabit sermaye yatırımı öngörüyor bir plan ve diyor ki %7'lik bir büyüme öngörüyor ama bu öngörülen rakamlarla yapılacak yatırımların nereden karşılanacağı, nasıl karşılanacağını plana koymuyorsunuz. Bu tabii ki hükümetin bilinçli olarak oraya koymadığı gerçektir. Yani unuttuğu birşey değildir. Bilinçli koymamıştır. Çünkü beş yıl içerisinde ülkenin gelir yapısını bilmiyor, bilemiyor. Kafadan atma bir rakamı da oraya yazıp başka yerleri zor durumda bırakmak için planda finansman kaynakları es geçilerek bir plan önümüze sunulmuştur. E, planın esas teması esas gerçeği, kalkınmadır. Kalkınma da %7. %7'lik kalkınma için öngörülen yatırımların nasıl yapılacağını siz söyledikten sonra o planı değil iki yüz sayfa, isterseniz sekiz yüz sayfa yazınız ve istediğiniz güzel cümlelerle süsleyiniz o plan sadece bir metin, okunacak bir kitap veya işte bir roman şekline dönüştürülür ve hiçbir değeri olmayan basit bir metin haline gelmiş olur.

Bu plan da, önümüze sunulan bu plan da bu basitlik içerisinde ve gerçek durumu yansıtmayan ve temel konuyu içermeyen bir plan şeklindedir. Bu yapıdaki, bu düşünce kalıbı içerisindeki bir gidişi benimseyen iktidarın ekonomik geleceğini biz burada başka hangi cümleyle tartışabiliriz? İşte bakış açısı, ekonomiye bakış açısı bu, geleceğe yönelik düşünceleri ise meğhul. Bu yapıdaki bir ekonominin geliştiği güzelliği içerisinde yüzeceği ve her adımda bir sorunla karşı karşıya kalacağı da açıktır. Bu geliştiği güzelliği içerisinde

ikide birde Türkiye Cumhuriyetiyle imzalayacağı protokoller sonrasında ortaya çıkacak çelişkilerle çeşitli kesimlerin tepkisel çıkışları karşı karşıya gelecek. Ekonominin bu uygulamaları sonrasında ortaya çıkan ve altta kalan kesimlerin feryatları ise bir bir doğmaya başlayacaktır. Bunun adı budur, bu gidişin sonuçları da bu olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yine bu Beş Yıllık Kalkınma Plânına bağlı olarak Hükümet yasal gereği olan yıllık programı da çıkarmış ve önümüze sunmuştur. Şimdi bakıyoruz. Plânın temel girişinde, bu programın temel girişinde devamlı vurguladıkları önemli bir cümleyi esas konusu olarak, programın esas konusu ve Hükümetin icraatlarının geleceği açısından da vurgulamak gereğini duymuşlardır ve demişlerdir ki Devletin destek ve koruma politikalarından mümkün olduğunca arındırılarak serbest ekonomik kurallar çerçevesinde ekonomi yönlendirilecektir.

Programın 493'üncü sayfasında yer alan bu cümle ile gerçek durumu yanyana koyduğumuzda burda da çok önemli gelişmeyi görebilirsiniz. Programın başka bir yerinde bu ülkede gelir dağılımının giderek bozulduğu bir cümle olarak yer almaktadır. Programın 524'üncü sayfasında ise ...

İÇİŞLERİ, KOY İŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKAN
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Resmî Gazete'den okun?

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Evet, programın ...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Resmî Gazete'den ...

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Programın yayınlandığı Resmî Gazete'den tabii. Programdır görüştüğümüz Sayın Atasayan. İlle ...

(İçişleri, Köy İşleri ve Doğal Kaynaklar Bakanı
Taşkent Atasayan yerinden birşeyler söyler).

Efendim?... Söyle de anlamadım.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Devamla)- Devam et.

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Evet, programın yayınlandığı Resmî Gazete'den bahsederim. 524'üncü sayfasında ise L'nin yabancı paralar karşısında sürekli değer kaybetmesi, fiyatlar genel seviyesinin yükselmesinde etkili olmaktadır demektedir.

529'uncü sayfada ise enflasyon hızının yıl sonu itibarıyla %30'lara düşürülmesi hedef alınmıştır diyor.

SALİM USAR (Girne)(Yerinden)- Altında gerçekleşecek diyor.

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Evet, her sene söylüyorlar, yani, bunu, ama bir türlü bu %25-30'lara değil %50'lerde dahi tutturamıyorlardı. Bu sene büyük bir cambazlıkla o %50'nin altına çekmeye çalışıyorlar. Ona da biraz sonra geleceğiz. Efendim?...

OMER DEMİR (Gazi Magusa)(Yerinden)- Yani tutunca cambazlık mı oluyor?

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Bilmem, sen yaşıyorsun bu memlekette, sen de dışarıda, eğer %35'se bu ülkede enflasyon o zaman cambazlık değil tabii.

Şimdi sayın arkadaşlar; bir yandan devletin destek ve koruma politikalarından arındırılacağı bir hedef olarak seçilirken diğer yandan bu ülkede hem gelir dağılımının bozulduğunu ve düzeltilmesi gerektiğini, hem L'nin yabancı paralar karşısında sürekli değer kaybetmesi, fiyatlar genel seviyesinin yükseltilmesine etkili olduğunu ve hem de enflasyon hızının yıl sonunda %30'lara çekileceğini yanyana koyduğumuzda bunun nasıl gerçekleştirileceğini düşünmemiz lâzımdır. Devlet kendi ekonomiden ... Efendim?

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa)(Yerinden)- Kurt masalı bu da.

ERDAL SUREÇ (Devamla)- Evet. Devlet hem elini eteğini ekonomiden çekmek istiyor, ondan sonra da bu ülkede gelir dağılımını düzelterek bahsediyor. Ekonomik destek ve koruma politikalarından uzaklaşacağını söylüyor ve enflasyonu aşağıya çekebileceğini de iddia edebiliyor. Burda işte insan düşünüyor. Yani burda kendi programları içerisinde bile çelişkili olan bir iktidarın ülke ekonomisinin bugün içine girdiği bu karmaşıklık içerisinde bulunmasının temel nedeni de açık olarak ortaya çıkar. Yani konulara ciddiyetle bakış açısı yoktur. Çünkü bir ülke paraya müdahale etmeyecek, mali politikalarla gelir dağılımını önleyici tedbirler almayacak ve enflasyon hızını aşağıya çekecek. Nasıl yapacak bunu? Tabii ki hükümetin müdahale etmesi lazımdır, bazı ekonomik tedbirler alması lazımdır ve direkt olarak bu koruma ve destekleme politikaları ile fiilen ekonominin içerisinde bulunması gerekmektedir. Bunları yapmadığı sürece zaten bunların hızla büyümesi gündeme gelmektedir. Gelir dağılımı hükümetin bugünkü çarpık politikasından kaynaklanıyor mu? Ü'nün değer kaybı bugün bu getirilmeye çalışılan serbestiyet içerisindeki giriş ve çıkışlar sonrasında kaynaklanıyor mu? Ve banka düzenlemesi içerisinde kredi akışlarının istenilen yöne akması yönünde ve bankaların keyfi uygulamaları ile belli yönlere yönlendirilmesi sonucundan doğmuyor mu? Bütün bu gerçekler ortada dururken Hükümet direkt olarak ~~ve etkili~~ bir şekilde ekonomiye müdahale ederek destek ve koruma politikalarını geliştirerek ancak bu sorunların gündemden çıkmasını sağlayabilir. Yoksa bundan uzak durduğu sürece bugünkü kap-kaç düzeni içerisindeki önemli kazanımlar sağlayan kesimlerin büyük, daha vurgunlar vurmasına ve genel tabiriyle köşeyi dönmelerine de yardımcı olmuş olmaktadır.

Ülkemiz ekonomisi tutarsız ve dengesiz bir gidiş içerisinde ve bu gidiş içinde de sektörel bazda da önemli aksamalar görülmektedir. Bu tarım kesiminde de sözkonusudur, sanayi sektöründe de sözkonusudur ve yatırım alanları olarak beklenen diğer sektörler açısından da ve en fazla bel bağlanan ve en fazla üzerinde durulan turizm sektörü için de sözkonusudur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bugün ülkemizde özellikle temel sektörler açısından Hükümetin tam tersi politikalar içinde bulunması zorunluluğu vardır. En önemli sektörlerden sayılan tarım sektörü için veya hafif sanayi olarak kabullenilen sektörler açısından ülkemizde hükümetle devletin destek ve korumacılığı gereği varken bundan uzaklaşılması ülkemiz ekonomisine vurulan en büyük darbe olmaktadır. Çünkü tutulan yol ve ısrarla serbestiyet içerisinde bir ekonomik model çizelim yaklaşımı ile çok tehlikeli tırmanışlara yönlendirilmeye çalışılmaktadır. Oysa bakıyoruz dünya liberal ekonomik sistemini bilinçli şekilde uygulayan ve kalkınma düzeyleri yükselmiş ülkelere bakıyoruz. Orda önümüze gelen istatistikî bilgilerde ülkelerin giderek ekonomilerini korumacılık tedbirleriyle yönlendirmeye çalıştıklarını daha açık ve net olarak görebilmekteyiz. Bugün Amerika serbest ticaretin beşiği olarak bilinen ülke olarak daima ün yapmıştır. Ama Amerika'da gerek tarım üretimini, gerekse sanayi üretimini korumak için çok sert önlemler almakta ve gümrük duvarlarını büyük oranda yukarı kaldırmaktadır. Gümrük tarifelerini o kadar yükseltmektedir ki bundan Avrupa dahi rahatsız olabilmekte ve şikayet edebilme durumuyla karşı karşıya kalmaktadır. Aynı sorunu Avrupa tarım ürünleri için de sözkonusu olmaktadır, onlar için de görmekteyiz. Avrupa'da kendi üreticisini, kendi ürünlerini koruyabilmek için önemli Avrupa Ortak Pazarı içinde olmasına rağmen, kendi Avrupa Ortak Pazarı ülkeleri dahil, dünya ülkeleri içinde belirli koruma tedbirlerini

alabilmektedir. Bunu bu kadar kendi ülke ekonomisinin geleceği açısından almaktan çekinmeyen serbest ticaretin beşiği ülkeler alırken, biz kendi ülkemiz için serbesti aşığı gibi ille de serbest diyerek ülke üretim ve üreticisini korumaktan kaçınmamaz sözkonusu olmamalıdır. Bugün ülkemizde gidilmek istenen nokta budur. Bu kesinlikle yanlıştır ve Hükümetin yanlış bir politika uygulaması içerisinde olduğu bir gerçektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu gidiş içerisinde giderek ücretler ve fiyatlar istikrarının da bozulması doğal olmalıydı ve nitekim de doğal olmuştur. Bugün ülkemizde ücret ve fiyat istikrarı kesinlikle altüst olmuştur ve artık yıllar öncesinin sağlanmaya çalışılan o istikrarlı politikaları da çok gerilerde kalmıştır. Enflasyon bir kere yüksek rakamlardan inmiyor. %50'lerden aşağı indiği yoktur. Bu %50'ler civarındaki enflasyon düzeyi içerisinde yaşayan kesimlerin ücret ve gelirlerini aynı oranda düzenleyemezseniz, ülkede istikrar olarak gördüğünüz fiyat ve ücret dengesinin de giderek bozulduğu ve reel satın alma güçlerinin giderek gerilemekte olduğu bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır.

Sayın Başbakan geçtiğimiz gün kendi bütçesi hakkında yaptığımız görüşmelerde bize pahalılığın ülkede iviye gidişte bir işaret olduğunu da söylemiş ve örnek olarak da Avrupa'daki gelişmelerden bahsetmişti. Avrupa'da da genelinde bir fiyat yükselmesi vardır, ekonomik bunalım noktalarındadır ülkeler. Dolayısıyla bizim ülkemizde de bu tür bir durum içerisinde olmamız doğal karşılanmalıdır şeklinde bu mealde cümleler sarfetmiştir. Oysa gerçek bu mudur? Gerçek bu değildir sayın arkadaşlar. Bugün ülkemizde yaşanan enflasyon hiçbir Avrupa ülkesinin enflasyonu oranında değildir. Bakıyoruz biz, 1986 yılının rakamları elimizdedir, Avrupa ülkelerine. Hiçbir Avrupa ülkesinin yüksek bir enflasyon içerisinde bulunmadığını görüyoruz. Yani Sayın Başbakanın söylediği gerçek değildir. Lüksemburg %-1.4, adamlar eksiye de inmiştir. Almanya'da -1.1, Hollanda'da 0.2, bunlar enflasyon rakamları. Belçika 0.6, Fransa 2.1, İrlanda 3.2, İngiltere 3.7.

Danimarka 4.4, Portekiz 10 ve Yunanistan 16. Demek ki on yüksek enflasyon olan ülke, Avrupa ülkeleri arasında Yunanistan'dır. ve onun da rakamı yalnız %16.9'dur. Dolayısıyla bugün söylendiği gibi ne fiyat artışları o ülkenin kalkınma yönünde bir işarettir veya kalkındığını, geliştiğini gösteren bir işarettir, ne de Avrupa ülkelerinde önemli bir fiyat tırmanışını gösteren bir enflasyon rakamı mevcuttur. Ülkemizde bu denli yükselen fiyatlara rağmen Hükümetin ciddi önlem almadığı ve bu konuya ciddi olarak eğilmediği de bir gerçektir. Oysa bir ülkede yüzde ... Birakınız %30'ları, 40'ları, 50'leri, %4 enflasyon olan bir ülkede nasıl Hükümetin büyük bir fevran içerisine girdiği, büyük bir endişe içerisine girip harekete geçtiğini sırf tutanaklara geçmesi açısından burda gündeme getirmek istiyorum. Güney Kore'yi devamlı bize misal olarak getiren yine iktidar olmaktadır. Güney Kore'yi kalkınma yönünden önemli bir ülke saymaktadırlar ve o ülkedeki önemli gelişmeler de daima örnek olarak bu Meclisin bilgisine de getirilmektedir. Ben de elime geçen bu Güney Kore'yle ilgili bilgiyi bu enflasyon açısından çok ilginç bulduğum için sayın Hükümet yetkililerinin de lütfedip dinlemeleri ve bilgilendirmek açısından burda tutanaklara da geçirerek okumak istiyorum. Hepsini okuyacak değilim. Yalnız belli yerlerini gündeme getirmek istiyorum. Konu, Güney Kore'de enflasyon %4 artmış ve bu %4 artış üzerine çok büyük bir heyecan kaplamıştır ülkeyi. Çünkü ilk defa %4'lük bir enflasyona uzun yıllardan sonra gelinmiştir. Bu telaş içerisinde bu fiyatlar nereye gidiyor diye önemli toplantılar yapılmaya başlanmıştır Güney Kore'de. Önce fiyat artışlarının nedenleri ciddi biçimde aneliz edilmiş. Sonra hükümetle özel sektörün temsilcileri bir araya gelerek neler yapılabileceğini tartışmışlar. Ondan sonra da tutarlı bir önlemler paketi yürürlüğe konmuş. Çözümüne gidilirken de bu yıl büyük bir sıçrama yapan ücret artışlarına fazla dokunmadan, işverenlerin ve hükümetin ne gibi özverilerde ve katkılarda bulunabilecekleri araştırılmış. Yapılan anelizler umulanın üzerindeki fiyat artışlarının öncelikle şu nedenlerden kaynaklandığını ortaya koymuştur. Bu yılın ilk dokuz ayında %19 dolayında artan işçi ücretlerinin ve hammadde fiyatlarında meydana gelen yükselmelerin maliyetleri artırması.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yine ücret-fiyat istikrarı diyoruz ama bu ülkedeki gerçek durumu da görmemezlikten gelmeye çalışarak bazı ücret belirlemelerine yönelmeye çalışıyoruz. 1986 ve 1987 ücret ve fiyat karşılaştırmaları yaptığımızda ülkemizdeki acı durumu daha somut bir şekilde görme olanağını bulursunuz. Hükümetin belirlemiş olduğu, Hükümetin temsilcilerinin de onay vermek suretiyle işverenlerle birlikte belirlemiş oldukları son asgari ücret rakamı kesin bir duruma gelmiş olmamasına rağmen biz o rakamı da esas almak suretiyle bazı karşılaştırmaları yaparak bu konuya da bazı somut açıklamalar getirmek istiyoruz.

1986 Ocak ayında ve Aralık, içinde bulunduğumuz aydaki 1987 fiyatlarına göre bir karşılaştırma yaptığımızda ve rakamı da Ocak 1988'de uygulanacak olmasına rağmen bu yıl içinde uygulanır gibi göstererek şu sonuçlara varırız. Bir okka ekmek... Bir ekmeği asgari ücretli Ocak 1986'da ve Aralık 1987'deki bu artan ücretle aldığımda, Ocak 1986'da 1250 adet alırken şimdi 806 ekmeğe alabilir duruma getirilmiştir. Yani %36 ücreti reel olarak düşürülmüş olmaktadır. Pirinci 234 okka alırken şimdi 201 okka pirinç almak durumunda kalmaktadır. Et 34 okka alabilirken şimdi bu ücret ile ancak 20 okka et alabilecektir ve bu rakamlar aynen diğer mal ve hizmetlere yansıtığımızda bu korkunç gerçek daha somut olarak ortaya çıkar. Meselâ yumurta... Temel maddeleri aldık. Yani bütün maddeleri de almadık biz. Temel gıda maddelerini aldık. Yumurta 250 düzine alabilirken 1986'da Ocak ayında, şimdi 7½ düzine alabilecektir. Kuru fasulyeyi 150 okka alabilirken şimdi 60 okka alabilecektir. %60 bir reel gerileme sözkonusudur. Şeker 441 okka alabilirken şimdi 302 okka alabilecektir. %32'lik bir gerileme sözkonusudur.

Bütün bu gerçekler ortada dururken Hükümet temsilcileri ile işverenler nasıl bir mantık ve nasıl bir yöntemle bu 121,000 liralık asgari ücret rakamına ulaşabilmişlerdir? Onu da bu Meclis tutanaklarına geçirmek açısından buraya getirmeyi yararlı gördüm.

Biliyorsunuz sayın arkadaşlar; asgari ücret belirlemede temel olarak ele alınan gıda maddeleri ve diğer maddeler sözkonusudur ve bu maddelerin üç veya beş kişilik aile esası üzerinden alması gereken kalori miktarları gözönünde bulundurularak her ailenin veya her ferdin ne miktarda belirli maddelerin alınması gerektiği belirlenmiş bulunmaktadır. Bunu da biz keşfetmedik; biz yaratmadık. Bu bilimsel olarak uluslararası alanda kabul edilmiş bir dökümandır ve özellikle Türkiye'de Bio-Kimya tarafından kabul edilmiştir. ve o uluslararası kabul edilen rakam ve döküm Bio-Kimyanın resmi bilimsel uzmanları tarafından da onaylanarak Türkiye içinde geçerli kılınmıştır. Yıllardan beridir ülkemiz de bu dünya standartlarına göre olumlu olan ve bütün uluslararası alanda aynı tablo kullanıldığı için Türkiye bilimsel yeri tarafından da bu tamam olarak kabul edildiği için bizim ülkemiz teknik adamları tarafından da benimsenmiş ve kullanılmaktadır. Bu gerek asgari ücretin belirlenmesinde esas tablo olmaktadır, gıda tablosu, hem de bu tür çalışmaların yapıldığı veya bu tür araştırmaların yapıldığı hususlarda esas kaynak olarak seçilip kabul edilmiş olmaktadır. Bu dökümana göre Bio-Kimyanın bilimsel olarak benimseyip kabul ettiği ve uluslararası kabul edilen dökümana göre birinci grupta et mamulleri, ikinci grupta süt ve türevleri, üçüncü grupta sebze ve meyveler, dördüncü grupta ekmek ve tatlılar, beşinci grupta yağlar ve şeker yer almaktadır. Ve toplam olarak da 11,115 kalorilik malzemeyi içermektedir. Bu tablo içerisinde et 560 gram, günde 560 gram olarak tespit edilmiştir. Baklagiller 95 gram, yumurta 200, süt ve türevleri 2220, sebze ve meyvelerden patates 1375, diğer sebzeler 1100 ve meyveler 825. Ekmek 1275, un, pirinç gibi tahıllar 250, zeytin ve zeytinyağı 170, şeker 215, çay 7 ve kuruyemiş 36 gram olarak belirlenmiştir.

Şimdi Hükümetin 122.000 rakamına ulaşırken bunun üzerinde hayat pahalılığında yaptığı oynamalar gibi bunun üzerinde de yaptığı değişikliklere bakalım. Eti 560 gramdan 400 grama indirmiştir. Bilimsel uzmanlar kişinin alacağı

kalori miktarına göre et tüketimini 560 gram belirliyor, ama bizim uzmanlar bunu alıyor ve 400 grama indiriyor. %28 oranında aşağıya çekiyor. Kuru fasulye, kuru bögürölce, kuru bakla gibi maddeleri ise 95 gram yerine 160 rakamına çıkarıyor. Yani esas alınması gereken et yönündeki madde miktarını 560'dan 400'e %28 aşağıya indirirken kuru bakla, bögürölceyi ise 95 gramdan 160 grama çıkararak %68 oranında bir artış yapıyor. Yani bu açıkça asgari ücreti belirleme çalışmalarında asgari ücretle geçinenlere etten vazgeçin, baklagil yeyin cinsinde bir yaklaşımdır. Bu sayın arkadaşlar; diğer maddelerde de önemli oynamalarla gerçekleşmektedir. Örneğin yumutada 200 gram yerine 150 gram yumurta yeyin diyerek %25 bir azaltmaya gidilmektedir. Süt ve süt türevleri de 2220'den 1890'a indirilmekte ve %14.90'lık bir azalış yapılmaktadır. Patateste %38'lik, taze sebze de %22'lik, meyvede %3'lü , zeytinyağı, zeytinde %5.9'luk ve şekerde %30.2'lik bir azalış yapılmak suretiyle 11,115 kalorilik alınması gereken miktar 10,323'e indirgeniyor ve bu yöntemle de asgari ücret miktarı 121,000 lira olarak belirlenerek ülkemizde yükselen enflasyon içerisinde maaş ve ücretli kesime önemli bir darbe vurulmak isteniyor. Hani fiyat ve ücret istikrarı? Bir yandan bir ülkede %70'leré tırmanan 11 ayda bir Sterlin piyasada kol gezecektir. Mal ve hizmetler %70'lerde bu ülkede fiyat belirlemesi bulacak. Ama maaş ve ücretli kesimin yiyeceğı yiyecek maddelerinin kalorilerinde oynamalar yapmak suretiyle, onları aşağıya çekmek suretiyle ücretleri daha aşağıda tutma yarışına yöneleceksiniz. Ve ondan sonra bu ülkede herşey toz pembe, herşey herşey iyiye gidiyor, ekonomi rayına oturdu, modelimiz tamamdır, yürüyoruz diyeceksiniz.

Sayın Başkan, sayın arkadaşlar; bu rakamları biz boşuna okumuyoruz burda. Önümde 1986 Aralık ayıyla 1987 Aralık ayı rakamları bu saydığım rakamlar dışında daha birçok rakam vardır ve hangisini ele almanız bu rakamlardaki artış oranlarınının %60-40'larda gezdiğini görürsünüz. Bir yıl içerisinde, 11 ay içerisinde daha 12'nci ayın rakamlarını alamadık. Ama 11 ay içerisinde örneğin, fasulyenin fiyatı 11 ay içinde %40,2 artmıştır. Etin

fiyatı %116.7 artmıştır. %116.7 artmıştır. Diğer tüketim maddelerine bakıyoruz. Bir buzluk, buzluk da bir ihtiyaçtır. %30.6 oranında bir artış göstermiştir. Bir televizyon %60 oranında artmıştır. Bir galon benzin %33.3, bir galon mazot %46.7'lik bir artışa uğramıştır. Bütün bu gerçekler ortada dururken, bakıyoruz Hükümetin ilan ettiği istatistik rakamlara ve günlük bir rakam içerisinde bulunduğunu görürüz. %38-40'lık bir artış. Soruyoruz. Siz bu mucizeyi nereden bulup çıkarıyorsunuz, nereden yaratıyorsunuz? Fiyatlar ortada. Memlekette, piyasada serbesti içerisinde yüzen Mark değerine bakıyoruz, resmi fiyatta %50, serbest fiyatta %70, Sterlin resmi fiyatı %58 artıyor. Türkiye'nin istatistik rakamları %42.8, İstanbul Ticaret Odası, özel bir yer, onun ilan ettiği rakama bakıyoruz, orda da %41.5, ama bizim Hükümetin ilan ettiği rakam 34.11. On aylık rakam. Hem konuşmamızın başında bu ülkeye gelen para, bizim otoritemiz dışında Türkiye Cumhuriyeti'ndeki ekonomik koşullara göre yürürlükte bulunan ve o ülkenin ekonomik koşullarına göre değer kazanıp değer yitiren bir para olması nedeniyle, Türkiye'deki, Türk Lirasındaki değer kaybı bize yansımaktadır diyoruz. Ayrıca bu ülkenin ekonomik koşulları ve ekonomik faaliyetleri sonrasında bir de burdan hız katarak artma durumu vardır. Bu iki gerçek ortada dururken, biz nasıl oluyor da, Türkiye'de ilan edilmiş olan enflasyon rakamının altında bir enflasyon rakamı çıkarabiliyoruz? Çarşıda fiyatlar belli, Sterlin fiyatı belli, Dolar fiyatı belli, Mark fiyatı belli, Türkiye'nin enflasyon rakamları belli ve biz Türkiye enflasyon fiyatının altında Kıbrıs'ta enflasyon gerçekleştirdiğimizi söylüyoruz. Hem neyle söylüyoruz? Hiçbir tedbir almadan, hiçbir ekonomik uygulamaya gitmeden, hiçbir önlem almadan bu ülkede enflasyonun aşağıya çekildiğini rakamsal olarak göstermeye çalışıyoruz. Bu, halkla alay etmek demektir. Bu ciddi olarak ele alınıp

üzerinde bir defa değil, on defa düşünülmesi gereken bir konuda Hükümetin ciddiyetsizliği demektir, ciddi olarak bu konulara yaklaşmaması demektir. Çünkü, bunun sonrasında altta kalanlar, işte biraz önce saydığım dar gelirli kesimler olmaktadır. Asgari ücret, adam diyor ki %38 hayat pahalılığı olan bir ülkede 90,000 liralık asgari ücreti siz yalnız hayat pahalılığını esas alsanız ve sizin yalnız olan rakamlarınızı koysanız, bugün 120'nin üzerinde rakam belirlemeniz gerekir. Nerden vardınız 121,000'e, onun da bize herhalde çıkıp izahını yapmak gerekir. Ama, birçok konuda olduğu gibi, biz biliyoruz ki bu söylediklerimiz de bu dört duvar arasında kalacak ve tutanaklarda yazı olarak geçmiş bulunacak. Bunun ötesinde ciddi olarak bu konulara eğilip de bu sorunu çözme yönünde herhangi bir gayretin olacağını biz beklemiyoruz. Çünkü, öyle bir yaklaşım yoktur. İyiniyetle yaklaşmak isteyen ciddi iktidarlar, biraz önce söylediğim Güney Kore misalinde olduğu gibi, her yönden telaş içine kapılır ve her yönden bu sorunu çözmek için bir gayret içine girer. %4 bu ülkeyi allem gallem edecek diyerek adamlar ayağa kalktı. Bütün ekonomik uzmanlar harekete geçti, bütün bilimsel yerleri toplantı içerisine sokuldu ve bu %4'lük enflasyonu nasıl biz %3'e, 2'ye indirip de bu ülkede %4'e gelen huzursuzluğu ortadan kaldıralım diye kendi kendilerini yemeye başladılar.

Ama bizde ne dördü, %50'leri geçtik gidiyoruz ama yerinde oturup rahatlık içerisinde bu konulara değil eğilmek, bakmak ihtiyacını bile hissetmeyen bir Hükümetle karşı karşıya bulunmaktayız. Enflasyonun kimin belini büktüğü, kimin zararına olduğunu ise herkes yaşayarak görmektedir ve bunu, bu da bir gerçek. Bu da bir gerçek. Bugün bu enflasyonun bilinçli olarak uygulanıp, onu da söyleyelim, yani bu Hükümet çıkıp da demiyor ben bu enflasyonu savunuyorum, çünkü bu da bir politikadır. Çıksın, söylesin, desin ki biz bu enflasyonu savunuyoruz, çünkü bu enflasyonu uygulama sonrasında bizim politikamıza uygun kesimlere yarar sağlamaktayız ve biz bu enflasyonun bu şekilde gitmesini körükleyeceğiz ve savuna-
cağız, bu da bir politikadır. Buna karşılık da bunu söylerken de bazı tedbirleri de getirsin, söylesin, biz bunu savunuyoruz, uygulattıracağız ama bunun yanında bu bu tedbirleri de alıyoruz. Eğer almayacaksa, eğer bu yanılsamaya ve enflasyonu aşağıya çekme bir politikaysa ki ikinci şık da budur. Çıkın, ben bu enflasyonu aşağıya çekmek için şu mali tedbirleri alıyorum desin ve kamuoyu önüne o şekilde çıksın. Ama bizim Hükümet ne birini söylüyor ne öbürünü söylüyor. Hem enflasyon hızla alıp başını gitmekte ve spekülâtör ve stokcular bundan büyük oranda kazanımlarla ceplerini doldurmakta, vergi ise dar gelirliğin sırtına bindirilmek suretiyle bunlar rahatlık içerisinde ekonomik faaliyetlerini yürütmeye terk edilmekte, ama diğer yandan da bazı güzel cümlelerle gelen tedbirleri ortadan kaldırmak için işte hedefimiz enflasyonu aşağıya çekmektir diyerek programlara, belli yerlere cümleler sokuşturmaya çalışmaktadır. Evet Sayın Hükümet yetkilileri çekeceksiniz, neyle çekeceksiniz? Enflasyonu siz neyle aşağıya çekeceksiniz, ne yapacaksınız, onu söyleyiniz. Biz onu bekliyoruz. Enflasyonu aşağıya çekme tedbirlerimiz şunlardır diyerek çıkın ve halka izah edin, inandırın, Türk Lirasına serbesti getirerek Türkiye

Cumhuriyeti'nin cesaret etmediği, kendi ülkesinde yapmaya bile cesaret etmediği uygulamaları, siz cesurca uygulamasınız. Ama onun altında kalanları korumak için de tedbir getirin. Madem bu kadar cesurca hareket etmektesiniz ve kendi ülkesinde uygulamadığı tedbirleri bile siz burda kahramanca uygulama yöntemini seçtiniz, ama altta kalan kesimleri de düşünerek onlara da yöntem getiriniz ve onların bu dar gelirli kesimler giderek her geçen yıl geriye giden yaşam düzeylerini nasıl düzelteceğinizin tedbirini getirin. Çünkü eşel-mobil tutturduunuz gidiyorsunuz, sanki bu ülkede yaşamıyorsunuz, ayda yaşıyorsunuz. Sanki bu eşel-mobili vermek suretiyle bu ülkenin hayat pahalılığı konusunu maaş ve ücretli kesimler için halletmiş sayıyorsunuz kendinizi. Oyle midir? Bir kere sizin uyguladığınız bu hayat pahalılığı indeksine müdahale etmek suretiyle, siyasi iktidarın gidip resmi bir daireye resmen müdahale etmesi sonucu, gerçek rakam ortaya çıkmamaktadır ve bu ortaya çıkmama sonucunda hem hayat pahalılığı ödeneğini yanlış belirlemiş olmaktadır, hem de kendi kendinizi aldatarak bu ülkenin gerçek ekonomik durumunun gerçek olarak saptanmasını da engellemektesiniz. Seneler sonra belki bir araştırmacı çıkacak ve bu ülkenin ekonomik gidişini inceleme olanağı arayacak ve bu rakamları alıp önüne koyacak. Siz onları da yanıltmaktasınız çünkü gerçeği söylememektesiniz. Gerçek rakamların çıkmasına engel olmaktadır ve bir hükümet, bir ciddi hükümet, önüne çıkan ekonomik kararları alır, değerlendirir ve ben neredeyim diye görmek ister. Siz onu da görmek istemezsiniz.

Ben bu ülkenin ekonomik durumunun bilinmesini istemeyen bir ülke hükümeti de sanırım yalnız bizim ülkemiz için söyleneceğini sanırım, çünkü dünyada başka uygulamalar içerisinde müdahaleler olsa bile kendiler yine de resmi dairelere müdahale etmezler ve resmi rakamları gizli tutarlar, ama gerçeği bilirler. Siz onun da olmasına fırsat vermiyorsunuz ve resmen müdahale ederek rakamları düşük tutmak suretiyle bu ülkede gerçek enflasyon, gerçek hayat pahalılığının ortaya çıkmasını engellemektesiniz.

Bunun yanında Hükümetin gerçekten asgari ücret yanında maaş ve ücretlilerin reel gelirini de geriye ittiği gerçeği yaşanmaktadır. Çünkü biraz önce söylediğim gibi, Hükümet yalnız eşel-mobille bu işi çözdüğünü sanmaktadır. Oysa eşel-mobil belirli kesimlere uygulanmaktadır bir.

İkincisi; ödenmekte olan hayat pahalılığı tahsisatına müdahaleler olmaktadır. Hayat pahalılığı rakamına müdahaleler olmaktadır. Düşük tutulmaktadır iki.

Üç; siz ödemekte olduğunuz hayat pahalılığı ödeneğinden önemli bir oranda da vergi kesmektesiniz. Siz niçin veriyordunuz bu hayat pahalılığı ödeneğini? Hayat pahalılığı ödeneğini artan fiyatlara göre satın alma gücünü maaş ve ücretliyi korumak için veriyordunuz. Siz korumak için ödediğiniz paradan dönüp vergi aldıktan sonra, reel olarak o insanın ücretini geriye itmiş olmamakta mısınız? Ondan sonra alıyorsunuz programı, bakıyorsunuz reel ücretler kısmına, biz diyor eşel-mobil sistemiyle reel ücretleri korumaktayız ve artan fiyatlara göre maaş ve ücretlinin durumunu korumaktayız. Nasıl korumaktasınız? Siz verdiğiniz ücretten, hayat pahalılığı ödeneği olarak verdiğiniz ücretten vergi kesiyorsunuz, rakamları düşük tutmak için her türlü oyun içerisine giriyorsunuz ve düşük tutuyorsunuz, ondan sonra bu maaşı koruyoruz diyorsunuz. Biz alıyoruz, Ocak ayının 1987 net maaşı. Herhangi bir ücretlinin. Bunu hem 5 Barem için yaptık, hem 10 Barem için yaptık, hem 16 Baremli için yaptık. Yani, üç baremliden de aldık ve

gördük ki, ortalama aynı çıktığı için, ortalamasını aldığımızda aynı oluyor. Demek ki Barem 5, Ocak 1987 net maaşını aldık. Aralık 1987 net maaşıyla mukayese ettik ve gördük ki net olarak artış %12.7. Net %12.7. Barem 10, yine net artış %12.7, Barem 16 %13.1. Demek ki ortalama %12'lik bir net artış sözkonusu olmaktadır bu bir senelik verdiğiniz hayat pahalılığı indeksleri sonrasında. Demek ki siz telâfi etmemektesiniz. Verdiğiniz bu eşel-mobille reel ücretleri telâfi etmemektesiniz. Ve reel ücretler geriye bir gidiş içerisindedir. Şimdi Sayın Ekonomi Bakanı yıllardır bir gelenek başlatılmış sendikalarla Hükümet arasında ve bu sendikalarla yapılan görüşmeler sonrasında da, o yılın, geleceğe yönelik, bir yıllık maaş ve ücret düzenlemesi yapılır ve daha başka sorunları da varsa onlar da görüşülür ve bir sonuca bağlanırdı. Şimdi son iki yıldan beri, görüyoruz ki bu konu da civıttırıldı ve ciddiye alınmıyor. Çünkü baskı ve sindirme politikası sendikalar açısından da sözkonusu olmaya başladı. Artık, sendikalar da kaale alınmıyor. Sayın Bakanlar, Sayın Başbakan, Ticaret Odasıyla daha sıkı diyaloglar içinde bulunabilir. Genel kurullarına gidip konuşmalar da yapabilirler. Daha iyi ilişkiler içerisinde de olabilirler. Ona bizim bir itirazımız olamaz. Doğal. Ama aynı duyarlılığı bir Hükümet yetkilisinin yalnız işveren kanadıyla değil, çalışan kesimlerle de aynı duyarlılık içerisinde diyalogunu sürdürmesi gerekmektedir. Yalnız bir kesimde bu kadar alıplık ilişkileri içerisinde Hükümet etmek yanlışdır. Bu ülke çalışanı çalıştıranyla vardır. Yalnız işveren yoktur bu ülkede. Bu ülkede yalnız, Ticaret Odası veya Sanayi Odası da yoktur. Bu ülkede, binlerce çalışanın örgütlendiği sendikal örgütler de mevcuttur. Ve bu sendikal örgütler, özellikle yıl sonu geldi mi, bir yıl boyunca artan fiyatlar sonrasında gerileyen ücretlerin telâfisinin umudunu Hükümetle yaptıkları bu görüşmelere bağlamaktadırlar. Şimdi Aralık ayı bitiyor, Aralık sonuna gelmiş durumdayız. Hâlâ Hükümet ile ilgili sendikalar arasında ciddi bir görüşmenin yapıldığı yok. Yalnız aradan sızdırma cümlelerle gözdağı verilmeye ve nasıl, eşeğini kaybettirirler insana da ondan sonra bulunca aman eşeğim diye sevinir, o misalde belirli

şeyler yaymaya çalışıyorlar. İşte konsolide bu sene yoktur haa. Ya da, hayat pahalılığı uygulamayabiliriz haa şeklinde sızıntı, belli yerlerden çıkarılan dedikodularla sendikalara sus payı veya korkutma payı vermek suretiyle geriletmeye çalışılıyor. Oysa bu tür konular bu tür yöntemlerle değil, ciddi olarak masaya oturulması ve sayın Ticaret Odası yetkilileriyle yaptığınız görüşmeler gibi ciddi bir şekilde bu konuları enine boyuna tartışmanız gerekmektedir. Sayın Ekonomi Bakanı bu görevi üzerine almıştır, geçmiş yıllarda biz Maliye Bakanlarıyla bu konuları bu bütçe görüşmeleri burda sürerken bağlar ve imza noktasına getirirdik. Çok yaptık ve bu bütçe bitmeden bağlanmıştır. Şimdi neyi bekliyorlar yani, niye bekleniyor? Ne umuluyor ve ne bekleniyor? Ve ille bir soğukluk içerisinde sendikalarla görüşmektən kaçınılıyor, ciddi olarak eğilinilmiyor ve işi ölürüne bırakarak geçen sene olduğu gibi bir emrivakiyle, çalışanların sırtına istedikleri ücreti belirleyerek ilân etme yöntemini yaygınlaştırma hevesi görüyoruz biz burda.

(Cumhuriyet Meclisi Başkanı Sayın Hakkı Atun, Başkanlık Kürsüsünü Meclis Başkan Yardımcısı Sayın Dt. Sait Güven'e devreder.)

Bu kesinlikle yanlıştır. Sendikalarla Hükümetin mutlaka bu konuyu oturup görüşmesi ve bir sonuca bağlaması zorunluluğu vardır. Ortada açık ve nettir. Siz kimsenin ücretini gerilemeye düşünmeyiniz, geriletemeyeceksiniz. Geçen yıl yaptığınız oyunun bu sene de tekrarlanacağını umuyorsanız, umduğunuz dağlara karlar yağacağını da göreceksiniz. İnsanlar dışarda bekliyor ve bir umutla bekliyor. Size söylediğim rakamları artış eşel-mobille %12'dir, bunu telâfi etmek Hükümetin boynunun borcudur. Geriletemez ücretleri. Yapmış olduğunuz bu serbesti düzeni içerisinde, verdiğiniz fırsatla bir günde rekabete giren tavuk fiyatlarının bile nasıl oynayıp gerilediğini, zikzak görmekteyiz. İşte siz bu düzeni yarattınız. Bir günde adam 1,800'den de satar kâr eder, 2,000'den de satar kâr eder ama anlaşma olur 2,800'den de satar gık diyen yok. Sesini çıkartan yok,

isteyen istediği şekilde fiyat belirlemesi içerisinde kâr edebiliyor. Bunlar bu kadar herkesin gözünün önünde istediği fiyatlardan istediği satış kârlarıyla çalışabilmek olanağına sahip olduktan sonra sizin hakkınız var mıdır maaş ve ücret ödediğiniz kesimlerin gelirlerini sınırlamaya, ne hakkınız vardır? Ona verdiğiniz serbesiyeti bu tarafa da tanıyacaksınız ve yükselteceksiniz. Satın alma gücü oranında gerilemeye şartıyla reel ücretleri bu artan fiyatlar oranında yükseltmek mükellefiyeti altındasınız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben burda bağlayarak sözlerimi, konuşmamı bitirmek istiyorum. Yalnız ülkemizde gerçekten enflasyon ve pahalılık önemli sorunlardır. Hükümeti ciddi olarak bu konuya eğilmeye çağırıyorum. Para konusu önemli bir sorundur. Bu ülkede parasız ve başka bir ülkenin otoritelerince belirlenmiş ve kendi siyasal çizgisine ve gelişmesine göre yönelmiş bir para biriminin başka bir ülkede, ülkemizde bu şekilde serbesiyet içerisinde yürümesini bu ülke ekonomisini darmadağın etmekten öte hiçbir olumlu sonuç sağlayamaz. Bu nedenle tekrar ediyorum. Bu ülkenin kendi para birimi mutlaka gündeme gelmelidir. Sayın Başbakan geçen günkü konuşmasında parayı kalbe giden kandan bahsederek açıklamaya çalışmıştır. Doğrudur. Ama bunu bile bile yanlış yapmaktadırlar. Kalbe giden kan gelişigüzel verilirse ve büyük oranda pompalanırsa o kalbi darmadağın eder, ne damarını bırakır, ne kalbi bırakır. Bizim ülkemiz içine sokulan para da bu şekilde olmaktadır. Üretimi olmayan ve direkt tüketim açık bir bütçeyle pompalanan bir paranın ve nerden girdiği, nerden çıktığı belli olmayan bir para düzeni içerisinde bu paranın ülkemize verdiği harabiyet çok büyüktür. Bunun önüne geçilmesi için mutlaka tedbirlerin gündeme gelmesi lâzımdır. Fiyatların bu şekildeki bir serbestlik içerisinde yükselmesine göz yumulmaması lâzımdır. Biraz önce örnek verdim. Bir Güney Kore bile kâr marjlarını sınırlamaktadır. %1 kâr marjı koyabilmektedir. Bankalar denetlenmelidir. Bankalar kredi verirken, kredi akış yönleri belirlenmelidir. Bunlar Merkez Bankası Yasası geçerken de vurgulandı. Yasalara

maddeler konu. Ama biz söylüyoruz, söylüyoruz, uygulamada bunların hiçbiri olmamaktadır. Bugün, bankaların uyguladıkları faiz oranları bile yasal faiz oranlarının çok üzerindedir. İnsanlara durmadan borç faizi bildirilmektedir. %70'lere varmaktadır bu uygulanmakta olan düzen içerisindeki faiz politikasıyla faizler bankalarda. Bunlara önlem getirilmelidir. Toplanan mevduatların üretim alanlarına kayması yönünde tedbirler getirilmelidir. Teşvik edilmesi gereken alanlar bunlar olmalıdır. Ama maalesef bizler söylüyoruz, bizler dinliyoruz. Hükümetin bu konulara eğileceği yoktur ve ülkemizde girilen darboğazların temel nedeni de bu olmaktadır. Bu nedenle ki, kendi yandaşları bile arada bir %5'lik gümrük vergisi fevran konusu olabilmektedir. Bu çelişkiler düzeni içerisinde arada sırada onlar da rahatsız edilmekte ve onlar da feryat etmektedir. Ama sorun, tabii ki ekonominin geneli üzerindedir. Ekonominin geneli için alınacak önlemlerin ise daha ciddi politikalar, daha sağlam program ve uygulamaları gerekli kılmaktadır. Böyle, bu şekildeki bir anlayış içerisindeki bir Hükümetten de bunu beklemek olası değildir. Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Erdal Süreç. Söz sırası Sayın Usar'dadır. Buyurun Sayın Salih Usar.

SALİH USAR (Girne) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gerçekten bir garip Bakanlığın Bütçesini görüşmekteyiz.

MALİYE VE GÜMRÜKLER BAKANI MEHMET BAYRAM (Yerinden) - Garip? Garip değil.

SALİH USAR (Devamla) - Oyledir. İzah edeceğim. Niçin garip olduğunu izah edeceğim Sayın Maliye Bakanı.

MEHMET BAYRAM (Devamla) - Hangi aşamada?

BAŞKAN - Dinleyelim efendim lütfen.

SALİH USAR (Devamla) - Ekonomi, Maliye Bakanlığından alınmış bir mistri darbesiyle yamanılmış Sanayi ve Ticaret Bakanlığına. Ama, sanayi üç ana bölümden oluşur. Taş ocakçılığı, imalât sanayii, elektrik ve su. Elektrik ve suyu da bu kez Sanayi Bakanlığının bünyesinden alıp İçişleri Bakanlığına onu da yamadık. Yani, garip dediğim budur. Para politikasına ağırlık veren, para politikasıyla ekonomiye yön vereceğini, bunun sonucunda Para Kambiyo Yasasında değişiklikler yapıldı, Merkez Bankası Yasasında değişiklikler yapıldı. Birtakım yasalarda daha değişiklikler yapıldı, ama Ekonomi alındı Maliye Bakanlığında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığıyla bütünleştirildi. Az önce de ifade ettiğim gibi, elektrik, su da sanayinin dışına çıkarılmış ve İçişleri, Köyişleri ve Doğal Kaynaklar Bakanlığının yetki alanına verildi. İşte bu nedenle diyoruz ki, garip bir Bakanlığın Bütçesini görüşmekteyiz.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Hükümetin kendi garip zaten.

SALİH USAR (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Ulusal Birlik Partisi Hükümetleri ekonomik açıdan sürekli büyüdüğümüzü, kalkındığımızı ifade etmektedirler. Hatta ve hatta %7'lere varan büyüme hızından söz edilmektedir.

Demek ki Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; %7'lere, ki bu gerçekten dünya standartlarını ele alıp incelediğimiz zaman, önemli bir rakamdır, yüksek bir rakamdır, %7'lere varan bir büyüme hızı sözkonusu ise, önemli bir refah artışı toplumumuzda var demektir. Acaba öyle midir? Nerededir bu refah? Biz aradık, bu %7'lere ulaşan büyümeyi dikkate aldığımızda bu refahın nerde olduğunu aradık, ancak böyle bir refahın sözkonusu olmadığını biz gördük. Feki insanımızın her gün daha fazla sızlanmakta, geçinememekten yakındığını, en azından sayın milletvekilleri ki toplumla en çok diyalog içerisinde olan, en çok temas ve ilişki içinde olan sayın milletvekilleri duymadılar mı? İşçi bugün yakınmaktadır. Hafta sonu avucuna sıkıştırılan ücreti ile bırakınız en temel

gereksinmelerini karşılamayı, sadece bakkala olan borcunu dahi bir hafta süre içerisinde çektiği, veresiye çektiği borcunu dahi ödeyememektedir. Köy emekçisi bugün binbir sıkıntı ile üretir, ürettiği ürünün gerçek bedelini bulamadığından ve kimi zaman da dıştan ithal edilen ürünler karşısında ürününü satamamanın sıkıntısı içerisinde elinde kalan ürünü nedeni ile sızlanmaktadır, şikâyetlerde bulunmaktadır. Bu yüksek faizle aldığı borcunu, faizini ödeyememekten yakınmaktadır köylü üreticimiz bugün. Yüksek faiz ile tarım alanında gerekli yatırıma yönelememenin şikâyeti ve sıkıntısı içerisinde köy emekçilerimiz. Küçük esnaf ve zanaatkarlarımız bugün aldığı malzemeyi üretip de mamül hale getirdiği zaman sattığında bu sattığı para ile yeniden malzeme alamamanın ve her geçen günle birlikte bankalarda biriken borcunun faiz yükü altında ezilip de dükkânını kapatma noktasına gelmenin sızlanması, yakınması ve ezilmesi altında bulunmaktadır. Kamu görevlileri yine artan hayat pahalılığı karşısında maaşlarının, fiyatları yakalamakta çok ciddi güçlüklerle karşılaştığını ve fiyatları yakalamamanın sözkonusu olamadığından ve alım gücünün, maaşlarının alım gücünün her yıla birlikte geriye doğru gittiğini, gerilediğinin yakınması içerisinde. Ve yine kamu görevlileri çocuklarının en temel gereksinmelerini dahi karşılamakta, borçlarını ödemekte ciddi güçlüklerle karşılaştıklarını ifade etmekte ve birden fazla kooperatife üye olup da veresiye mal çekmek veya birkaç yüz bin Türk Lirası kredi alıp da eriyen maaşları ile hayat pahalılığı arasında bir denge oluşturmaya çalışmaktadır ve bunun yakınması içerisinde. Hükümetin son imzaladığı Protokol sonucunda sanayi sektörünün de giderek artan bir dozda şikâyette bulunduğu ve yakındığı ortadadır. Hatta ve hatta birtakım aksiyon komiteleri oluşturmuşlar, olağanüstü genel kurullar yapmışlar ve sıfır gümrük uygulamasının ortadan kalkması sonucunda uğradıkları, içine düştükleri sıkıntılı durumdan nasıl kurtulacağına plânlarını ve hesaplarını yapmaktadırlar.

Peki, saydık işçi yakınmaktadır, şikayet etmektedir. Köy emekçisi, üretici insanımız şikayet etmektedir, yakınmaktadır. Küçük esnaf ve zanaatkârimiz aynı şekilde yakınmaktadır, şikayet etmektedir. Kamu görevlisi, polis, öğretmen ve sanayiciler yakınmaktadır. Peki bunca geniş kesimler şikayetçi iken, yakınırken nasıl oluyor da kalkınmaktan, refahı yakalamaktan söz edebiliyor Hükümetimiz? Bu kadar yüksek hızla kalkındığımız ifade edilirken, nasıl oluyor da %1.3 oranındaki nüfus artışına karşılık işsizlik oranımız 1984'te %2.10 iken, 1985'de %2.40 oranına ulaşabilmiştir? Demek ki bütün rakamlar, bütün ortaya konanlar şişirme rakamlardan, aldatıcı rakamlardan başka birşey değildir. Beri yanda bakıyoruz bir avuç spekülatör, bir avuç bankacı ve ticaretle uğraşan belli bir kesim ise alabildiğine kârlarını artırmakta, vurgun üzerine vurgun vurmakta ve Devlet giderlerine de en küçük bir katkıda bulunmamakta, Hükümetin yaratmış olduğu ekonomik ortamın nimetlerini toplaya toplaya kendi banka hesaplarını ve servetlerine giderek güç katmaktadırlar. Bunları artırmaktadırlar.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Süreç arkadaşım da üzerinde durdu. Hükümet destekleme ve koruma politikalarından süratle arındırılacakmış efendim. Peki, gerçekten Hükümet bütün kesimleri ile birlikte bu koruma ve desteğini geri mi çekecektir? Hayır Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hükümet destekleme ve koruma politikasına devam edecektir belli bir kesim için. Belli bir kesim için, sermaye sınıfı için, burjuvazi için destekleme ve koruma politikasını devam ettirecektir. Ama beri yanda çalışan kesimlerin ve üretici sektörler üzerindeki koruma ve desteklemeyi belli oranda ve süratte arındıracaktır, geri çekecektir. Bakıyoruz Kurumlar Vergisinde belli bir indirim yapılıyor. Kime destek? Şirketlere. Gelir Vergisi Yasasında ki komitede görüşülmüştür, yakında Genel Kurulumuz da bunu görüşüp karara bağlayacaktır. Şirketlerin gelir vergisi oranı da belli bir oranda indirilmektedir, düşürülmektedir. Kime destek? Kurumlara, şirketlere. Yine ihracat bedelinin diyor Hükümet, %90'ın bedelini ülkeye getir, %10'una biz karışmıyoruz, onu dışarda tutabilirsin

demektedir. Kime destek? İhracat yapan birtakım şirketlere. Yine ihracat bedelinin %20'sinin gelir vergisi hesaplamaları açısından dışta tutulması yine Hükümet tarafından öngörülmüştür. Kime destek? İhracat yapan birtakım şirketlere destek. Yine bunun yanında tufizm alanında uzun vadeli, düşük faizli krediler on yıl, kimi zaman on üç yıla ulaşan vergi bağışıklıkları. Kime destek? Birtakım avanta için buraya gelen turistik yatırım yapacağını ifade eden birtakım şirketlere. Yine kime destek veriyor Hükümet? Bir ahtapot gibi bu toplumun üzerine sekiz ayağı ile düşen, önceleri toplumda kulağa hoş gelsin diye Nadir Holding, İrfan Nadir, Asil Nadir denmiş ama gelip de bu ahtapot bu toplumun üzerine çöktükten sonra bu maske de kaldırılmış ve Polly Peck olarak ekonomik yaşamımızda kendini gösterir olmuştur. Polly Peck'e bakıyoruz...

NACI T.USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Salih Bey çok sever Polly Peck'i.

SALİH USAR (Devamla) - Polly Peck'e bakıyoruz Sayın Başbakan da açıklıyor. Polly Peck gibi bir şirket diyor ortaya çıkıyor ve içine düştüğümüz sıkıntıları fark ediyor ve bu sıkıntılardan toplumu kurtarmak için gelip birtakım yatırımlara giriyor demektedir ve buna alkış tutuyoruz. Hem de nasıl Sayın Başkan, sayın milletvekilleri? Narenciyeyi evvel Allah teslim ediyoruz tamamen bu Polly Peck Şirketine. Karton Kutu Fabrikası kurduk, mecbur ettik Sanayi Holding'i bundan alacaksınız diye, Türk Lirası ile karton kutu ithalatı sözkonusudur dedik, Kıbrıs Türk Federe Devleti'ne ve böylece ona Kıbrıs'ın Kuzeyinde belli bir pazar da hazırladık. Arkasından ne oldu? Konfeksiyon alanına girişti. Arkasından bankacılık alanına girişti, şimdi turizm alanına girişiyor. İskân Bakanlığında binbir yolsuzluk ve usulsüzlükle eşdeğerine karşılık mal verilen insanlarımızın ellerinden Asil Nadir sürekli, yüzlerle ifade edilen turistik potansiyele sahip dönüm arazileri yavaş yavaş kendi mülkiyetine geçiriyor.

Bu yetmezmiş gibi 250 T. dönümü, 500 T. dönümü alagadiyi ne bileyim ben kaplıcağı Asil Nadir'e Polly Peck'e verdik ve bununla da yetinmedik Zefiros'u verdik, Jasmine Court'u verdik, verdik oğlu verdik ve Sayın Başkan, sayın milletvekilleri bu yirminci yüz yıl korsanına bu ülkeye bir korsan devlet kurarcasına gelip de ekonominin üzerine çöreklenmesi ve ekonomimizi ve politikamızı tam bir egemenliği altına alması sağlanmış olmaktadır. Yıkım Paketi imzalandı ve "dedik ki siz ne hakla üretici sektörleri, yani tarımı ve sanayiye teşvik görecektir sektörler dışında tuttunuz? O zaman Sayın Ekonomi, Maliye ve Ticaret Bakanı kalkmış, "yok efendim kim demiş, sanayiye ihmal ettiğimizi kim söylemektedir? Biz yaptığımız, imzaladığımız bu Protokol ile Kıbrıs Türk Toplumundaki sanayicilere 50.000.000'lük pazarı açtık" dedi Sayın Bakan geçen sene. 50.000.000'lük pazarı açmışız efendim burdaki sanayicilere. Ne yapmak suretiyle? Efendim %30 katma değer veya %40 yerel girdi içeren mallar sıfır gümrükle Türkiye'ye ihraç edilebilecektir.

ÖZKER ÖZGÜR (Lefkoşa)(Yerinden) - Kalktı o şimdi.

SALİH USAR (Devamla) - Bir de aranıp bakıyoruz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-Türkiye Cumhuriyeti arasında Karına Ekonomi Komisyonu Dokuzuncu Dönem Protokolü yeni imzalandı, yeni, 1 Ocak'ta yürürlüğe girecek. Bu sıfır gümrük uygulamasının da kalktığı burda görülmektedir. Şimdi ne yapıyor Sayın Bakan, ne diyor? "Biz" diyor, "gerekli önlemleri alacağız ve sıfır gümrük uygulamasının kalkması nedeni ile sanayicimizin mağduriyetini ortadan kaldıracakız ve yapacağımız birtakım, alacağımız birtakım önlemlerle yeniden Türkiye'ye ihracat gerçekleştirebilecek" demektedir.

NACİ T.USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Bıraksınlar 50.000.000'lük pazarı da sanayiciyi kendi pazarında konuşsunlar.

SALİH USAR (Devamla) - Ona da geleceğiz Sayın Genel Sekreter.

NACİ T. UŞAR (Devamla) - Biraksınlar onları, bu dolmaları. Bu dolmalar bulgur dolması, bıktık yemekten artık.

SALİH UŞAR (Devamla) - Şimdi nasıl olacak bu? Herhalde Hükümet Türkiye'ye yapılacak ihracatta da birtakım teşvik primleri getirmeyi düşünmektedir. Bu teşvik primleri gündeme geldiğinde bunun ne kontrolünü yapabilecektir Hükümet, ne denetimini yapabilecektir, Naylon faturalar gidip gelecektir ve naylon faturalar sayesinde birtakım açık gözler daha fazla teşvik primi almak için Maliyeyi de kendi bakanlığına da kandırmak yoluna gidecektir ki bu da kesin bir çözüm değildir ve Sayın Bakan şöyle demektedir. Efendim diyor ki demiş biz sanayiye gözardı ettik diye. Biz diyor birtakım teşvikler vermekteyiz sanayiciye. Kendilerine uzun vadeli, düşük kiralarla sanayi bölgelerinde yer tahsis etmekteyiz. Birtakım yatırım mallarının gümrüksüz olarak ithal edilmesine olanak tanımaktayız ve yine birtakım sermaye kuruluş aşamasındaki yatırımlarda belli birtakım faiz iadeleri öngörmekteyiz demektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; kuruluş aşamasında teşvik gereklidir. Ama esas teşvik kuruluş aşamasından sonra üretim aşamasında yapıldığı takdirde sanayi gerçekten teşvik görmüş ve bu yatırımlar teşvik görmüş olmaktadır. Faiz istikrarı yok. %9 idi %24'e çıktı. %48'lere ulaştı. Bu faizler ortada iken, bir faiz istikrarı yokken hangi kişi bu denli faizlerle kalkıp yatırım yapabilecektir? E, peki borçlandı, yarın faizlerin %80'e çıkmayacağını kim garantisini verebilir? Faiz istikrarı olmadığı için böyle sine yatırımları beklemeyelim. Bunun yanında Türkiye Cumhuriyeti ile Kuzey Kıbrıs arasındaki ilişkilerde de istikrar yoktur. Önce dendi ki Gima Kıbrıs'ın kuzeyinde üretilen malları alabilir. Ondan sonra ikiye ayrıldı. Bu malları Gima alabilir dendi. Bu malları herkes alabilir dendi. Arkasından belli bir sınırlama getirildi herkese açtığımız bu malların ithali ancak o malları sanayide kullanacak kişiler ancak ithal edebilir dendi. Arkasından katma değerler

geldi. Sıfır gümrük uygulaması kalktı. Tekrar pazarlıklar tekrar geldi, tekrar kalktı ve bu ilişkilerdeki istikrarsızlık da bu ülkede sanayi yatırımının yapılmasını engellemektedir. Birçok düşük imalat sanayisi yatırımı gerçekleşti ve bu yatırımlar gerçekleşirken öncelikle iç piyasa için bu şeyler yapılmıştı. İç piyasa için üretim yapmak üzere yatırımlar yapıldı ve kapasitenin arka kalan kısmının da Türkiye'ye ihraç edilmesi düşünüldükçe, çünkü sıfır gümrük uygulaması sözkonusu idi. Bu şekilde yapılan birtakım yatırımlar da şu anda atıl kalmıştır ve sanayinin, imalat sanayinin büyük bir bölümünün, kesiminin devre dışı kalması tehlikesi sözkonusu haline gelmiştir. Bunun yanında koruma yok, isteyen istediği malı bu ülkeye ithal edebilir. Daha ileri teknolojiler kullanan daha büyük kapasiteler ile üretim yapan ve kendi ülkelerinde daha fazla teşvik gören kuruluşların ürettikleri mallar büyük bir rahatlıkla bizim ülkemize gelebilmektedir. Herhangi bir sınırlamaya, kısıtlamaya tabi tutulmadan, kimi zamanlarda gümrüksüz olarak bunlar bu ülkeye ithal edilebilmektedir. Üretim yapacak, yatırım yapacak bir sanayici veya bir şirket veya bir kişi yatırım yapacak, ama ürettiği mala karşılık benzerleri, muadillerinin bu ülkeye gelmesi karşısında yerli üretim korunamayacaktır. Bu korunma da olmadığı zaman beklemeyelim ki gerçekten sanayi yatırımlarının artmasını bu ülkede beklemek sözkonusudur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; koruma gerçekten çok önemlidir. Güzelyurt bölgesine gidiniz, orda toprağı işlemiştir üretici, almıştır limon portakal veya greypfrut fidesini tarlasına, bahçesine dikmiştir. Sulamasını getirmiştir, kurmuştur ve bu fideliklerin gelecekte verim verecek ortama ulaşmasını sağlamak için de bu bahçelerin dış etkenlere karşı korumasını sağlamak için, etrafını servilerle, bu bahçelerin etrafını servilerle çepeçevre dolamıştır ki bahçeye zarar verebilecek soğuk rüzgârlara vesaireye karşı bahçesini koruyabilsin diye. Biz de bakıyoruz sanayi alanında ne oluyor? Bu ülkede üretilen herşey ister sanayi dalında olsun, ister imalat sanayiinde olsun, ister tarım dalında olsun, üretilen her türlü ürün kısa

karşı korunmamakta ve büyük bir serbestlik içerisinde muadilleri, benzerleri bu ülkeye gelebilmektedir. En kapitalist ülkeler bile bugün gümrük duvarı koymak suretiyle, belli birtakım kotalar belirlemek suretiyle, hatta tünden yasaklamak suretiyle veya bazı dönemlerde de kendi ürünlerindeki standartlara uygun olmadığı gerekçesi ile birtakım standart engelleri çıkarmak suretiyle ortaya, kendi üretimini dışa karşı korumaktadır. Bizde? Bizde liberasyon dedik, herşey serbest dedik, bütün kapıları açtık, isteyen dileyen, dilediği malı getirsin, bu ülkede ticaretini yapsın dedik.

NACİ T.USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Al-sat.
Felsefe ve mantık bu,

ÖZKER ÖZGÜR (Lefköşe)(Yerinden) - "On call".

SALİH USAR (Devamla) - En fazla gelişme gösteren sektör bile ki inşaat sektörüdür, alınız ele. İnşaat sektörünü ele alınız Sayın Başkan, sayın milletvekilleri. Demiri ithal edilir, çimentosu ithal edilir, tuğlası ithal edilir.

HÜSEYİN ANGOLEMLİ (Gazi Mağusa)(Yerinden) - İşçisi de.

SALİH USAR (Devamla) - Kiremiti ithal edilir, fayansı vesairesi, boyası ithal edilir, işçisi ithal edilir.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla) - Kireç de.

SALİH USAR (Devamla) - Kireci, alçısı da dahil.
Oylesine bir toplum haline geldik. Pişmiş toprak getiriyoruz ve 1974 öncesinde bütün Ortadoğu piyasasını büyük ölçüde kireç ve alçıda Kıbrıs, o pazarı Kıbrıs elinde tutarken, bugün ne yazık ki Ulusal Birlik Partisi hükümetleri eliyle de, alçıyı da hatta tuğla ve kiremiti de ithal eder bir duruma geldik.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla) - Düştük.

SALİN USAR (Devamla) - Yani isteyen, istediği malı getirebilir. 1987 yılının ilk yedi ayından birkaç rakam vermek istiyorum. Bu ülkeye 59.000.000 Türk Liralık peynir ithal etmişiz ilk yedi ayda.. 412.000.000 ₺.'lık bisküvi ithal etmişiz. 318.000.000 ₺.'lık kablo ithal etmişiz ve 176.000.000 ₺.'lık boya ithal etmişiz ve bu malların da bir çoğunda hele Türkiye'den ithal edildiğinde göreceğiz ki gümrük muaftır. Gümrüğe tabi değildir. Peki, bu şekilde sıfır gümrükle bu ülkeye herkes dilediği malı getirebilse bu ülkedeki kablo üretiminin nasıl gelişmesini ve daha da bir kendi ayakları üzerinde durmasını, rekabet edip de gelişme düzeyine oturmasını bekleyebiliriz? Bisküvi üretiminin nasıl o dar çerçeveyi kırıp da daha da genişlemesini ve tam vardiya ile çalışmasını bekleyebiliriz? Açınız şeyi, çocuklar zaten en fazla çocukların izlediği televizyondur, televizyonu açarkenden bütün bisküvilerin çeşitli ürünleri televizyonda reklâm edilmektedir. Radyo reklamları aynı şekilde. Fakat bizim Ece Bisküvi fabrikamız üretim yapamaz bir duruma getirilmiş olmaktadır. Halbuki dışa karşı örneğin bisküvi üretimi korunmalı idi. Kalite geliştirmesi açısından, standartlarının yükseltilmesi açısından ve fiyat açısından denetime tabi tutulmalı idi. Bu denetimler yapılırken beri yanda da duvar örülmeli idi, dışardan gelecek olan ürünlerin karşısına. Halbuki biz duvarları değil, sekileri yıkmaya başladık, son aldığımız ekonomik önlemlerle.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bakınız
İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde hazırlanan

1988 yılı programında ne denmektedir. Yerel pazarın küçüklüğü, bunun yanında benzeri malların dış ülkelerden ithalinde herhangi bir kısıtlamanın bulunmaması işletmelerin atıl kapasitede kalmalarına neden olmaktadır. Bunu Hükümetin hazırladığı program söylemektedir. Peki, sayın Hükümet mensupları dış ülkelerden yapılan ithalatta herhangi bir kısıtlamanın yapılmaması yönünde içte veya dıştan size baskı mı yönelmektedir? Eğer böyle bir baskı sözkonusu ise CTP bu baskının geri püskürtülmesi için Hükümete destek olmaya hazırdır. Eğer kendi yazdığınız şekilde dışardan mal ithalinde herhangi bir kısıtlama olmaması nedeni ile işletmelerin atıl kapasitede kalmalarına, ki bu neden olmaktadır, bu sınırlama ve kısıtlama olmaması, eğer belli bir iç veya dış baskı sonucu olmakta ise geliniz CTP'nin desteği ile bu baskıyı ortadan kaldıralım ve atıl kapasite konumuna son verelim, işletmelerimizin ve onları dışa karşı koruyalım.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; dış ticaret, her geçen yıla birlikte artmaktadır. Hele hele 1987 yılının, yani bitmek üzere olan şu yılın ilk dört ayı ile geçen yılın ilk dört ayını kıyasladığımız zaman, gidişatın hiç de iyi olmadığını ortaya çıkmaktadır.

Geçen yılda, yani 1986 yılının Ocak-Nisan döneminde dış alımımız 50,000,000 Dolar iken, bu yılın ilk dört ayında dış alımımız 61,100,000 Dolara yükselmiştir. Ama dış satımımız, ihracatımız ise, 29,200,000 Dolardan 22,300,000 Dolara düşmüştür. Yani bir yanda dış alımımız, yani ithalâtımız artarken, beri yanda dış satımımız, yani ihracatımız azalmaktadır. Böylece dış ticaret açığı alabildiğine artmaktadır. Bunun önüne nasıl geçilebilir? Bunun önüne, ithalâta mevcut bürokratik ve sair engelleri de ortadan kaldırmak suretiyle bu açık kapatılmaz. Aksine, ithalâtın kısılması ve sanayi üretiminin ve tarım üretiminin artırılmak suretiyle ihracatın artırılması ile ancak bu açık kapatılabilir. Ve Hükümet kalkmakta ve bundan sonraki hedeflerde ticaret açığının daha da büyümesini bir hedef olarak önümüze getirip koyabilmektedir.

Sanayi, başta imalât sanaii olmak üzere, tarım gibi üretici sektörlerin bu ülkede kredi kullanımında giderek gerilediğini görmekteyiz. Bunun yanında banka plâsmanlarının da kamu sektöründen giderek özel sektöre de kaydığını görmekteyiz. 1986 yılının Temmuz ayında banka plâsmanlarının %6.8'i kamu kurum ve kuruluşları tarafından kullanılmış iken, 1987 yılının Temmuz ayında bu oran %3.6'ya düşmüştür. Yani kamu kurum ve kuruluşlarının banka plâsmanlarından yararlanma oranı hemen hemen yarı yarıya azalmıştır. Aldıkları pay yarı yarıya azalmıştır. Bunun yanında tarımın yine 1986 Temmuz ayında kullandığı banka plâsman oranı %24.4 iken, 1987 yılının Temmuz ayında bu oran %18.2'ye düşmüştür. Yine imalât sanayiinin 1986 Temmuz ayında kullandığı banka plâsmanı %7.5 iken, bu oran 1987 Temmuz ayında %4.9'a inmiştir. Ama beri yanda, yuft içi ve yurt dışı ticaretin 1986 yılında kullandığı banka plâsman oranı %46 iken, 1987 Temmuz'unda bu oran %52.6'ya yükselmiştir.

Yani demek oluyor ki Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Hükümetin Ekonomik Yıkım Paketini imzaladıktan sonra açık ve net olarak görülen husus şudur; daha özel sektörcü bir politika izlemeye başlamıştır. Üretici sektörlerin kredi kullanım hacimleri daraltılmış, ama beri yanda ticaret, inşaat ve turizm gibi sektörlerle bu kredi kullanımını kaydırılmıştır. Hükümet ne kadar kalkıp derse desin, işte, biz üretici sektörleri göz ardı etmedik, gözden çıkarmadık demelerine karşın, rakamlar bu Hükümeti yanıltmaktadır. Hükümeti yatsırmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu ülkede fiyat denetiminin olmadığından sürekli yakınmaktayız. Hükümet birtakım girişimlerde bulunacakmış efendim, fakat mevcut mevzuat Hükümetin bu fiyat denetimlerini yapmak için atacağı adımların önüne engelmış, gerekli kolaylığı sağlamamaktadır. Dolayısıyla yeni bir değişiklik tasarısıyla geldi. Fiyat denetimlerinin yapılabilmesi için, Hükümet bir tasarı getirdi ve bu tasarı Meclisten oy birliğiyle geçirilmiştir. Muhalefet de oy vermiştir. Neden?

Çünkü ücret artışları, yani Eşel-Mobil Sistemiyle verilen hayat pahalılığı ödenekleriyle fiyat artışlarını yakalamanın sözkonusu olmadığı üzerinde durulmakta ve esas fiyatların dondurulması gerektiği üzerinde durulmaktaydı. İşte Hükümete fiyat denetimi yapabilmek, birtakım şirketlerin veya şahısların fahiş fiyatlarla toplumu sömürmelerini engellemek için biz parti olarak da ve diğer muhalefet partisi de olumlu oy vermiş ve bu Yasa Meclisten geçmiştir.

Ne oldu Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu Yasa Meclisten geçtikten sonra ciddi bir fiyat denetimi yapılmış mıdır? Bir - iki hafta kavunun fiyatı bu, karpuzun fiyatı budur, domatesin fiyatı budur, salatalığın fiyatı budur biçiminde belli birtakım açıklamalar, ondan sonra bu uygulamadan da vazgeçilmiştir. Beri yanda ne yapılmıştır? Hükümet yine açıkladı, yerli üretim ve ithal malı domatesin toptan fiyatı şu kadar, perakente satış fiyatı bu kadar. Türkiye'de domatesin fiyatı bizim ülkemizdeki domates fiyatının aşağı yukarı beşte bir oranındayken, ne yaptı bizim Hükümet? Sırf bir-iki tane ithalatçıyı, domates ithalatçısını vurgun olanak yaratsın diye ithal malı domatesi de yerli domates fiyatına eş ve denk tutmuştur. Ondan da vazgeçilmiştir daha sonra. Her gün fiyat değişimleri olmaktadır. Gidiniz bakkalda belli birtakım kalemler batmaktadır vatandaşın gözüne. Ama her türlü malın fiyatı günlük olarak değişmektedir ve vazgeçilmiştir bugün L'yle fiyat belirlemesinden, bunun fiyatı elli Sterling'dir, bunun fiyatı altmış iki Mark'tır şeklinde günlük fiyatlar, hatta ve hatta sabah farklı, öğleden sonra farklı fiyatlar uygulanır hale gelmiştir ve bütün bu fiyat artışları sözkonusu iken Hükümet Devlet Plânlama Orgütüne müdahale etmekte ve fiyat indekslerindeki gerçek artış gizlenmek suretiyle hayat pahalılığı ödeneklerinin de asgaride tutulması yolu tercih edilmektedir.

Yine bunun yanında son, tavuk örneği ki gazete makalelerine bile güncel konu olmuştur, tavuk olayı da bu ülkede gerçek bir fiyat denetiminin olmadığını açık ve net bir biçimde ortaya koymaktadır. İki tane kuruluş, biri düşürür, diğeri düşürür 2,800 liradan 1,600'lere , 1,800'lere tavuk fiyatı indi bu ülkede ve küçük üreticiler, küçük çapta üretim yapan kişilerle toplantılar düzenlenmiş ve onlara yapılan hesaplamada bu yarışa katılan büyük, iki büyük şirketten bir tanesi, 1,350 liralık maliyetin olduğunu, dolayısıyla bunun üzerinde bir fiyatla satıldığı zaman kurtardığı şeklinde küçük üreticilere telkinlerde bulunulmaktaydı.

Peki, madem ki 1,350 Türk Lirasına okkası mal olabilmektedir, niçin Hükümet gerekli denetimleri zamanında yapmaktan ve maliyetinin bir misli üzerinde bir fiyatla tavuk bu ülkede satılabilmektedir?

Bunun yanında Hükümet, dışarıdan et ithaline izin vermiştir. Peki sormak istiyoruz. Dışardan et ithaline, Hükümet hangi gerekçe ile izin vermiştir?Bunu burda açıklamak durumundadır. Yani demelidir ki, biz ülkemizdeki fiyat artışlarını, et fiyatındaki artışları dikkate alarak, et fiyatlarının belli bir seviyede tutulmasını sağlamak için ve tüketiciyi korumak için et ithaline izin verdik, dışarıdan ithal edilen et işte gördüğümüz gibi normal et fiyatı şu düzeyde, ithal edilen et fiyatı bu düzeydedir. Bunu gelip burda söylemesi gerekmektedir ve bir de veya şunu söylemesi gerekir. Biz ürettiğimiz hayvanı daha pahalıya satmaktayız ve daha ucuza et ithal edip bu ülkede tüketici arz etmekteyiz. Bunları söylemesi lâzımdır. Hiçbiri değil sayın arkadaşlar.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden)- Aksine, ucuza ihraç ediyor.

SALİH USAR (Devamla)- Hiçbiri değil. Ucuza hayvan ihraç ediyoruz, pahalıya et ithal ediyoruz. Daha pahalı et ithal ediyoruz. Bunun yanında ithal edilen etin fiyatının burda CIF fiyatını Sayın Bakanın açıklamasını biz istemekteyiz. Dışardan ithal edilen dana etinin fiyatı, bu ülkede üretilen büyük baş hayvan etinin fiyatı ile denktir. Gidiniz kasaplara göreceksiniz. O da 6,500 liraya satılır, bu ülkede üretilen büyükbaş hayvan eti de 6,500 liraya satılır veya 7,000 liraya satılır veya 6,000 liraya satılır.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla) - Nasıl olur o?

SALİH USAR (Devamla)- Her ikisi de aynı fiyat.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden)- Zaten farketmedi ki herkes buzlu ettir diye.

SALİH USAR (Devamla) - Dışardan ithal edilen et fiyatı ile bu ülkede üretilen büyükbaş hayvan eti, taze etinin fiyatı kasaplarda aynıdır. Bir kuruş fark yoktur bunların arasında. Bunun nasıl olduğunu sayın fiyat denetimleri yapacak olan ve bu et ithaline izin veren Sayın Bakan tarafından burda açıklanmasını biz beklemekteyiz.

Bunun yanında yetmezmiş gibi Hükümet, hayat pahalılığı indeksleri ile oynamaktadır. Bir de çalışan kesimlere bir uç kâğıt daha atılmak istenmektedir. O da nedir? Hayat pahalılığı ödeneği her üç ayda bir verilir ve üç aylık hayat pahalılığı ödeneği olarak çalışan kesimlere, kamu görevlilerine verildikten sonraki ayda, yüklü miktarda zamlar yapılmaktadır. Eğer siz hayat pahalılığının ücretliler üzerinde olumsuz etki yaratmasını istemiyorsanız veya bu olumsuz etkileri ortadan kaldırmak istiyorsanız, bu uygulamaya kesinlikle son vermelisiniz. Eğer zam yaparsa Hükümet tarafından, bunun hayat pahalılığı ödeneğine behermahal yansıtılacak biçimde zamların yapılması gerekir. Halbuki siz hayat pahalılığı ödeneği örneğin Ocak, Şubat, Mart aylarındaki hayat pahalılığı ödeneği Nisan ayındaki ve sonraki üç aydaki maaşlara yansıtılacağı sözkonusu iken, Hükümet, Nisan ayının başında önemli zamlar yapmaktadır ve böylece ücretlerin reel olarak ve maaşların reel olarak erozyona uğramasına olanak tanımaktadır.

Bir de eğer Hükümet hayat pahalılığı indekslerindeki belirlemelerdeki şaibenin ortadan kaldırılmasını istiyorsa, bu şaibenin ortadan kaldırılmasını istiyorsa, Devlet Plânlama Örgütü'nün fiyat alımlarında en azından kamu görevlilerinin sendikal örgütlerinin temsilcilerinin gözlemci olarak bulunmasına olanak tanınmalıdır. Bu sağlandığı takdirde, bu şekilde müdahale edildiği, direkt fiyatlarla oynandığı şeklindeki bu şaibe belli oranda asgariye indirilmiş olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; yıllardır bu ülkede doğru dürüst kalite kontrolünün yapılmadığı vurgulanmaktadır ve yıllarca kalite kontrolünün yeterli düzeyde yapılması için gerekli önlemlerin alındığı her yıl tekrarlanmaktadır. Halbuki bakıyoruz, bu ülkeye radyasyonlu çaylar ithal edilmektedir, köpek maması yemler ithal edilmektedir. DDB'li deterjanlar ithal edilmektedir ve en kalitesiz gıda maddeleri ithal edilmektedir ve bunların üzerine Hükümet yeterince gitmemekte ve gerekli kalite kontrollerini yapıp da bu şekilde yurttaşın sağlığını ilgilendiren konularda gerekli tedbirleri almamaktadır.

ERGİN ABDULLAH (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Ticaret Odalarının değerli üyelerini üzer mi hiç Hükümet Sayın Usar?

SALİH USAR (Devamla)- Yine Standartlar Enstitüsü her yıl, her yıl programlara alınmaktadır. Ancak bunun da olmadığı ve bir temenniden öteye geçmediği her yıl üzerinde durup tekrar edilen konulardan bir tanesidir.

Yine aynı şekilde, ta birinci Beş Yıllık Kalkınma Planından beridir kalkınma bankası kurulacaktır, kalkınma bankası kurulacaktır biçiminde sürekli bir tekerleme, güzel bir ifade programlara girmektedir ama, sizdeki bu özel sektörcü zihniyet olduktan sonra, sizdeki bu ticaret ağırlıklı zihniyet olduktan sonra, sizin kalkıp da kalkınma bankası kurup üretimi ve Kamu İktisadi Teşebbüsleriyle kooperatifleri ve sanayiye desteklemeniz söz konusu olamayacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Sayın Maliye Bakanı geçen yıl çıkmıştı buraya, anımsıyoruz ve modern

bir bütçe hazırlamaktayız demekteydi. Bu da nedir? Planlama, programlama, bütçeleme sistemi. PPBS Sistemidir demekteydi. Bunun böyle olmadığını, Anayasada ifade edildiği için planların ve programların gelişi güzel hazırlanıp Meclise sevk edildiği açık ve ortadadır.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Meclise sevk edilmeden Bütçe geldi. Görüşülüp sonuçlanmadan Bütçeyi görüşmeye başladık ve bunun yanında 1988 yılı programında enerji yatırımları için, programda Devletin 1,563,000,000 ₺'lik ve KİT ve mahalli idarelerin de 437,000,000 ₺'lik yatırım yapması öngörülmektedir. Yani toplam yatırım, 2,001,000,000 ₺ iken, bakıyoruz 1988 yılı Bütçesinde sadece elektrik enerjisi projesi için 17,014,000,000 ₺'lik bir yatırım Bütçeye konmuş. Bir yanda, 2,000,000,000 bir yatırımın yapılacağı programa konmuş iken ve programa dayalı olarak hazırlanması gereken 1988 yılı Bütçesine baktığımızda, 17,000,000,000 ₺'lik bir yatırımın öngörüldüğünü ve yine programa baktığımızda elektrik enerjisinin hangi alanda yatırım yapılacağı, bu elektrik projesinde hangi alana yatırım yapılacağı da belli değildir. Programda termik santral mı kurulacağı, yoksa deniz altından kablo ile elektrik mi getirileceği, 1988 yılı programında kesin belirlenmiş değil. Ama biz kalkıyoruz ve Bütçeye 17,000,000,000 bir ödenek koyuyoruz. Programda ne yapacağımız, ne şekilde ve nereye bu santrali kuracağımız veya santral kurmayıp da deniz altından kablo ile elektrik mi getireceğimiz belli değil iken, kalkıp Bütçeye belli bir yatırım kalemi koyabilmekteyiz.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - İstim arkadan gelecektir.

SALİH USAR (Devamla) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu ülkede gerçekten kamu iktisadi teşebbüslerine ve kooperatif kuruluşlara karşı belli bir saldırı yöneltilmektedir. Kamu iktisadi teşebbüslerinin ekonomik yaşamdaki etkinlikleri giderek azaltılırken ve kooperatif kuruluşlarımızla şirketlerin vergi bağışıklıkları, yeni yeni vergi bağışıklıkları şirketlere verilirken, kooperatif kuruluşları yeni yeni vergi kapsamına alınmaktadır.

Zeyko, yeterince çalışmamaktadır bugün. Kooperatifin belli kalemleri bugün çalışmamaktadır.

Sanayi Holding, bugün tam anlamı ile çalışmamaktadır ve 1977 yılındaki personel sayısının üçte, hatta dördte biri sayısındaki bir personel ile adeta gurdalanmaktadır Sanayi Holding orda.

Bütün bunlar ne için gerçekleşti Sayın Başkan, sayın milletvekilleri: Hükümet, özel sektörden yana güttüğü politikaya daha bir işlerlik ve etkinlik kazandırdıktan sonra, kooperatif kuruluşlara ve kamu iktidadi teşebbüslerine yönelik hazırlanan yıkım plânları daha bir yaşama geçirilir olmuştur.

Sanayi üretimi ile yakından uzaktan ilişkisi olmayan, işletmecilikle yakından uzaktan ilişkisi olmayan, idarecilik ile yakından uzaktan ilişkisi olmayan bir zat-ı muhterem, Sayın Bakanın sırf tanıdığıdır diye, onun Sanayi Holding'e yönelik politikalarını daha bir işleme koyabileceği için, yaşama geçireceği için getirilmiştir ve Sanayi Holding'in başına oturtulmuştur. O Sanayi Holding'in başına oturduktan sonra da, Sanayi Holding'in kapasite kullanımını %10'ların da altına inebilmiştir ve personel sayısı da az önce ifade ettiğim gibi dördte üç oranında azaltılmıştır. Bu azaltmaya giderken, ne güdülmekteydi? Ne hesap yapılmaktaydı? Bir taşla iki kuş vurulacaktı. Birincisi Sanayi Holding gibi büyük bir kuruluş devre dışı tutulacak, iflase sürüklenecek ve elindeki kimi tesisler özel sektöre peşkeş çekilecekti. İkinci vurulması öngörülen kuş ise, orda sınıf ve kitle sendikacılığı yapmakta olan Dev-İş sökülecek ordan, etkisizleştirilecek ve en genel anlamıyla sendikal harekete ciddi darbeler indirilecekti ve bugün gidiniz Sayın Bakanın Sanayi Holding'in başına getirdiği adam neler söylemektedir orda, hem diyor, "komonistlerden bu Sanayi Holdingi temizledim" demektedir. Komonistler de dediği Dev-İş'e üye olan, Dev-İş'ten istifa etmemekte direnen ve Ulusal Birlik Partisine üye olmamakta direnen Cumhuriyetçi Türk Partisi veya Toplumcu

Kurtuluş Partisi veya hatta ve hatta bunların üyeleri ve hatta ve hatta partisiz bir takım kişiler, bunları temizlemiş, Sayın Bakandan torpilli, muhasebe dükkânında çalışmak zorunda olduğu sürenin üçte birini kendi muhasebe bürosunda veya hesaplarını tuttuğu şirketlerin bürolarında, ofislerinde geçiren bu Genel Müdür Vekili kalkıp bunları söyleyebilmektedir.

Ve emin olunuz ki Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; aferin, iyi iş yaptın ey Cahit Hüray şeklinde de bir takdir almaktadır Sayın Bakan'dan. Bugün Sanayi Holding'in modern teknolojiyle ve finansman sıkıntısı gidermek suretiyle üretime kavuşturulacağı yerde, fabrikalar kapalı kalmış, ordaki insanlar işten atılmışlar veya geri çağrılan işçilere 120,000 ile 150,000 Türk Lirası arasında brüt ücretle gel, çalış biçiminde bir yaklaşım gösterilirken elbette ki en kalifiye unsurlar Sanayi Holding'ten ayrılmışlardır ve bugün oldukça güdük bir kadroya, personele sahip üretim, bir haftalık bir üretim yapan, üç-dört ay boşa gezen ve kapasitenin de ancak %10 dolayındaki kısmını kullanan bir kuruluş haline getirilmiştir. Bu politika biraz daha devam ettikten sonra göreceğiz ki Sanayi Holding gerçekten bir-iki tane fabrikayı bünyesinde toplayan çekirdek bir kadro ve geriye kalan tesisleri de özel sektöre ve o Pölypeek'lere, Boyacılar veya Eska'lara dönülüp de teslim edilebilecektir.

Değerli arkadaşlar; şirketler üzerinde de gerekli hakiyet kurulmamakta, şirketler yeterince araştırılmaktadır. Şöyle ki Sunrise diye bir şirket kurulur, bir milyon Türk Liralık sermaye ile ve bu 1,000,000'lük sermaye ile narenciye ihracatı yapacağını faaliyeti arasında belirtebilmektedir. 1,000,000 Türk Lirasıyla bırakınız ihracatı, kaç ton limon veya portakal veya greypfrut alabileceksiniz? Yurttan, üreticiden mal alınır, üreticiye parası ödenmez, arkasından işçinin birtakım hakları verilmez, şirket olduğu yerde bırakılır. Ama, çıkılır aynı üç ortak, yine 1,000,000 Türk Liralık sermaye ile, yine narenciye alım satımı ve ihracatı konularında faaliyet göstermek üzere Ozpak diye bir şirket kurabilmekte ve herhangi bir araştırma da yapılmadan Şirketler Mukayyitliği tak bu şirketin tescilini yapabilmektedir. Peki, üretici

1,000,000'un nesini alacaktır? 10,000,000'larca Türk Liralık alacağı olan işçi, 1,000,000'un nesini alsın? Bu şekilde, yurttaşı dolandıran, işçiyi dolandıran, üreticiyi dolandıran birçok şirket ve bu şirketin ortakları ortada dururken, bu ortaklar dönüp de yeni yeni ortaklıklar, şirketler kurup da, yine yurttaşı dolandırmaya, ona uğrağıt atmaya devam edebilmektedir. Bunun yanında bazı müteahhitlik şirketleri, bazı açık gözler, İngiltere'deki yurttaşlarımızla kurdukları kontaklar sonucunda, işte inşaat yapacağız, şu kadar apartman, şu kadar dairelik apartman inşa edeceğiz, şu kadar arsalık parse-lasyon yapacağız, bu paraları bize veriniz, biz size daire vereceğiz, arsa vereceğiz biçiminde ortaya çıkabilmekte, bu paraları İngiltere'deki yurttaşlarımızdan gasbettikten sonra, dönüp de bu kişiler yakınlarına bütün şirketin sermayesini veya şirket üzerinde görülen malları devredebilmekte ve böylece birçok yurttaşımız ortada mahdûr bırakılabilmektedir. Dolayısıyla, bu şirket kurulması ve şirketlerin denetlenmesi vesâiresi konusunda da Hükümetin gereken ciddiyeti ve hassasiyeti göstermesi gerekmektedir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; fiyat denetimi konusunda gereken hassasiyetin Hükümet tarafından gösterilmesi gerekmektedir. Yerel üretim, dışa karşı korunması gerekmektedir ve yine Fiyat İstikrar Fonu Yasasının amaçları doğrultusunda bu fonlar kullanılmalı ve fiyat istikrarı bu ülkede sağlanmalıdır. Fiyat İstikrar Fonunun kuruluş amacı;

1. Bu Yasanın yürürlük tarihinden sonra olması muhtemel akaryakıt maliyetinde fiyat artışlarını fondaki mevcut para oranında karşılamak ve bu şekilde mümkün olduğu kadar bu artışların tüketiciye yansımaları önlemek. Birinci amaç bu.

2. Tüketim maddelerinin tüketiciye istikrarlı bir fiyatla arzını sağlamak ve;

3. Kıbrıs Türk Federe Devletinin, ki şimdi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin tarımsal ürünlerinin dünya piyasalarında geçerli fiyat düzeyinde pazarlanmasında ve üreticilerin gelirinde yeknesaklık ve istikrar sağlamaktır demektedir.

Ve Fiyat İstikrar Fonunda Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; milyarlarla ifade edilen birikim sözkonusu iken, Hükümet zeytin üreticisinden alınan birkaç yüz tonluk zeytinyağını ihraç edip de yeniden 1986 ve 1987 ürünü zeytinyağını almak için bu fonu Hükümet harekete geçirmemektedir. Fakat ne yapılmaktadır? Hükümet açık verdikçe işte vezne birliğidir, bilmem nedir şeklindeki birtakım bahanelerle bu fonlarda biriken paraları fütursuzca kullanmakta ve yerine koymamakta ve yasaların amacına aykırı bir biçimde bu fonları kullanmaktadır. Hükümet şimdiye kadar bu fonlardan ne miktarda kullanmıştır ve ne zaman bu fonlardan aldığı bu paraları yerine koyacaktır biçimindeki sorularımı da ne yazık ki Hükümet tarafından yanıtız bırakılmıştır. Biz Hükümetin güttüğü bugünkü ekonomik politika ile ne ekonomimizin canlanacağını, ne kalkınmanın olacağını, ne refah düzeyinin yükseleceğini beklemekteyiz. Olsa, olsa hükümete destek veren ve Hükümet tarafından kendilerinden yana güdülen politikalar neticesinde belli vurgunlar vuran belli bir kesim ancak servetlerine daha da artışlar getirecektir, daha bir palazlanacaktır ama en geniş halk kesimleri, emekçiler, üreticiler bu Hükümetin güttüğü politikalar sonucunda da ne yazık ki daha da bir yaşam düzeyleri gerileyecektir, daha bir yaşam düzeyleri düşecektir, gerileyecektir. Fakat biz parti olarak Hükümetin çalışan kesimlere rağmen uyguladığı bu politikaları tam anlamı ile başarıya ulaştırması yönünde ve çalışan kesimleri baskı altına alıp onları her yönden geriletmesi yönündeki politikalarına çalışan kesimlerle birlikte ve onların örgütleri ile birlikte karşı çıkacağımızı ve bu politikaların geriletilmesi ve etkisizleştirilmesi için bir çalışma içerisinde olacağımızı belirtir, saygılarımızı sunarız

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Usar.

Sayın milletvekilleri; oturumu saat 14.30'a erteliyorum
Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 12.55

- İKİNCİ OTURUM -

Açılma Saati: 14.35

BAŞKAN - Hakkı Atun.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Cumhuriyet Meclisi'nin I'inci Dönem, 3'üncü Yasama Yılı'nın 19'uncu Birleşiminin 2'nci oturumunu açıyorum. Ad okunarak yoklama yapılacaktır.

(Ad okunarak yoklama yapıldı.)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; hazırsanız başlıyalım.

KATİP - Toplantı yeter sayısı vardır Sayın Başkan.

BAŞKAN - Toplantı yeter sayısı vardır. Program 10 Ekonomi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Bütçesinin görüşmesine devam ediyoruz. Söz sırası Sayın Mehmet Altınay'dadır.

Buyurun Sayın Mehmet Altınay.

MEHMET ALTINAY (Gazi Magusa)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bundan kısa bir süre önce, 11 Kasım 1987 tarihinde sanayinin sorunlarına ilişkin genel görüşme istemimizi Meclis Başkanlığına Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak ilettik, Ancak, bu genel görüşmemiz Ulusal Birlik Partisi-Yeni Doğu Partisi oylarıyla reddedilmiş ve sanayinin güncel sorunları, ama önemli sorunlarını tartışma olanağı bulamamıştık. O günkü koşullarda, gerekçemizde çelişkili karar ve politikaların sanayinin gelişmesine büyük bir engel oluşturduğunu, kimi zaman gümrükleri artırmak suretiyle, kimi zaman düşürmek suretiyle hammadde ve ihracat bağlantılarında sanayide birtakım sorunlar getirildiğini, istikrarsızlık yarattığını vurgulamış, korumacılık bakımından sanayimizin yeterince korunmadığına işaret etmiş, Avrupa Ekonomik Topluluğuyla Güney Kıbrıs'ın imzalamış olduğu Gümrük Birliği Anlaşmasının bizi de yakından ilgilendiren bir konu olduğunu, bunun da ele alınması gerektiğine işaret etmiş ve yine yerli hammaddeye dayalı sanayi ve diğer sanayinin, başta kredi ve yatırım sorunlarını tartışmak istemiştik. Ama, yine çoğunluk oylarıyla UBP-YDP oylarıyla bu isteğimiz reddedilmiş, bir üretici sektörün tartışılması engellenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ulusal Birlik Partisi-Yeni Doğu Hükümeti, ekonomik programı uygulamak üzere kurulmuş ve sanayi, tarım ve hayvancılık dışında ticaret ve bankacılığı öncelikli sektör yapmıştır. Bugün sanayimizdeki durum nedir? Bugün Planlama Teşkilatının Meclise getirdiği rakamlara göre, gayri safi yurtiçi hasılda sanayinin payı 1982'de %11.1'den iniş ve çıkışlarla 1986 yılında çok az bir artış kaydederek dört yılda sadece %11.4'e ulaşmış bulunmaktadır. 1982-1983, 1984-1985 ve 1986 yılları sanayi payına baktığımız zaman, birtakım inişler çıkışlar sanayi kesiminde de istikrarsızlığın esas göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır. İkinci Beş Yıllık Planın 95'inci sayfasında, imalat sanayinin toplam sanayi katma değeri içerisindeki

payının %87.7'den %79.8'e indiği belirtilmektedir. Beklenen gelişmenin olmadığı vurgulanmaktadır. Esas neden de finansman ve yatırım sorunu olarak gündeme gelmektedir. Bunun banka plasmanlarına baktığımızda, esas nedenin de bu olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, esas banka kaynaklarından aslan payını alan, yararlanan kesim yurtiçi ve yurtdışı ticarettir. 1982 yılında toplam banka plasmanlarının %34,1'ini alan ticaret sektörü, 1986-1985 yıllarında %30, 47'leri aşmış bulunmaktadır. Memleketin esas kaynakları ticaret sektörüne aktarılmaktadır. Buna karşın önemli bir sektör olması gereken sanayide taşocakçılığı %0.4, %0.5, %0.1 ve %0.1 yani hiç olumlu bir gelişme taşocaklarında banka plasmanları bakımından görülmektedir. İmalat sanayinde ise, sınırlı bir gelişme sözkonusudur. Bunu da yeterli olarak görmenin olanağı yoktur. Kamu kurum ve kuruluşlarında ise, sürekli bir düşme vardır banka plasmanları bakımından. İkinci Plan döneminde imalat sanayinde yıllık ortalama %8.2 büyüme için 58,000,000,000 Türk Lirası toplam yatırım, yani yatırımların %17.7'si gerekiyor. Bugünkü ekonomik model içerisinde sanayi yatırımlarının beklenen hedefe ulaşabileceğini söylemenin olanağı yoktur. Eğer Hükümet şimdi yaptığı gibi banka plasmanlarını bazı sektörlerle yönlendirmez, plasmanlara sanayiye yönlendirmez ve bugün olduğu gibi banka hissedarlarının, aile şirketlerinin istekleri doğrultusunda krediler yönlendirilirse sanayide beklenen gelişmenin ve beklenen yatırımın olmayacağı gayet açıktır. Sanayi kesiminde sanayi maaşlarının dışı bakımından daha iyi noktaya geldiği rakamlar olarak gözükmeyle beraber, bunda konfeksiyon alanında sınırlı bir gelişme olmakla birlikte birtakım geleneksel ihraç ürünlerimizin de bugün yapılmamış olması, sanayinin payını yapay olarak artırmış da olabilir. Çünkü, 1982 yılından bu yana birçok tarımsal ürünümüzün ihracatı durmuş bulunmaktadır. Bugün 1987 yılında tütün ihracatı hemen sıfır noktasındadır, patates ihracatında gerileme

varır, sera ürünlerinde ise bugün ihracat sözkonusu değildir. 24-25 Ocak 1983 yılında Kıbrıs Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği Sanayi Kongresi düzenlemişti. O günlerde de sanayinin önemi vurgulanıyordu ve birçok kuruluşumuz iki gün süre boyunca Sanayi Kongresinde sanayiye ilişkin sorunlara ve çözüm önerilerini tartışıyordu. Bugün 1987 yılında aradan da dört yıl geçmesine rağmen bu çalışmaların, bildirgelerin bir değerlendirilmesi yapıp, ona göre birtakım önlemler alındığını görmemizin üzüntüsü içerisindeyiz. Yapılan çalışmalar hiçbir dönemde yeterince değer ve yankı bulmamıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; çelişkili kararlardan söz etmiştim. Bundan bir süre önce gümrükler düşürülmüş, ihracatçılar, sanayiciler için yeni ve beklenmedik bir durum ortaya çıkmıştır. Kısa bir süre önce yine gümrüklerde bir artış gelmiştir, sanayiciler için yeni ve beklenmedik bir ortam doğmuştur. Neden? Sıfır gümrük uygulaması da bunlardan bir tanesidir. Hükümet, Ekonomik Programı sanayiciye izah ederken, böyle bir politikanın uygulanacağını söylerken çok kısa bir süre sonra bu politikaların tam tersi gelişmeleri sanayicilerimiz yaşamış bulunmaktadır. Ekonomik Programın uygulamaya konacağı dönemlerde, Sanayi Odası acil çözüm bekleyen sorunlarını o zaman Sayın Turgut Özal'a da sunmuş ve bunları finansman, koruma ve yerli sanayinin içte ve dışta korunması gibi sorunlar ağırlık noktasını taşımaktaydı. Yine o dönemde 3 Kasım 1986 tarihinde "Sanayici tedirgin" başlığı altında Halkın Sesi'nde, o dönemin Sanayi Odası Başkanı ve Yönetim Kurulu Uyesi Sayın Vedat Çelik, ağır biçimde Hükümeti eleştiriyor ve şunları söylüyordu. 3 Kasım 1986, "Kıbrıs Türk Sanayi Odası yöneticilerinin hafta sonu Saray Otel'de düzenledikleri resepsiyonda konuşan Oda Başkanı Ali Atun, sanayi kesimine Hükümetin gösterdiği ilgisizlikten yakınıyor ve eleştiriyor. Sanayicilerinin sorunlarının çözümsüz olduğunu söylüyordu". Yine o toplantıda sanayicinin kendi yağı ile kendi ciğerini kavurduğunu ifade eden Vedat Çelik şunları söylüyordu. Yeni Ekonomik Paket konusuna değinen Vedat Çelik, paketin değil halka kendilerine bile izah edilmediğini, üretici

olarak dışlanmak istercesine bir politika ile karşı karşıya bulunmaktan duydukları üzüntüyü dile getiriyordu. Bu şikayetler üzerine Sanayi Odası ile toplantı düzenleyen Sanayi Bakanı Sayın Erdal Onurhan 29 Aralık Halkın Sesi'nde çıkan görüşleri ile şunları söylüyordu. "Sanayiyi gözden çıkarmadık". Sanayicilere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti-Türkiye Cumhuriyeti Ekonomik İşbirliği Protokolünün içeriğini açıklayan Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanı Erdal Onurhan sanayiyi gözden çıkarmadık diyor ve şunları ekliyordu. " İki ülke Başbakanları arasında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolünün içeriği hakkında Sanayi Odası yönetim kurulu ve Sanayi Odası üyelerine bilgi veren Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanı Erdal Onurhan Hükümetinin sanayiyi gözden çıkarmak diye bir düşüncesi olmadığını vurguluyor ama aynı programda sanayinin öncelikli sektör olmadığı da ilan ediliyordu". Sanayicilerin endişelerinin iki noktada toplandığı ve bu noktaların selektif faiz ve kredi bulma imkânının zorlaşacağı gözlemlenirken, bunları da yanıtlayan Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanı halen ülkemizde sanayiye selektif faiz uygulandığı ve bunun devam edeceğini söyledi. Kredi bulma imkânı zorlaşacağı yönündeki endişelerin ise yersiz olduğunu kaydeden Onurhan, Protokolla birlikte Merkez Bankasının bankalardaki plasmanları düzenleyeceğini ve tüm sektörlerle olduğu gibi, sanayi sektörüne de kredi imkânlarının verileceği söyleniyordu ama, bugüne kadar banka plasmanlarının düzenlenmediği de gayet açıkça ortada görülmektedir. Ve devam ediyordu. "Genellikle hammaddelerin ülkeye sıfır gümrükle girdiğini, yatırım indiriminin amortismanla birlikte %70 olduğunu, ihracatın teşvik edildiğini, sanayi yatırımlarında faiz iadesi bulunduğunu organize sanayi bölgesinde alt yapısı devlet tarafından yapılmış bölgelerin düşük kira ile ilk mukavelede otuz yıllığına sanayiciye sunulduğunu anımsatan Onurhan, yeni Ekonomik İşbirliği Protokolü ile birlikte Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde

üretilen ve istenen katma değer oranı ve yerel girdi oranı tutturamayan malların Türkiye piyasasına sıfır gümrük ve sıfır fonla gireceğini söylüyordu." Yıl 1986, 29 Aralık'ta bunlar söyleniyordu. Oysa kredi bakımından hiçbir adım atılmamıştır. Sıfır gümrük uygulaması kaldırılmış, fon getirilmiştir. Gümrük vergileri de söylenenin tam tersine artırılmıştır ve dokuzuncu dönem protokolu ile bunların düzenlenmesi beklenirken, Ekonomik İşbirliği Protokoluna aykırı biçimde tedbirler gündeme getirilmiş bulunmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sanayi, böyle istikrarsız bir ortamda gelişmesine olanak yoktur. Nitekim Planlama Teşkilâtının verdiği raporlarda da birtakım inişler ve çıkışların ortada olduğu gayet açık ve seçik olarak durmaktadır. Bizim Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak gündeme getirdiğimiz diğer önemli bir konu da Güney Kıbrıs'ta imzalanan Gümrük Birliği Anlaşmasıdır. Bu anlaşma ne kadar da bizim dışımızda olsa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni de çok yakından ilgilendiren, hem siyasal, hem ekonomik boyutları ile ele alınması gereken önemli bir konudur. Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak birçok vesile ile bu konunun Mecliste ele alınmasını, olumlu olumsuz yanları ile değerlendirilmesini ve buna bağlı olarak politikaların üretilmesini istemiştik. Ancak bu konudaki taleplerimiz de, Hükümet adına söz de verilmiş olmasına rağmen, karşılanmamış ve halâ bu konu ayrıntılı biçimde Mecliste değerlendirilmemiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin hem sanayi, hem tarımsal ihraç ürünlerinin önemli bir bölümü, Avrupa Ülkelerine ihraç edilmektedir. AET ile Güney Kıbrıs Gümrük Birliği Anlaşması onaylanmıştır, 1 Ocak'ta yürürlüğe girecektir. Konuyu sık sık Meclise getirdik, ama sanayi memullerimizin %80'i AET ülkelerine yapılmakla birlikte, bu anlaşmayı görmezlikten gelerek bu konunun tartışılması engellenmiştir. Bu Gümrük Birliği Anlaşması nedir? Bu

konuda sanayiciler de, ihracatçılar da, halkımız da bilgi sahibi değildir. Hatta Meclisimizde konu ayrıntılı biçimde ele alınmamıştır. Bunun olumlu olumsuz unsurlarıyla birlikte ele alınması, Meclisin bilgi sahibi kalması gerekmektedir. Anlaşma, karşılıklı ticarette gümrük vergileri ile miktar kısıtlamalarının kaldırılmasını öngörüyor. Bu bizi nasıl etkileyecektir? İki aşamada gerçekleşecek Gümrük Birliğinin birinci safhası 10 yıl, ikinci safhası 5 yıl olacaktır. İkinci Beş Yıllık Plân döneminde bu konuya ilişkin en ufak bir değerlendirme ve öngörü yoktur. Plânlama Teşkilâtının Meclise sunduğu İkinci Beş Yıllık Plânda, en azından bu konuda bir değerlendirme gelmeliydi ama sanki bu konu hiç yokmuş gibi plân ve programlar yapılmaktadır. 10 yıl sürecek olan birinci safha zarfında anlaşma kapsamına giren ve karşılıklı taviz konusu olan maddelerle ilgili olarak esas itibarıyla sanayi maddeleri ve bazı tarım ürünleri, gümrük vergileri ve miktar kısıtlamaları gitgide kaldırılacak ve Kıbrıs tarafından AET ortak gümrük tarifesine de uygulanacaktır.

İkinci safhada ise, anlaşma kapsamına giren tarım maddelerinin serbest dolaşımını sağlamak için önlemler alınacaktır deniyor Kıbrıs tarafından. AET ortak tarım politikasına ve tamamlayıcı düzenlemelere de uyulacaktır.

Bu anlaşmanın içeriği konusuna da baktığımızda değerli arkadaşlar; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bugün Avrupa pazarlarında o şartlarda ihracat, üretim, kalite ve standartlarına dikkat etmek durumundadır. Aksi halde o pazarlarda bugünkü payımızı da korumanın olanağı yoktur. Sanayi mamüllerine uygulanacak rejim, bu anlaşma ile nedir? AET tarafından kaynak aranmadan miktar kısıtlamalarının kaldırılması öngörülmektedir. Konfeksiyonda olduğu gibi, gümrük vergilerinin 10 yıl içerisinde kademeli bir şekilde Kıbrıs tarafından kaldırılması, ancak bir istisna listesiyle bu konu ele alınmaktadır. İstisna listesine baktığımızda, bizi de yakından ilgilendiren üretim alanları vardır.

Yine bunun dışında alkolsüz içkiler, sabun, deterjan, plâstik boru, plâstik eşya, demir çelikten borular, çiviler, kapsam dışı bırakılmıştır. Bunun anlamı, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bakımından da değerlendirilmelidir. Sanayileşme ve kalkınma gereği, bu politikalar içerisinde %25 oranına kadar, toplam ithalâtın da %15'ini geçmeyecek şekilde vergi konabileceği hükümleri vardır. Bunların da ele alınması gerekmektedir. Kıbrıs tarafından miktar kısıtlamalarının kaldırılması ve kotaya tabi tutulacak maddeler listesi vardır.

Bu listeler Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde hangileri üretilmektedir? Hangileri etkilenecektir, olumlu olumsuz yanları ile, bunlar da ele alınması gereken sanayi politikasını oluştururken, Beş Yıllık Planımızı oluştururken, hep bunların bir potada ele alınıp değerlendirilmesi gereken hususlardır. Tarımsal maddelere uygulanan rejim konusu da Ticaret Bakanlığının görevi olsa gerek. Çünkü bugün bizim Avrupa'ya başta narenciye olmak üzere en büyük ihracat ürünümüz ve patates ürünümüz satılmaktadır. Bunlarla ilgili kotalarda ve şartlarda değişiklikler vardır. Bu şartlara uyumu sağlayacak bir plan ve program yapma gereği mutlaka vardır. Bugün patateste kota 60,000 tondan, 110,000 tona çıkarılacağı ortaya konmaktadır. Bunun bizim üretimimiz, pazarlamamız bakımından anlamı nedir? Havuç üretimi kotası artırılmıştır. Bunun Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bakımından değerlendirilmesi yapılmalıdır. Yine sofralık üzümde birtakım değişiklikler öngörülmektedir. Bunlar da birlikte ele alınmalıdır ve daha da önemlisi en büyük ihracat kaleşimiz olan narenciye için konan kotalar yetersizdir. Narenciyemizin bu yıldan başlamak suretiyle gelecek yıllarda ne gibi sorunlarla karşılaşacağını şimdiden değerlendirmek zorundayız. Çünkü portakalda verilen 67,000 ton, limonda öngörülen 15,000 ton, bizim üretim miktarlarımızın bile altındadır. Nerde kaldı Güney Kıbrıs'ta da üretim yapılmaktadır. Ciddi bir pazar mücadelesi ile karşı karşıya kalacağımız açıkça görülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ne acıdır ki böyle önemli bir konuda ne bir tartışma, ne bir değerlendirme, ne yıllık programda, ne Beş Yıllık Planda hiçbir değerlendirme, hiçbir öngörü yoktur. Her gün günü birlik politikalarla yeni durumlarla sanayi ve ticaretimiz karşı karşıya gelebilecek durumdadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe görüşmelerinden sonra bu konunun yeniden Mecliste ele alınması için Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak yeniden gündeme getireceğiz. Çünkü bu konuya söylediğim gibi siyasal boyutları, ekonomik boyutları olduğu nedeni ile önem veriyoruz ve bu konu

Mecliste ele alınması gerekir. Bunda sonsuz yarar görüyoruz. Bu bütçe görüşmeleri içerisinde aslında bu konuda söylenecek çok şey vardır ama, sınırlı konuşmalarımız içerisinde sadece belli konulara, belli başlıklarla değinmek suretiyle geçiyoruz.

Ticaret bakımından değerli arkadaşlar; bugün ticaretde maalesef ihracat yanı hiç önemsiz olarak ele alınmaktadır ve memlekette herşey ithalata göre düzenlenmiş olmaktadır. Memleketin bütün kaynakları ithalata göre yönlendirilmektedir. Belli kuruluşlar, aile şirketleri olan bankalar eli ile tamamen bir ithalat ekonomisi kurulmuştur. Yapay bir ekonomi oluşturulmuştur. Böyle bir ortamda üretimi kenara iten bir plan program içerisinde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin üretken olmayan bir toplumun varolması ve öngörülen hedeflere ulaşması da mümkün değildir. Çünkü üretici bir toplum yerine, bilinçli bir politika ile tüketici bir toplum olma yönünde hızla ilerlenmektedir. Bugün bankalarda kredi dağılımına bakarsak, ticaret hacmimizdeki yerine bakarsak, bugün herşeyden uygun politikalarına göre ticaret başta edilmıştır. Onun içindir ki narenciye ihracatımızda başta bir gerileme sözkonusudur. Narenciye bahçelerinin bu politikalar sonucunda %32'si kurummuştur. Tarım Kongresinde Devletin uzmanlarının getirdiği rakamlardır bunlar. Yine Girne'de limon üretimi büyük bir ihracat kalekimiz olan limon üretimi durmuştur. Başta Girne'de bugün gidiniz limon nerde ise ihraç ürünü olmaktan çıkmıştır. Tütün, ihraç ürünü olmaktan çıkmıştır. Harup, zeytin ihracatı hemen hemen sıfır noktaya yaklaşmıştır, seracılık kapanmıştır. Patates ihracatında gerileme vardır, bütün ihraç ürünlerimizde somut, gözle görülür gerileme olurken, döviz gelirlerimizde o oranda bir gerileme olurken, memleketimizde herşey ithalata göre planlanmış ve yönlendirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Güneyde bu AET konuları ile ve dış pazarlardaki çetin rekabet nedeni ile Cyprus Export Organisation adı altında, bütün pazarlamayı sanayi ürünlerinden tarım ürünlerine kadar yönlendiren bir kuruluşun oluşuma doğru gidilmektedir. Bizde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ise, bunun tam tersi gelişmeler içerisinde birtakım gelişmeler izlemekteyiz. Biz, aslında Cyprus Export Organisation...

1974 yılında Cypfruvex Şirketini kurmakla oluşturmuştuk. O zaman kurulan Cypfruvex Şirketi, başta narenciye olmak üzere bütün meyve ve sebzeyi ihraç edecek bir kuruluş olarak düşünmüştük. Ama biz giderek bu doğru politikadan geriye doğru giderken, Rumlar olumsuz bir politikadan bizim 10 yıl öncesinde kurduğumuz politikaya doğru gelmektedirler. Mecbursunuz küçük bir ekonomi içerisinde ürettiğiniz sınırlı, dünyada acımasız bir rekabet vardır. Binlerce, milyonlarca, tonla ifade edilen üretim vardır, o pazar içerisinde yer etmek için gücünüzü, imkânlarınızı, olanaklarınızı birleştirmek zorundasınız. Oysa bizde tam tersi gelişme ile narenciye sektörüne hiç hesabı kitabı yapılmadan her gün yeni şirketler devreye sokarak, bu şirketleri dış pazarlarda rekabet da ettire ettire, hem memleketin üreticisini, hem işçisini büyük kayıplara da uğratarak, hem bu şirketlerin hiçbir faaliyet raporunu, hiçbir bilançosunu izlemeden, bunları denetim altına da almadan binlerce üreticiyi ve işçiyi de mahkûm ederek narenciye sektörüne en olumsuz gelişmelere kapı açtı. Hükümet. Bununla da kalmadı. Bu nasıl politikadır ki dünyada sadece Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde, dünyada bütün ülkelerde ihracat teşvik edilirken, ihracat korunurken, bizde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 1982 yılından beri kur farkları adı altında, hem Devlet, hem işçi, hem üretici, soyulmuştur. Bugün ihracattan 1987 yılına kadar 35,000,000,000 L.'si kaynak çekilmiştir. Bunun zararını %32'si kuruyan narenciye bahçelerinde, kuruyan limon bahçelerinde gördük. Hiçbir ülkede ihracattan 35,000,000,000 lira çeken devlet yoktur. Çekerse işte böyle bütün geleneksel ihraç ürünleri de yok olur gider. İhracat diye birşey ortada kalmaz.

Bu yıl kur farkları kaldırıldı, yeni bir vergi getirildi yine aynı anlama gider. Ama kur farkları ile bu memlekette hem üreticinin, hem de ihracatçının canına okunmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dış ticaretimiz bir kargaşa ve karmaşa içinde seyrederken, ihracatımız bundan olumsuz yönde etkilenirken, içte ise fiyat anarşisi hüküm sürmektedir. Herşey dövizle göre belirlenmektedir. Herkes istediği gibi fiyatları sabahtan öğleye, akşama kadar değiştirebilmektedir. Eğer fiyat artışları ile mücadele etmek istiyorsanız,

Öncelikle gerekli örgütlenmeye gitmeniz, var olan örgütleri devreye sokmanız gerekmektedir. Bunların başında da kooperatifler gelmektedir. Bunların başında belediyeler gelmektedir. Yoksa sınırlı memur sayısı ile, belli amaçlarla bazı ürünlerin fiyatlarına narh koymakla fiyat anarşisine son vermeniz olanağı yoktur. Geçici bir tedbir olur, maksatla bir tedbir değilse! Ve tek taraflı kesen üretici aleyhine bir tedbir ancak olur ve üretimi olumsuz yönde etkiler, geçmişte etkilediği gibi. Bundan üç-beş yıl önce hatırlayacaksınız, seracılar örgütlenmiştir, kooperatif kurdular ve kendi ürettiklerini aracılara devreden çıkarmak için birtakım çalışmalarına girmişlerdi ama devlet desteğinden yoksun bir mücadele içerisinde sonuçta kooperatif mahkûm olmuş, iflâs etmiş, kapanmış gitmiştir. Bugün her köye ulaşan köy kooperatifleri, tüketim bakkaliyeleri vardır. Bunların da kimisi iflas etmiş, kimisi can çekişmektedir ama, Hükümet bunların sermayelerini güçlendirmek, onlara imkan tanımak nerde bundan 10 yıl, 12 yıl öncesi Kooperatif Levazım Şubesinin işlevleri, nerde köy kooperatiflerinin köylerde, mahallelerde ve semtlerde denge oluşturmaları. Bunlar çok geride kalmıştır. Kooperatifler bir bir iflas etmektedir ama fiyat anarşisi önlenememiş. Siz fiyat anarşisini önleyecek kooperatifleri desteklemez, üstelik vergilendirirseniz, bu kooperatiflere bu şartlar içinde mücadele ve yaşam ortamı sağlayacak kredi imkânları sağlamazsanız ve sadece dönüp birkaç sebzenin ürün fiyatına narh koyarsınız bu göstermelik olmaktan bir işe yaramaz. Böyle bir mücadele için kooperatifler üretici örgütleri ve esas kooperatif devreye sokulmalıdır. Bundan Hükümet de uzaktır. Hükümetin elinde birtakım denetim mekanizmalarını uygulamak için milyarlarca da kaynak vardır. Arkadaşım işaret etmiştir. Fiyat İstikrar Fonu, adı üstünde fiyat istikrarını sağlamak için kurulmuştur. Tüketicilerden milyarlarca kaynak çekilmektedir ama amacına kullanılmamaktadır. Bir zaman bakarsınız ürününü döken üreticiler görürsünüz. Ama ne zaman ki bu istikrarsız, plansız, programsız üretim gelişmesi içinde darlık olur, aman memleket gitti o üretimi de ürettirmemek için hemen tedbirlerinizi alabiliyorsunuz. Toplumcu Kurtuluş Partisi bundan üç-beş yıl önce

fiyatların dondurulması önerisini getirmişti ama, Ulusal Birlik Partisinin bir türlü buna akli ermemiş ve böyle birşey mümkün mü diye tartışmalar, yazışmalar başlamıştı. Biz diyoruz ki Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak belli süreler için, belli amaçlar için fiyatların dondurulması mümkündür. Zaten sizin bu getirdiğiniz نرخ uygulaması da belli süreler için fiyatların dondurulmasıdır. Ama bunu ithal malların da, temel gıda maddelerinde de yapmanız gerekmektedir. Oysa bunu söylediğimiz zaman da kur farklarının değiştiğini, döviz kurlarının değiştiğini, bunu uygulamanın mümkün olmadığını söylüyordunuz ama, bugün görüyoruz ki gümrüklerden hiç mal çekilmeden depolardaki malların fiyatları sürekli artmaktadır. En azından gümrüklerden hangi malların çekildiği bellidir. Depolarda sigaranın bittiği zaman mı fiyat artışları gelir yoksa depolar doluyken de gümrüklerden mal çekilmeden de fiyatlar tartmakta mıdır? Bunun gibi birçok dayanıklı, dayanıksız tüketim mallarının fiyatları, hiçbir ithal muamelesi yapılmadan piyasada geliş güzel artırılmaktadır ama, Hükümet bu konularda sessiz kalmaktadır. Bugün siz birçok tarımsal ürünün fiyatlarını yeni fiyatlar açıklanıncaya kadar dondurmaktasınız. Bugün süt fiyatları dondurulmuştur. Çünkü Hükümet yeni bir süt fiyatı ilân edene kadar o süt fiyatı geçerlidir. Eğer Hükümet, bir yıl sonra süt fiyatını değiştirmeyi düşünüyorsa, o bir yıl için o fiyat dondurulmuştur. Bunun gibi ekmeğin ve diğer temel gıda maddelerinin durumu böyle iken, bunu genel bir politika olarak ele alınmasını, söylediğimiz zaman, bunların mümkün olmayacağı, hele ithal mallarında dövizin L'na karşı, L'nin dövize karşı olan değiştirmelerinden dolayı mümkün olmadığını söylemekteyiz, oysa niyet varsa pekalâ bunları da denetim altına almak mümkündür. Orgütlenmesiyle birlikte değerli arkadaşlar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; korumacılık konusu da genel görüşme istemimizin gerekçelerinden bir tanesiydi. Dünyada bugün en gelişmiş kapitalist ülkeler bile kendi üretimlerini korumaktadırlar. Sayın Erdal Onurhan, eminim bu konuları yakından izlemektedir, kendisi de bilmektedir. Başta Amerika Birleşik Devletleri kendi

elektronik sanayiini korumak için %200 gümrük vergisi koymışlardır. Yine AET ülkeleri kendi ekonomilerini korumak için Japonya'ya karşı bankacılık, sigortacılık alanında birçok tedbirleri gündeme getirmeyi düşünmüşlerdir. Yine Amerika Birleşik Devletleri korumacılık bakımından kendi geleneksel tarım ve hayvancılık ürünlerini korumak için %200'e varan gümrükler getirmiştir. Ama bugün bizim sanayimiz, bugün bizim tarımsal ve hayvansal üretimimiz milyarlarca sübvansiyonla desteklenen Avrupa'nın en gelişmiş sanayilerinin amımasız rekabeti altında birer birer kapanmaktadır. Konfeksiyon alanında bir gelişmenin olduğu doğrudur. Ama bunun dışındaki sanayi kesimlerine baktığımız zaman, başta Sanayi Holding'e, diğer yerlere de bakmak yok, başta Sanayi Holding'e baktığımız zaman, sanayi tesislerinin bir bir kapandığını ve iş alanlarının bir bir ortadan, devreden çıktığını gözlemlemekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün dünyadaki gelişmeleri görmezlikten gelerek bunlara aykırı biçimde ülkemiz süt mamulleri ithalatına açılmıştır. Sınırsızca diğer ülkelerde kota uygulanırken, bizde kimi hallerde kota da uygulanmadan bu kapılar açılmıştır. Bir zamanların kooperatifin ürettiği peynirler aranır duruma gelmiştir. 365 gün güneş plan ülkemizde sebze ithalatına kapı açılmıştır. İstikrarsız üretim görmezlikten gelinerek üretim planlaması yapılması yerine, boşlukları gidermek için birtakım sebze ürünlerine kapılar açılmış, birtakım hastalıkları da ülkemize taşımış bulunmaktayız. Beyaz sinek sorunu bugün bu politikaların sonucudur.

Zeyko Fabrikasının durumu, bir tarafta zeytinyağı üreticisi, bir tarafta Kooperatif Merkez Bankasının işletmesi, bir tarafta memleketimizde işsizlik sorunu ama her türlü ithal yağa da kapılar açılmış ve Zeyko Fabrikasının üretimi, orada çalışanların ekmeği tehlikeye sokulmuştur.

Yine bisküvi alanında, Sanayi Holding'te birtakım tedbirler alacağımıza, bisküvi ithalatı sınırsızca açılmıştır. Bizde soba üretimi mümkünken, dünyanın her bir tarafından soba getirilmiş, bizim soba fabrikamızın kış aylarında sobası olmadığı dönemleri de yaşamış bulunmaktayız. Kablo, boya da bunların parçalarıdır. Tabii Sanayi Holding'te başta korumacılık önlemlerinin alınmaması ve diğer sorunlar büyük bir istihdam alanı olan bu sanayi tesislerinin birer birer bugün kapanmasına, orada çalışanların sosyal haklarının da ortadan kaldırılmasına neden olmuştur.

Serbest bölge konusunda da büyük umutlarla hatırlıyorum, geceyarılarına kadar, sabahlara kadar Meclis çalıştırılmış ve sanki böyle bir oluşum sayesinde memlekette büyük kalkınma gerçekleşeceği iddia edilmişti. Oysa bugün Serbest Liman ve Bölgede beklenen gelişmeler ve hedefler olmamıştır. Serbest Liman ve Bölge değerli arkadaşlar; Hükümetin o yıllarda öngördüğü kadar gelişmeler içerisinde olmamış, beklenen, murat edilen gerçekleşmemiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu noktaya gelmişken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye Cumhuriyeti'nin ortak olduğu kamu kuruluşlarının sermaye sorununa da işaret etmek istiyorum. Başta Sanayi Holding olmak üzere, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne bu hisse devri yapılmalıdır ki zamanında, anında kararlar o günün şartlarına göre alınabilsin. Bunların yönetimi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin elinde olabilsin. Bu da bu kamu kuruluşlarımızdaki sorunların başında gelmektedir. Bu da birçok vesileyle gerçekleşeceği ifade edilmesine karşın, ülkemizde gerçekleşmemiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her sanayi konuları gündeme geldiği zaman, yerli hammaddeye dayalı sanayi yatırımlarının öncelikle ele alınması gerektiğini, bunlara bağlı tesislerin de korunması gerektiğine işaret ediyoruz. Oysa bugün hâlâ, hâlâ Et Kombinası tamamlanmamıştır. Buzlu et sorunu bir açıdan buradan da kaynaklanmaktadır. Bugün yüksek olan et fiyatları üretici bakımından o kadar yüksek olmasa da, bu yüksek olan et fiyatlarının kaynağında bu yatmaktadır. Eğer bugün patatesin depolandığı soğuk hava depoları olmasa, patatesten de aynı istikrarsız fiyatlar yaşanabilir. Ama öyle bir olamak olduğu için bugün patatesten Hükümetin, devletin alım yaptığı dönemden sonra patates fiyatlarında çarşıda, iç pazar bakımından bir istikrar sağlanabilir. Eğer bu Et Kombinası da devreye girerse, o zaman et fiyatlarında da etin az olduğu dönemlerde ve fazla olduğu dönemlerde çarşıda arz ve talebi ayarlamak suretiyle fiyatlarda bir denge sağlanabilir. Et Kombinasının bir an önce bitirilmesinde sonsuz yarar vardır. Bu tüketici bakımından da önemlidir, hayvancı bakımından da son derece önemlidir.

Zeyko, yerli hammadde işleyebilen bir tesistir, karışımlar yapan bir tesistir. Zeyko bakımından yerli tesisin ve hammaddenin yeterince işlendiği ve korunduğunu söyleyemeyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yıl 1987 olmasına rağmen, bugün narenciyenin, sanayi tipi narenciyenin de yeterince değerlendirildiğini söyleyemeyiz. Geçtiğimiz yıl da yine usare fabrikasının, konsantre fabrikasının kurulmasına karşın, ovalarda dökülen sanayi tipi narenciyeyi görmekteyiz. Kapasitenin yeterli olduğuna inanıyoruz. Ona rağmen bu sorunların sürmesi acı bir gerçektir, ama son zamanlarda yeni bir tesis yapılması gibi tartışmalar da gündemde olduğuna göre eğer bu tesisin kapasitesi yeterliyse, Plânlama Teşkilâtının bu hususa önemle dikkat

etmesi gerekir. Yeni yatırımlara, paketleme evlerinde olduğu gibi, mevcut paketleme tesislerinin kapasitelerinin yeterli olmasına rağmen, her gün yeni paketleme evlerinin açılmasında olduğu gibi, burada da olanak verilmeyeceği inancını taşımak istiyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün Köprü'de meyve, sebze, komposto işleyen bir tesis vardır. Memleketteki gelişmeyi göstermek bakımından bunu sürekli söylüyorum, Bugün ülkenin üretimini değerlendiren yerli hammaddeye dayalı bir tesis oradan sökülmüş ve kola fabrikası haline getirilmiştir. Bu memleketimizdeki gelişmelere en açık ve seçik bir örnektir. Bugün meyve ve sebzemizi işleyecek domates bolluğu olduğu zamanda bile domates salçası yapacak tesis yoktur. Oysa o tesiste domates salçası yapıldığını, hatta 1975-1976 yıllarında salça yapıldığını da çok iyi bilenlerdiniz. Maalesef yerli hammaddeye dayalı bu tesis kapatılmış ve yerine kola üreten bir tesis kurulmuştur ve memlekette büyük bir yatırım olduğu yolunda da birçok kez propagandalar yapılmıştır. Memleketimizin diğer bir ilişkisi de, ülkemiz bir narenciye ülkesidir. Ülkemiz Avrupa'ya konsantre, üsare satmaktadır ama, bugün hiçbir otelde, hiçbir kahvede meyve suyu bulamazsınız. Bu gelişkiye de son vermek gerekmektedir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde her dönemde içilebilen meyve suyu bulunmalıdır. Cypfruvex tesislerinde üsare üretilir, greypfrut, portakal üsaresi yapılır, bütün bunlar ihraç edilir ama Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bunları içen yurttaşımız bulunmaz. Bunun adı, ancak bollukta yokluktur değerli arkadaşlar.

Yerli hammaddeye dayalı tesisler bakımından bir de Tütün Fabrikasının durumuna işaret etmek istiyorum. Burada teknik açıdan fazla bir araştırma yapma imkânı bulmadım. Ancak Karpaz'da üretilen tütünün pazarlanmasında sorun var ve her zaman aklımıza şu husus gelmektedir. Neden? Bir miktar olsun eğer mümkün değilse, neden o tesise uygun tütün üretimi yapıp da orada bu tütünler işlenmiyor?

Bundan bir süre önce bir miktar tütünün Karpaz Tütün Kooperatifinden alınıp, Tütün Fabrikasında işlendiğini biliyoruz. Bugün üreticiler tütününü satamaz, hatta Türkiye'deki fiyatların da üçte birini almakta olmalarına karşın, bugün tütünün pazarlanmasında sorun var, ama bir okka tütün bile bizim yerli üretimimizden bugünkü tütün işletmelerinde işlenmiyor. Bu soruların da yanıtını bulmak zorundayız. Memleketimizde plânsız programsız gelişmelerin bir örneği de alkollü içki şarap fabrikasıdır. Bu yatırım gündeme geldiği zaman, hatta İtalya'da hatırlıyorum birtakım uzmanlar da getirilmiş ve birtakım yerlerde bağcılık yapılabileceği konusunda raporlar vermiş ve alkollü içki ve şarap fabrikasına paralel bağ dikimleri de yapılarak böyle bir işletmenin kurulacağı konusunda uzmanlarca getirilmiş raporlar, alınmış kararlar, ihaleler ve bugün kurulmakta olan tesisler vardır. Bütün bu olayın geçmişini ve geleceğini bir değerlendirdiğimiz zaman büyük bir çelişki yaşanmaktadır. Dün Karpaz yöresinde Balalan ve Mehmetçik köylerinde bugün de bu konuyla ilgili görüşmeler de olacağından bir kez daha gözlemler yapmaya çalıştım ve gördüm ki bugün bu fabrikaya üzüm yetiştirecek yeni bağ dikimleri hiç yok, aksine yüzlerce dönüm bağ bugün sökülmeğe. Bugün bağlar sökülmeğe. Nasıl plân, program ve gelecek hazırlanmasıdır ki dün devlet desteğiyle, dozerleriyle, araç gereciyle, parasıyla, Pamuklu'da bağlar dikilmiş, yurttaşlara işte bir geçim kaynağı olarak verilmiş ve iki yıl üzerinden geçmeden bugün o bağlar sökülmeğe. Bu kadar kısa dönemlerde bu kadar çelişkiler yaşayan bir ülkede plân ve programdan, sanayi politikalarından bahsetmenin olanağı kalır mı?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu Devletin parasına da yazıktır, üreticinin parasına da, emeğine de yazıktır. Karpaz'da tütün tesisleri duracak ama tütün olmayacak. Üretilen bir miktar tütün ise kendi üretim fabrikasında, tütün fabrikasında ithal tütün işleyeceksin ve kendi tütününü işlemeyeceksin. Bağları ekecen, fabrika kurucan, bugün onları sökme noktasına gelececeksin. Zeyko yağ

tesislerin duracak, ithal kapılarını her türlü ithal yağa açacan, bu fabrikayı kapatacan. Sanayi Holding'in ürettiği bütün malları en çok sübvansiyon ürünlerle Avrupa'nın büyük şirketleriyle, uluslararası şirketleriyle yarışa sokacan, kapatacan. Binlerce işçiyi işsiz bırakacan ve memlekette sanayi, ekonomi, ticaret ve buna bağlı olarak birtakım politikaların varlığından söz edecen. Mümkün değildir ve görülen odur ki gününbirlik politikalarla el yordamıyla kişilere göre politikalar yürütülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak bir önemli hususa da değinerek konuşmamı toparlamaya çalışacağım. Bugün toprak sanayii ülkemiz bakımından çok önemli bir sektördür Sayın Başkan, değerli milletvekilleri. Geçmişteki kalkınma ve gelişmelere baktığımızda bizim de öngördüğümüz bugünkü ülke şartlarına göre öncelikli sektörler hafif sanayi, tarım, hayvancılık ve turizmdir. Bu üçlüyle kalkınmak mümkündür. Dünyanın hiçbir yerinde Sayın Erdal Onurhan bize ticaret sektörünün öncülüğünde kalkınma gösteremez. Yoktur. %99 ülkelerde gerçek budur. Gerçek budur. Ticareti ön plâna çıkardığınız zaman üretici sektörlerin kaynak bulmasına, üretim yapmasına, yatırım yapmasına olanak yoktur. Kaldı ki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti koşullarında yabancı sermayeye de çok fazla umut bağlamak gerekir. Şartları ne kadar olumlu yaratsanız, bizim karşı olmamıza rağmen, bu koşullarda, bu ortamda yakın bir zamanda yabancı sermaye gelmez. Gelse bile çok iyi değerlendirmek gerekir. Atatürk, Kurtuluş Savaşı sonrasında neden devlet şirketlerini kurmuştu? Neden o günkü koşullarda bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin koşulları da o günkü koşullardan farklı değildir ve devlet şirketlerini, ulusal kaynaklarımızı ve ulusal olanaklarımızı harekete geçirmekten başka seçenek yoktur. Esas güvenmemiz gereken de budur. Yoksa kısa zamanda yabancı sermayeyle bu ülkenin somut koşullarında bir yere gitmenin de olanağı yoktur. Onun için geliniz bizim topraktan çıkan, hazır olan kaynaklarımızı değerlendirelim. İş olanaklarını bu insanlarımızımıza açalım, bu insanlarımızın yurt dışına göçlerini

önleyelim. Ama bugün ne acıdır ki toprak sanayimiz bakımından hazır orda depolanmış duran sanayimizi de geliştirmenin yollarını aramıyoruz. Bu alanda yatırımlar yapmıyoruz. Az önce konuşmamda da belirttim, taşocakçılığının krediler içindeki payı %0.4 1982'de, 1985, 1986, 1987 yıllarında %0.1 ve 2 dolaylarında değişmektedir. Oysa bugün ülkemiz kireç taşı, alçı taşı, kil mineralleri, yapı taşı, tebeşir taşı ve boya taşı gibi minerallerle doludur ve 1966-1974 yılları arasında bu minerallerden 99,000,000 Kıbrıs Lirası ihracat da gerçekleşmişti o günün koşullarında. Bugün bırakınız ihracatı, bizim inşaat sektörümüzün ihtiyacı olan 53 küsur girdiden 34'ünü ithal etmekteyiz ve bu yolla 2,000,000,000 Türk Lirası ithalat yapılmaktadır. İşte kireç ocakları orda, alçı ocakları, tuğla, kiremit fabrikaları, inşaat sektöründe bir canlanma sözkonusudur. Londra'dan gelen özellikle yurttaşlarımız bu alanda inşaat sektörünü de canlandırmıştır. Bu tesisleri yaşama geçirmek, birçok insanımıza iş olanağı sağlamak bu sosyal konut projeleriyle de mümkündür. Bugün elimizde olan kaynakların öncelikle bu konut malzemelerinin üretimine, böylelikle köylerde inşaat malzemesi kredi olanaklarını da, sadece şehirlerde konut üretimi değil, köylerde de konut üretimine katkıda bulunacak inşaat malzemeleriyle hazır kireç, alçı vermek orada imkânları varken, bunlara gidilmiyor ve bu alanda da hiçbir yatırım gerçekleştirilmiyor. 21 tuğla tesisinden bugün sadece çalışan 4 tanesi. 5 kireç fabrikasından bugün sadece çalışan bir tanesi ve bugün ihracattan da geçtik, kendi içte ihtiyacımız olan üretimi bile gerçekleştiremiyoruz. Bu da ülkemizin içinde bulunduğu en önemli, en büyük gelişmelerden biridir. Bugün gençlerimiz, insanlarımız bugünkü yaşam koşulları içerisinde şu veya bu nedenle yurt dışına göç ederken, orada yüzlerce insana iş olanağı açma imkânı da var iken, mevcut kaynakları harekete geçirip bunları sağlayamıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu süre içerisinde sorunları ana hatlarıyla irdelemeye çalıştım. Bugün gerçekten Sayın Bakan genel görüşme önerimizde gündeme alınması konusunda söylerken, olumlu birtakım

göstergelerden söz etti. Sanayi sektöründe bazı gelişmeler eğer o da sanayi sınıfında değerlendirilirse olabilir. Ancak genelde sanayi kesiminde işte taş ocakçılığında kireç, alçı ocakçılığında birtakım sorunların yerli hammadde işleyen tesislerin sorunlarından bahsettim. Karpaz'da bir süt fabrikası kurduk ama işleyecek süt bulamadık. Bugün o süt fabrikası da işlememektedir. Bu da ülkemizin başka bir gelişkisidir. Öncelikle sorunları kabul etmek durumundayız. Herşeyin en iyisi olduğunu söylemek kolaydır. Ama önemli olan büyüklük, bu sorunları kabul edip bunları görüp de bunlara göre politikalar çizmektir. Eğer sorunlara gözümüzü kapatırsak, bizim bütün dileğimiz bugünkünden daha iyi bir noktaya bu toplumu götürmektir. Bunun yolu da üretmektir. Bunun yolu da üretimi korumaktan geçer. Oysa bugün bütün bunların tam tersi gelişmeleri gördüğümüz ve süratle üretici bir toplum kendi ayakları üzerinde duran, kendini kanıtlayan bir toplum yerine tüketici bir toplum yaratma yönünde gelişmeler olduğundandır da bu gerçekleri vurgulamak zorunda kalıyoruz. Ama herşeye rağmen mevcut potansiyel ve gücümüzü görelim ve bunlara bağlı olarak kalkınma politikalarımızı belirleyelim. Hepinizi saygı ile selâmlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Altınay.

Sayın milletvekilleri; konuşmalar tamamlanmıştır. Herhalde söz sırası Sayın Bakan'da. Sayın Erdal Onurhan'da.

EKONOMİ, TİCARET VE SANAYİ BAKANI ERDAL ONURHAN - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaklaşık dört buçuk saattir değerli konuşmacıların Bakanlığım Bütçesi ile ilgili sundukları eleştirileri dinledik. Bu eleştiriler üç ana başlık altında toplanabilir. Birincisi; Hükümetin uyguladığı ekonomik politika.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bir arkadaşımızın başka bir konuşmasında da değindiği gibi, defalarca söyledik ama dinlemediniz dediler.

Biz de defalarca ekonomik politikamızı açıkladık ama, kimseye anlatamadık gibi görünüyor. Bu nedenle müsaade ederseniz kısaca bu politikaya bir defa daha değineyim.

Bir kere şunu bilmekte yarar var. Bütün dünyada uygulanan iki temel ekonomik politika vardır, Birincisi serbest piyasa veya liberal ekonomi denilen, rekabet koşullarının eşit şekilde yaratıldığı ve çeşitli sektörlerin kendi kabiliyet, maddi ve manevi güçleri oranında ülke kalkınmasında yer aldıkları bir ekonomik politika, Bir de devletin, devlet mekanizmasının, kısacası bürokratin oturduğu yerden idare etmeye çalıştığı ekonomi. Biz bu ikinci tip ekonominin Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti halkına ve devletine uygun bir politika olmadığı kanaatinde olduğumuzdan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde böyle bir politika hiçbir zaman izlemedik. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti hangi dönemden başlarsanız başlayın, genel olarak birinci sınıfta tarif ettiğim politikayı izlemiştik. Ama ülkeler bu iki tip politika arasında bir seçim yaparken tabiatıyla kendi ülke koşullarına göre çeşitli varyasyonları ortaya koyacaklar ve tedbirlerini düşündükleri yönde olacaklardır.

Bugün Güney Kore misali verilmiştir. Ama devlet tarafından yönetilen ekonomik politikaların uyguladığı sosyalist ülkelerde enflasyonun %160 noktalarına ulaştığını söylemedi hiçbir politikacı. Bugün Yugoslavya'da enflasyon %160 oranındadır ve hükümet ve devlet ilgilileri ne yapacağını düşünmektedir. Daha dün Çekoslovakya'da bu politikaların terkedilmek istendiğine dair belirtiler söylenmiştir. Çavuşesko'yla Gorbaçov arasında ekonomik politika yüzünden bir sürtüşme vardır. Daha bugün sabah haberlerinde Rusya'daki kamu kuruluşlarından sadece beş tanede bir tanesinin kâr ettiği ve bunun bu şekilde devam edemeyeceği söylenmiştir.

Şimdi, bütün ülkeler kendi koşullarına göre bir ekonomi politikası izlerken gayet tabiidir ki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti de, kendi inandığı yönde ve ülke koşullarına en uygun olduğuna inandığı yönde birtakım ekonomik politikalar geliştirecek ve bunları hayata geçirecek ve bunları uygulayacaktır. Kısaca bu konudaki eleştiriler belki bu şekilde yanıtlanmış olabilir. Yani bizim uygulamak

istediğimiz ekonomik politika bu yöndedir. Artık bunun yönünü tartışmayalım. Bu yön içindeki yanlış veya doğru uygulamaları tartışalım.

Şimdi bir arkadaşımızın dediği gibi, yatırımların yerel kaynaklara dayanması gerektiği hususu doğrudur. Sayın Süreç konuşmasının bir yerinde, yatırımlar genel olarak yerel kaynaklara dayanmalıdır demiştir. Bu doğrudur ve biz de bunu defalarca söyledik. Ancak ülkenin gelişmesini arzu ediyorsak ve eğer ülkede bir kalkınma istiyorsak ve eğer Levlet Plânlama Teşkilâtımız Hükümetle birlikte bir plân yapıyorsa ve bu plânda %7'lik bir kalkınma öngörüyorsak, bu kalkınmayı sağlamak için belirli yatırımların yapılması gerektiğini de kabul ediyoruz demektir. Bunu kabul ettiğimize göre, yatırımları yapabilmek için sabit sermayeye ihtiyaç vardır ve bu şartlarda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin yabancı sermayeye ihtiyacı vardır. Bugünkü şartlarda yerel sermayeyle, yerel kaynaklarla bu kalkınmayı gerçekleştirmemiz mümkün değildir. Bu nedenle prensip olarak yerel kaynaklara dayanması gerektiğini kabul etmekle beraber bugünkü şartlarda bir miktar yabancı sermayeye ihtiyacımız olduğu da bir gerçektir.

Şimdi bu yatırımlar konusu eleştirilirken, bir eleştiri de, aynen cümleyi okumaya çalışıyorum: "Yatırımlar bugün inşaat sektörü dışında hiçbir yere yapılmamaktadır" denmektedir. Halbuki gene Plânlama Örgütümüzün rakamları ile 1986 yılında cari fiyatlarla tarıma 2,208,000,000; sanayiye yine cari fiyatlarla 6,804,500,000; ulaştırma ve haberleşme sektörüne 5,518,000,000 yatırım yapıldığı kamu hizmetleri sektöründe ise yatırımın 2,395,700,000 olduğu belirtilmektedir. Hani hiçbir sektöre yapılmayan yatırım? Hani sadece inşaatteki yatırım?

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden) - Öyle birşey söylenmedi Sayın Bakan. Siz yanlış anladınız herhalde. Yatırımların düştüğü söylendi.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Evet. Tutanaklara yani yatırımlar sadece inşaatlara yapılıyor diye vardır Sayın Süreç.

İkinci; yatırımlarla ilgili olarak eleştirilen bir husus da kamu yatırımlarının devamlı düştüğüdür. Evet, Plânlama Örgütünün ilan ettiği rakamlara göre kamu yatırımlarında hedeflerin altında bir gerçekleşme oranı olduğu doğrudur. Bu gizlenmiş birşey değil ki. Ama toplam yatırım, ülkedeki toplam yatırım plân hedeflerini kat kat aşmıştır. Bu Plânlama Örgütünün rakamlarında yine var. Ama tabii belirli bir görüşe sahip arkadaşlarımız özel sektörün yaptığı ve yapacağı yatırımları dikkate almamakta, yatırım denince aklı sadece ve sadece kamunun yaptığı yatırımlar gelmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biraz önce bahsettiğim genel ekonomik politikanın içinde devlet altyapı yatırımlarını öncelikle tamamlamak mecburiyetindedir. Bu ekonomik programın, ekonomik felsefenin bir gereğidir ve bu nedenle bu yıl daha önceki plân tartışmalarında da söylediğim gibi Devlet ve Hükümet daha fazla altyapı yatırımlarına yönlendirilmiştir. Bunun böyle olması ilerde ekonominin karşılaşacağı darboğazlara gelmemesi açısından çok önemlidir.

Ayrıca bugünkü eleştiriler arasında deniyor ki tarımdaki destekten de uzaklaşıldı ve tarım tamamen desteksiz bırakıldı. Turizm ve ticaret öncelikli sektör halini aldı. Sanayi öncelikli sektör olmaktan çıkarıldı. Bir kere konuşmacıların bir konuda mutabakata varması lazım. Sanayi mi öncelikli sektör olacak, tarım mı öncelikli sektör

olacak? Çünkü sadece ve sadece bir sektörün önceliği olabilir. Diğer ikinci öncelikli, ondan sonra gelen üçüncü öncelikli bir sektör olabilir. Bu nedenle bu konuda da bir kavram kargaşası olduğuna inanmaktayım. Ancak tarımda destekten uzaklaşmadığı bundan önceki çeşitli vesilelerle gerek komisyonda, gerek kürsüde yaptığım konuşmalarda belirtmeye çalıştım. Kısaca tekrarlamak gerekirse son günlerde Devletin, Hükümetin yarattığı 5.000.000.000 liralık fon belirli tarım ürünlerindeki sübvansiyon ve tarıma uygulanan kredilerdeki selektif faiz, tarım sektörünün gözden çıkarılmadığı, bilakis desteklenmeye devam edildiği şeklindeki belirtilerdir. Biz sadece turizm sektörünü daha üst bir önceliğe çıkaracağımızı söyledik. Bu da herhalde daha önce de yaptığımız tartışmalarda defalarca irdelendi, söylendi ama iyi anlaşılamadı. Bir kez daha bunu da söylemiş olalım.

MUSTAFA HACIAHMETOĞLU (Girne)(Yerinden) - Daha evvel söylemiştiniz Sayın Erdal Onurhan.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; başka eleştirilen bir husus da sanayiye olan, sanayideki olumsuz gelişmeler, bazı arkadaşlara göre. Şimdi daha önceki görüşmelerde gerek Sayın Altınay'ın, sanayi sektörünün genel görüşmesiyle ilgili yaptığı konuşmaya verdiğim cevapta gerek plan tartışmalarında komisyonlarda yaptığımız tartışmalarda, sanayi sektöründe bir gerilemenin olmadığını söylemiştim. Ancak şu ısrarla tekrar ve tekrar gündeme getirilmektedir. Biz 1974'te çeşitli sanayi tesislerinin sahibi olduk ve arkadaşlarımız bekliyor ki bu sanayi tesisleri hiçbir şekil değiştirmeden, hiçbir üretim şeklini değiştirmeden aynı şekilde devam etsin. Bunun böyle olması mümkün değildir. Daha önce de söyledim. Bir kez daha tekrarlamak isterim. Bazı tesislerimiz belki aile işletmeleri olarak çok başarılı bir şekilde çalışabilir. Ancak bir KİT modeli içinde bazı tesislerin çalışması mümkün değildir.

Bu Sanayi Holding için de böyledir. Kooperatif Merkez Bankasının belirli üretim üniteleri için de böyledir." Eğer devlet tarafından yönetilen bir ekonomi benimsenmiş olsaydı, söylediğiniz model içinde gayet tabii sanayi tesisleri devlet tarafından işletilip her türlü destek, her türlü teşvikle yürütülmeye çalışılacaktı. Ancak madem ki serbest rekabet koşulları içinde bir model izlemeye çalışıyoruz. Bunun gerekleri yerine gelecek ve bazı tesisler gerek idari, gerek üretimlerini değiştireceklerdir. Bunu da böyle kabul etmek lazım ve bunu da bu yönde düşünmek ve bu yönde adımlar atmak gerekir.

(Milletvekilleri kendi aralarında konuşurlar.)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; anlaşılan karma ekonominin de tarifini bir kez daha yapmamız lazım. Karma ekonomi denince arkadaşlarımız herhalde devletin de muhakkak ve muhakkak bir işletmeci olması gerektiğini anlamaktadır. Bu herhalde o anlamda değil, karma ekonomi. Karma ekonomi devletin de müdahale edebileceği, devletin de istediği zaman işin içinde olabileceği bir düzen demektir. Bugün biz devleti bütün ekonomik faaliyetlerden çektik mi? Bugün Cypfruvex'i kapatmak diye bir düşüncemiz mi var? Bugün Sanayi Holding' i kapatmak diye bir düşünce mi hakim olmuştur? Bugün turizm şirketi yeni yatırımlara giderken, turizm şirketini turizm sektöründen dışlamak mı istedik? Bu nedenle karma ekonomi, Sanayi Holding'e gelince karma ekonomi, diğer KİT'ler varken onlardan hiç bahis yok işte size bir Hükümetin anlayışı diye önümüze getirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; başka bir konuşmacı arkadaşımız eleştirisine çok garip bir şekilde başlamıştır. Bakanlığımızla ilgili, Bakanlığın ismini ifade ederken garip bir Bakanlık demiştir. Sayın Başbakanın uygun göreceği bir kabine kurulur bu ülkede ve Bakanlık isimlerini de Sayın Başbakan tespit eder. O nedenle Sayın Usar'ın böyle garip bir Bakanlık demesini

bayağı yadırgadım. Bu benim Bakanlığım ile ilgili olduğu için değil, Yasal olarak, anayasal olarak bir Başbakan'a verilmiş bir yetkinin kullanılmasını garip karşılamak ve enteresan bir edayla garip demek herhalde gariptir. Onun için bu konuda eleştiriyi ben daha fazla uzatmıyorum, ama tekrar garip olduğunu söylemeye çalışıyorum.

SALİH USAR (Girne)(Yerinden) - İzah edin efendim, elektrik ve su hangi şeyin parçalarıdır.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Hangi zaman su işleri bu ülkede Sanayi Bakanlığına bağlıydı?

SALİH USAR (Devamla) - Açın, planınızı, programınızı.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Hiçbir zaman, her zaman su işleri genellikle Tarımın yanındaydı.

SALİH USAR (Devamla) - Sanayinin içinde değil mi elektrik ve su?

ÖZKER ÖZGÜR (Lefkoşa)(Yerinden) - Elektrik, özellikle elektrik.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Bütün eko faaliyetler ekonomiktir. Bir tek Ekonomi Bakanlığı yapıp bütün bakanlıkları lâv mi edecektik Sayın Usar?

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Sayın Beştaşlar'ı ekarte etmek için işte aldınız elinden kendinini.

BAŞKAN - Müdahale etmeyin, müsaade edin devam etsin efendim.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Sayın Usar bir iddiada daha bulundular ve dediler ki sekiz ayaklı bir ahtapotu bu ülkeye getirmek için önce Cypfruvex'i, kendileri Sanayi Holding dedi ama herhalde Cypfruvex'i kastetti. Önce,

Cypfruvex'i Nadir Holding'ten veya İrfan Nadir'lerden karton kutu almaya zorladınız. Bu herhalde bizim için söylenmiş bir cümle değildi. Kimin için söylendiğini de bilmiyorum. Çünkü, o lafı söyledikten sonra arkadaşımız, yaptığımız araştırmaya göre, 1985 yılında Cypfruvex Lübnan'dan, Nadir Holding'ten veya Fransa'dan, 1986'da yine aynı üç yerden, 1987'de de Lübnan'dan ve Nadir Holding'ten karton almıştır. Herhalde arkadaşımız bu konuyu bilmediği için böyle birşey söyledi. Ama...

SALİH USAR (Girne)(Yerinden) - Biliyoruz efendim, biliyoruz. Bildiğimiz için söylüyoruz.

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Biz tekrarlamakta fayda gördük. Yine aynı arkadaşımız tarafından, 1986 yılında imzaladığımız Ekonomik İşbirliği Protokolü'nün başına ve ilgililere takdimi sırasında kullandığım bazı cümleler buraya getirildi ve hani böyle bir 50,000,000,000'lük pazar açılacaktı sanayicilerimize dendi. Onu da kısaca yanıtlayayım. Son günlerde gümrük muafiyetinin kaldırıldığı ve ihracatın duracağı şeklinde çeşitli çevrelerce devamlı telkinler ve devamlı görüşler ifade edilmektedir. Halbuki hal böyle değil. Hükümetimiz, bu pazarın kapanmaması ve 5 Aralık 1986 yılında imzalanan Ekonomik İşbirliği Protokolü'ndeki katma

değer ve yerel kıstaslarına göre ihracatımızın Türkiye Cumhuriyeti'ne yapılabilmesi ve bu ihracatın devam etmesi için gerekli tedbirleri almıştır ve bu tedbirler, 1 Ocak 1988'de yürürlüğe girecektir.

ÖZKER ÖZGÜR (Lefkoşa)(Yerinden) - Nedir o tedbirler?

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Bu nedenle böyle bir durumun sözkonusu olmadığını bir kez daha söylemek isterim.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla) - Tedbirleri açıklayabilir misiniz Sayın Başkan?

SALİH USAR (Girne)(Yerinden) - Açıklayın ki Yüce Meclisin de bilgisi olsun.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla) - Nedir bu tedbirler efendim?

ERDAL ONURHAN (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;...

SALİH USAR (Devamla) - Devlet sırrı mı?

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla) - Gizli mi bu tedbirler?

BAŞKAN - Dinleyelim efendim.

ERDAL ONURHAN (Devamla)- Bankalarla ilgili bir eleştiri yine her iki eleştirici arkadaş tarafından ortaya kondu. O nedenle bir cümle de bu konuda söylemek isterim. Banka plasmanlarının sektörel dağılımının Merkez Bankası tarafından hangi sektörlerle yapılacağı hususundaki çalışmalar devam etmektedir. Bu çalışmaların neticesi Merkez Bankası tarafından bültenlerinde zaman zaman yayınlanacaktır ve gayet tabii ki Yüce Meclisin de bilgisine gelecektir. Bu nedenle böyle bir çalışma yok diye bir eleştiri var. Onu da bu şekilde, arkadaşları da bu şekilde bilgililemiş olalım.

.. Tenkit konusu olan başka bir husus da, fiyat ve kalite denetimleriyle ilgilidir. Sayın Altınay'ın narhla ilgili olarak geçenlerde verdiği, gündem dışı konuşmada, yaptığı gündem dışı konuşmasını hep beraber dinledik. O sırada herhalde bir yanıt da vermiştim. Onu tekrarlamak istemiyorum. Ancak, Yüce Meclise ve bütün milletvekillerine Mal ve Hizmetler Yasasında yaptığımız değişiklik için tekrar teşekkür etmek isterim. Bu Mal ve Hizmetler Yasasında yaptığımız değişiklikten sonra, neler yaptığımızı müsaade ederseniz kısaca size özetleyeyim. Bu tarihten önce, yani tadilat tarihinden önce, elimizde olmayan bazı yetkiler, o tarihten sonra Bakanlığımıza ve yerel yönetimlere verildiği için etkin bir şekilde konu devam etmektedir.

Hatırlanacağı üzere, o Yasada yapılan tadilatla gerek günü geçmiş, gerek üzerinde üretim veya tüketim, son tüketim tarihi olmayan gıda mamullerinin toplanma yetkisi verilmiştir. Uzunca bir listedir ama tutanaklara da geçmesi bakımından okumak istiyorum. O tarihten önce bir tek malı müsadere edip imha edemezken, ancak ve ancak emare olarak müsadere edip mahkemeye ibraz etme yetkisine sahipken, tadilat tarihinden sonra, şu malları 7 Aralık tarihi itibarıyla müsadere etmiş ve imha etmiş durumdayız.

520 kilo hurma, 45,284 adet şekerleme ve çikolata, 3,791 adet kutu balığı, 230 paket peynir, ayrıca iki kilogramlık 40 kutu yine peynir. 1634 kutu reçel ve komposto, 140 kilo zeytin 427 paket makarna, 240 şişe mayonez, 5,081 paket margarin, 2,715 kutu çeşitli konserve, 4,899 paket çeşitli bisküvi, 1,328 paket hazır çorba, 13 şişe sirke, 194 paket un, 670 kutu kutu sütü ,

2,268 paket kuru yemiş, 14 okka ve 217 paket çeşitli baharat, 63 adet beş kilogramlık tenekelerde sıvı yağ ve 487 adet bir kilogramlık şişelerde sıvı yağı. Şimdi bu tadilat yapılmadan önce, bu yetkimiz yokken, şimdi bu yetkiyle Bakanlığımız ve yerel yönetimler donatılmıştır ve yerel yönetimlerle birlikte bu çalışmayı yapmaktayız. Şunu da bilginize getirmek isterim, yerel yönetimlerle bu konudaki pratik işbirliğimiz 13 Kasım 1987'de başlamıştır. O tarihte yerel yönetimlerde çalışan arkadaşlarımız devlet memuru olarak yani fiyat ve kalite kontrol, denetim memuru olarak görevlendirilmiş ve bu görevleri sırasında Ticaret Bakanlığı yetkilileriyle birlikte bu denetimleri yapmıştır. Bu denetimler sadece imha etmek için topladığımız gıda mamüllerine yönelik bir çalışmaydı onu söyledim, bunun dışında diğer çalışmalarımız da devam etmektedir. Özellikle ekmek konusunda devam eden, denetimler herhalde sizlere de şikâyet olarak bazı yerlerden ulaşmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yapılan eleştirilere çok daha uzun cevaplar vermek mümkün. Hatta konuyu baştan tartışmak da mümkün. Ancak gerek zamanı dikkate alarak, gerek başka bir Bakanlığın bütçesi olduğunu da dikkate alarak son bir hususta bir şey söyleyerek konuşmamı bitirmek istiyorum. Sayın Altınay'ın söylediği Rum tarafının AET'yle imzaladığı Gümrük Birliği Anlaşması gayet tabii ki önemli bir Anlaşmadır, ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetini de ilgilendirdiği için bizim açımızdan da önem taşımaktadır. Ancak şunu söylemek isterim. Hükümetimiz bu konuda hassastır ve konuyu takip edip gerekli önlemleri zamanında almakta ve almaya devam edecektir. Bu nedenle gerektiği zaman konunun tekrar tartışılabileceğini bilgilerinize getirmek isterim. En son söyleyeceğim bir konu var. Bizim Sanayi Yatırımları Teşvik Yasamız uygulaması sırasında, hiçbir yeni narenciye paketleme tesisine yatırım izni verilmemiştir. Herhalde Sayın Altınay bunu bilmiyor, bu nedenle kendisine bildirmiş olayım. Hepinize saygılar sunarım.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden)- Sayın Bakan, ücretlerden bahsetmediniz hiç. Ücretlerden sual sorduk size bir saat hiçbir cevap vermediniz.

ERDAL ONURHAN (Devamla)- O da geldiğinde vereceğiz.

ERDAL SUREÇ (Devanla) - Ne zaman vereceksiniz gelecek sene?

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Sayın Bakanı dinledik, görüşmeler böylece tamamlanmış olmaktadır.

HASAN SARICA (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Bir açıklama yoktur Sayın Bakan. Binlerce insan bekler ne oldu sözleşme.

BAŞKAN - Program 10, Ekonomi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Bütçesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...

KATİP * Yirmi sekiz.

BAŞKAN - Kabul etmeyenler?...

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden)- Yeterince bilgi verilmedi onun için reddederiz.

KATİP - On dört efendim.

BAŞKAN - Yirmi sekize on dört oyla kabul edilmiştir. Hayırlı uğurlu olsun.

Sayın milletvekilleri; şimdi program 11, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bütçesinin görüşülmesine geçiyoruz. Okuyunuz Bütçeyi lütfen.

KATİP -

Program 11: Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı; alt program 01-03: Yönetim Hizmetleri. Personel giderleri toplamı 22,187,000 Türk Lirası, cari giderler toplamı 19,510,000 Türk Lirası, yatırımlar toplamı 500,000,000 Türk Lirası, transferler toplamı 540,000,000 Türk Lirası, alt program toplamı 1,031,697,000 Türk Lirası.

Alt program 04: Tıp ve Sağlık Dairesi; personel giderleri toplamı 4,094,430,000 Türk Lirası, cari giderler toplamı 784,250,000 Türk Lirası, yatırımlar toplamı 15,000,000 Türk Lirası, transferler toplamı yok, alt programı toplamı 4,893,680,000 Türk Lirası.

Alt Program 05: Devlet Laboratuvarı Dairesi; personel giderleri toplamı 109,513,000 Türk Lirası, cari giderler toplamı 70,750,000 Türk Lirası, yatırımlar toplamı yok, transferler toplamı yok, alt program toplamı 180,263,000 Türk Lirası,

Alt Program 06-17: Sosyal Hizmetler Dairesi; personel giderleri toplamı 327,137,000 Türk Lirası, cari giderler toplamı 12,728,000 Türk Lirası, yatırımlar toplamı yok, transferler toplamı 4,406,054,000 Türk Lirası, alt program toplamı 4,745,919,000 Türk Lirası.

Alt Program 18: Çocuk Yuvaları; personel giderleri toplamı yok, cari giderler toplamı 27,662,000 Türk Lirası, yatırımlar toplamı yok, transferler toplamı, 4,200,000 Türk Lirası, alt program toplamı 31,862,000 Türk Lirası.

Alt Program 19: Lefkoşa Kızlar Yurdu; personel giderleri toplamı yok. Cari giderler toplamı 10,614,000 Türk Lirası, yatırımlar toplamı yok, transferler toplamı 1,440,000 Türk Lirası, alt program toplamı 12,054,000 Türk Lirası.

Alt Program 20; Girne Erkek Çocuk Yurdu; personel giderleri toplamı yok. Cari giderler toplamı 10,789,000 Türk Lirası. Yatırımlar toplamı yok. Transferler toplamı 1,440,000 Türk Lirası. Alt program toplamı 12,229,000 Türk Lirası.

Alt Program 21; İlâç ve Eczacılık Dairesi; personel giderleri toplamı 82,938,000 Türk Lirası. Cari giderler toplamı 979,500,000 Türk Lirası. Yatırımlar toplamı yok, transferler toplamı yok. Alt program toplamı 1,062,438,000 Türk Lirası. Program toplamı 12,020,142,000 Türk Lirası.

(Meclis Başkanı Hakkı Atun Başkanlık Kursüsünü Başkan Yardımcısı Dt. Sait Güven'e devreder)

BAŞKAN - Söz almak isteyen?...Buyurun Sayın Bakan.

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI Dr. MUSTAFA ERBİLEN-

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; her yıl Yüce Meclisimizde Bakanlığımız Bütçesi görüşülürken bu kürsüden sizlere Bakanlıkça yürütülen hizmetler hakkında bilgiler sunmakta, yapamadıklarımızı, sorunlarımızı anlatmakta, dahası, ileriye dönük projelerimizi zamanımız elverdiği süre içinde izah etmeye çalışmaktayız.

Bakanlığımız Bütçesinin görüşülmesine başlandığı şu anda siz saygıdeğer üyelere öz bilgiler aktarmayı yararlı görmekteyim.

Değerli arkadaşlar; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunu müteakip geçen kısa süre zarfında diğer alanlarda olduğu gibi, Sağlık sektöründe de somut gelişmeler olmuş, halkımıza yönelik birçok çalışma ve proje sonuçlandırılmıştır. 1978 yılında Alma Ata kentinde tüm ülkelerce kabul edilen ve 2000 yılına dek herkese sağlık sloganını da yansıtan ilke ve politikalar çerçevesinde Bakanlığımız yeni plan ve programlar hazırlamakta, çalışmalarını da hep bu noktalarda yoğunlaştırmaktadır. Amaçlarımızdan biri de temel sağlık hizmetlerine öncelik veren yasal bir düzenlemeyle toplumun tüm fertlerine sağlık hizmetini bir ekip hizmeti olarak eşit ve yeterli bir şekilde sunmak, ayrıca bu hizmetleri ikinci ve üçüncü basamak sağlık hizmeti veren hastahaneler ve laboratuvarlarda da en iyi biçimde desteklemektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Temel Sağlık Hizmetleri sahasına giren Gıda Sağlığı konusunda Besin Maddeleri Tüzüğü ile Besin Katkı Maddeleri Tüzüğü yeniden düzenlenmiş, besinlerin kalite kontrolleri, kimyasal ve mikrobiyolojik yönden tahlilleri için Devlet laboratuvarımız cihaz ve personel eğitimi yönünden takviye edilmiştir. Ama bu konudaki tüm görev sadece Sağlık Bakanlığına ait değildir. Belediyelere, Tarım Bakanlığı'na hatta suların klorlanması yönünden Su İşleri Dairemize de görev düşmektedir. Biz hem sektörler arasındaki koordinasyonu sağlamakta hem de vatandaşa sağlıklı gıda ulaşması yönünden üst denetici görevi yapmaktayız.

Radyasyon konusunda 1986 yılındaki bulaşma bu yıl da devam ettiği için alınan önlemlerimiz bu yıl da devam etmektedir. Öncelikle radyasyon konusunda Türkiye Atom Kurumu yetkilileri ile belirlediğimiz radyasyon limitleri hususundaki denetim çalışmalarımızı sürdürmekteyiz. Halen bu konuda gerekli cihaz da sipariş edilmiş ve ilgili personelin eğitimleri de tamamlanmıştır.

Gıda sağlığı konusundaki diğer bir çalışmamız ise kanalizasyon artıkları ile sulanan sebzelerin yenmemesi için verdiğimiz çabadır. Bu amaçla bir taraftan bu sebzelerin çarşıya sürülmesini engelledik, acilen ve yardımlarınızla bir Yasa geçirerek bu kirli ve sağlığa zararlı sebzeleri tahrip ettik.

Ama bence Toplum Sağlığı yönünden en önemli çalışmamız deterjanlar konusunda olmuştur. Suda zmlenmiyen kimyasal maddeleri içeren Deterjanlar, Hkmetimin de desteğiyle bir arpıda yasaklanmış ve bu karar Türkiye'de de "biodegradable" yani yüzde yüz suda zlebilen etkin maddelerle deterjan üretiminin başlamasına öncülük etmiştir. Bu konuda sa Sayın Başbakan ve bakan arkadaşlarımızın kararlılığı, bizleri destekleyen halkımızın duyarlılığı ve basınımızın katkılarına teşekkür etmek isterim.

Tarımsal ilâçların insan sağlığını olumsuz yönde etkilememeleri için de bu yıl büyük bir savaşım verilmiştir. Hatta bu konu, "Erbilen Tarım Bakanı ile ters düştü" diye bazı kişilerce istismar da edildi. Ama ben şahsen msterihim. nk yasanın amaç bölümünde yer alan insan, hayvan sağlığı ve doğanın kirlenmesiyle ilgili önlemler alınmış oldu. Bu konuda da tüm milletvekili arkadaşlarıma katkılarından ötürü teşekkür ederim.

Yine Temel Sağlık Hizmetleri kapsamında yürüttüğümüz Sıtma Savaş, Tüberküloz, Kanser Savaş ve Thallassaemia Savaş Projelerimiz ile diğer toplum sağlığı hizmetlerimiz bu yıl da başarılı bir şekilde sürdürülmüştür. Bu konularda Anavatanımızın parasal ve bilimsel katkıları ile sıtma ve tüberkülozda bir artış görülmemiştir. Malmlarınız zere Tüberküloz Savaşımı ile ilgili olarak hem olgu saptama sınıf, mahalle ve köyler, hem de tüm ilkokulların birinci sınıflarında Tüberkülin testi ile taramalar yapılmaktadır. Bu yıl ilkokulların 5'inci sınıfları da taranacak ve 5 yıl önceki tarama sonuçları ile karşılaştırılacaktır. Onmzdeki yıl mikrofilm taramalarını da başlatmak üzere Btemize tahsisat konmuştur.

Sıtma, sivrisineklerin kullanılan ilâçlara karşı rezistans kazanmasından ötürü tüm ülkelerde yeniden alevlenmeye başlamıştır. Anavatanımız bu konuda Dünya Sağlık Orgütü'nn önerileriyle etkili bir program hazırlanmıştır. Biz de onmzdeki yıl bu konuda en etkin larvisiti (Abade) temin etmek üzere gerekli önlemleri aldık.

Thalassaemia hastalığı ile savaşında en iyi noktada bulunuyoruz. Bildiğiniz gibi 1980'de geçen yasa ve tüm evleneceklerin taraması ve 4-6 aylık hamilelere uygulanan Erken Tanı işlemi ile Thalassaemialı doğan çocuklarımızın sayısı 25-30'lardan 1-2'lere, hatta bazı yıllar sıfıra düşmektedir. Ama bu ülkeler bu konudaki çalışmalarını daha da ileri götürerek hamileler ve bebekler için daha az riskli ve emin yöntemler buldular. Özetle 6 ayı 2-3 aya indirerek kimyasal analiz yerine genetik mühendisliğe yöneldiler. Biz de bu konuda iki personelimizi eğitmiş durumdayız. Gelecek yıl aletlerin de temininden sonra biz de DNA ve genetik haritalama tekniğine yöneleceğiz. Halen yeni erken tanı sistemine geçiş aşamasındayız. Bu yıl Thalassaemia Laboratuvarında 4594 kişi taramış, 38 hamileye de erken tanı işlemi uygulanarak Thalassaemia Majörlü 9 gebeliğe son verilmiştir. Bu veriler ışığında ülke nüfusumuzun yaklaşık 40,000'i Thalassaemia yönünden taramış bulunmaktadır. Ayrıca Thalassaemialı yurttaşlarımıza daha etkin hizmet vermek amacıyla yapımına başlanan Thalassaemia Merkezi de konferans salonu haricinde hemen hemen tamamlanmış bulunmaktadır. Bu merkezimizin 1988 yılında açılması ile Thalassaemia taramaları, laboratuvar, hasta izlenmesi ve kan verilmesi hizmetlerinin bir merkezden yürütülmesi mümkün hale gelecektir.

Kanserin erken tanı ve tedavisi ile ilgili personel eğitimi, cihaz alım işlemleri tamamlanmış olup, inşa edilmekte olan Radyoterapi Merkezinin de önümüzdeki aylarda hizmete sokulması plânlanmıştır. Bu amaçlarla tanı için gerekli Tomografi, Mamografi cihazlarının siparişine gidilmiştir. Temin edilen ve radyoterapide kullanılacak Cobalt 60 cihazının montesi ise Şubat ayı içinde yapılacaktır.

Bu arada, sağlık hizmetlerinin en ücra yerde yaşayan yurttaşlarımızın ayağına kadar götürülmesi amacıyla, mevcut sağlık merkezlerine ek olarak Esentepe, Dikarpaz ve Değirmenlik Sağlık Merkezleri de yöre halkının hizmetine açılmıştır. İnşası ay sonunda tamamlanacak Geçitkale Sağlık Merkezi ise 1988 yılı başlarında halkımızın hizmetine sunulacaktır.

Asrın en korkunç hastalığı olan AIDS konusunda da bilgi vermek istiyorum. Bildiğiniz gibi Afrika ve Amerika'dan sonra Avrupayı da saran AIDS salgını tüm ülkeleri tehdit etmekte, koruyucu bir aşı ve tedavi edici ilâcın bulunamaması nedeni ile bu hastalıktan ölenlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Tüm civar ülkelerle güneyde de başgösteren bu hastalıktan korunmak ancak bulaşma yollarını bilmek ve gerekli önlemleri almakla olasıdır. AIDS'le ilgili olarak halkımızı bilinçlendirme çabalarımızda BRT-TAK ve basınımızın katkılarına bir kez daha teşekkür etmek istiyorum. Halkımıza AIDS virüsü taşımayan kan temini hususunda da Bakanlığımız gereken cihazı alıp bir hafta içinde devreye sokmuştur. Artık KKTC'de kan yolu ile AIDS'in bulaşması söz konusu olamaz ama halkımızın diğer bulaşma yolları hakkında bilinçli davranmalarını önemle vurgulamak isterim.

Diğer bulaşıcı hastalıklarla ilgili olarak yaptığımız çalışmalara gelince Sayın Cumhurbaşkanımızın da geçmişte birkaç kez vurguladıkları gibi bizde salgın halini alan bulaşıcı bir hastalık görülmemiştir. Hastane ve Sağlık merkezlerimizde rutin olarak veya kampanyalar şeklinde sürdürdüğümüz aşı uygulamaları başarılı bir şekilde sürdürülmektedir. Halen ikili ve üçlü Difteri, Tatanus ve Boğmaca aşılarıyla çocuk felci, kızamık ve kızamıkçık aşıları uygulanmaktadır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; şimdi de Tedavi Kurumları ile ilgili bilgiler vermek istiyorum. 1987 yılı tıbbi alet ve cihaz alımları yönünden çok iyi değerlendirilmiştir. Cari Bütçemizde öngörülen 150,000,000 TL ile 4 dış Ünitesi, EKG Kalp Cihaz ve Monitörleri, prematüre bebeklerimiz için İncübatörler, Floressein ve Laser cihazları ve Magosa Hastanesi için Tomografili yeni bir Röntgen cihazı satın alınarak hepsi devreye sokulmuştur.

Yatırım projelerinden ise 60,000,000 TL'lik Biyokimya Otomatik Analiz cihazı ile 283,000,000'lük Azot Protoksit cihazı sipariş edilmiştir. Yine meme kanserlerinin taramasında kullanılacak 60,000,000'lük Mamografi cihazı halen limanlarımıza ulaşmak üzeredir. Cobalt ünitesi ile Tomografi cihazları da 1988'in ilk aylarında hizmete sunulacaktır.

ERGİN ABDULLAH (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Çok iddialı konuşuyorsunuz Sayın Bakan.

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Yapı, tesis ve büyük onarımlara gelince: Biraz önce değindiğim Sağlık Merkezleri dışında bu yıl ilaç Fabrikamızın da inşaatı tamamlanmıştır.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Amin, amin.

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Şimdilerde...

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Asil Nadir el attı işe, bırakır mı sizi ilaç yapasınız?...

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Biz yapacağız Sayın Ozker Ozgür. Şimdilerde mefruşat, personel ve hammadde ihtiyaçları temin edilmektedir. Talassemia Merkezi, Konferans salonu dışında tamamlanmıştır. Halen mefruşat çalışmaları yapılmaktadır. 1988 yılı başlarında mutlaka hizmete girecektir.

Kanser Unitemizin Radyoterapi bölümü tamamlanmıştır. Diğer bölümler devam etmektedir. 1988 yılında tüm kanser ünitesi hizmete girecektir.

Kronik Hastalıklar Hastanesi olarak kullanılacak Gönyeli'deki eski Güçsüzler Yurdu binasının bir bölümü, Göğüs Hastalıkları Servisi olarak geçen ay hizmete girmiştir. Geriatri Servisi ise yaşlı hastalarımızın hizmetine girecektir. Geçen yıl çeşitli Sağlık Merkezleri ve Hastanelerimizin tamiri için 150,000,000'lük tahsisat öngörülmüştü, halen Magosa, Girne, Akçiçek Hastanelerinin tamiratları yapılmış Lefkoşa Hastanesi'nin tamirati ise şu günlerde tamamlanmak üzeredir.

Tüm bu gelişmelere karşın eksikliklerimiz de vardır. Olacaktır da ne varki, eksiklikler, bazı sorunlar vardır diye şimdiye dek bu sektörde gerçekleştirilenleri yadsıyamayız. Bu nedenle haricte tedaviler kalemimizde parasal yönden bir azalma yok ama sayısal yönden azalma vardır. Örneğin geçen yıl harice giden hasta sayısı 466 iken bu yıl bu sayı 362'ye düşmüştür. Bu hastaların 53'ü sigortalıdır. Yine bu hastaların 323'ü Türkiye'ye 11'i İngiltere'ye 28'i ise Türkiye kıstasları üzerinden İngiltere'ye gönderilmişlerdir. Çağdaş teknoloji her gün gelişmekte ve sağlık alanında daha ileri, daha hassas, daha emin yöntemlerle, yeni cihaz alımları hizmete sokulmaktadır. Dolayısıyla bugün tomografi için harice gönderdiğimiz hastaları, yarın daha hassas ve daha erken teşhis eden Magnetik Rezonans cihazı için harice göndermeye devam edeceğiz. Yine, geçmişte hastaları sadece tetkik ve tedavi için harice gönderirken şimdi büyüme noksanlığı, hormon eksikliği, teknik rehabilitasyon gibi çeşitli tanı ve tedavi yöntemlerine de devletçe yardımcı olmaya başladık. Geçen yıl yürürlüğe giren Sağlık Kurul Tüzüğü ile bu amaçla yapılan çalışmalara, yeni bir düzenleme getirilmiştir.

Yeni servis ve sağlık merkezlerimiz arttıkça sağlık servislerimizdeki personel açığı da her geçen gün artmaktadır. İlgili Meclis Komitemizde bekleyen Bakanlığımıza bağlı Dairelerin Kuruluş Yasa Tasarıları yasallaşınca dek bu sorun maalesef çözümlenemeyecektir. Mamafih yeni cihaz ve servislerle ilgili olarak gerekli personel eğitimine Bakanlığımızca büyük önem verilmekte, doktor, hemşire, mühendis ve diğer paramedikal personel ilgili konuda harici ülkelerde eğitime tabi tutulmaktadır.

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; spastik ve diğer özürlü yurttaşlarımızın, sağlık ve rehabilitasyon durumlarının ele alınması, bu kesime daha yeterli hizmet sunulması çalışmalarımız da hâlen sürdürülmektedir. Halen Eğitim Bakanlığı'nın hizmet sahasına giren 6-16 yaş grubu ile ilgili Spastikler Okulu faaliyetini sürdürmektedir. 0-6 yaş grubunun bakımı ile 16 yaş üzerindekiilerin rehabilitasyonu mediko sosyal bir konu olması nedeniyle Bakanlığımızın görev alanına girmektedir. Bu konuda hazırladığımız projenin Devlet Plânlama Orgütü'nün de yardımı ile gelecek yıl uygulanmaya başlanması için çaba veriyoruz.

Diğer mevcut dairelerimiz ise hizmetlerini en iyi şekilde sürdürmektedir. Bu yıl Eylül ayında geçen bir yasa ile kurulan İlaç ve Eczacılık Dairemizin yardımıyla önümüzdeki yıl bu konudaki sorunlarımızın büyük ölçüde çözümleneceğini ümit ediyorum. Öncelikle yasal eksiklikler tamamlanacak. İlaçların ithal, imal ve denetimine yönelik günün koşullarına uygun düzenlemeler yapılacak. Ayrıca insektisit, kozmetik ve optik konularda da çalışmalara girilecektir. Daha önce de değindiğimiz gibi inşaatı tamamlanan İlaç Fabrikamız bu yıl kesinlikle hizmete girerek tablet, kapsül ve solüzyon üretimine başlayacaktır.

İlaç, kalite, kontrol, kimyasal analizler, adli kimya ve besin kontrol analiz hizmetlerini gerçekleştirmekte olan Devlet Laboratuvarı Dairemiz önümüzdeki yıl hizmetlerini daha da geliştirecektir. Örneğin gıdalarda ve çevre maddelerinde radyasyon miktarı saptama çalışmalarına da aralıksız devam edilmektedir. Ayrıca doğada mevcut izotopların tespiti ve background değerlerinin araştırılıp istatistikî bilgilerin derlenmesi, Bitki Koruma Yasası gereği besinlerde pestisit kalıntı analizlerinin yapılması ve bu amaçla kadro ve diğer olanaklar açısından yasal değişikliklerin hazırlanması, Laboratuvarlar Yasası çerçevesinde yapılacak çalışmalar bu Dairemizin önümüzdeki yıl hizmetleri kapsamındadır.

Bireyler hareketle toplumsal refahı amaçlayan kişisel çalışma ve grup çalışması gibi Sosyal Hizmet metod ve tekniklerini, gereğine ve olanaklarına uygun olarak kullanan Sosyal Hizmetler Dairesi'ne gelince:

1. Çocuk Bakımı ve Aile Refahı,
2. Suçluların Rehabilitasyonu ve Yaşlıların Bakımı,
3. Genel Yardımlar,
4. Şehit, Hadise Kurbanı Aileleri ile Malûl ve Malûl Gazilere Yardım

gibi alanlarda görev ifâ etmektedir.

Bugüne kadar ekonomik, kültürel, siyasal ve sosyal alanda ortaya çıkan ve bireylere yansımaları sonucu meydana gelen bireysel problemleri yoğun çalışmaları ile çözümlenmeye çalışan Sosyal Hizmetler Dairesi, gelecek yıllarda da etkinliklerini artırarak amacına daha erken ulaşmak gayesiyle "birlikten kuvvet doğar" prensibine dayanan yeni bir hizmet politikası çizmiş olup, toplumumuzda faaliyetlerini sürdürmekte olan ve bir kısmıyla başlattığı işbirliğini tüm hayır kuruluşlarıyla gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

Uzun vadeli bu çalışmalarımız yanısıra 1988 yılında,

1. Yoksullara yapılmakta olan aylık nakdi yardımların artırılması,

2. Şehit, Hadise Kubanı ebeveynlerine yapılmakta olan aylık nakdi yardımların artırılması,

3. Evlenecek olan şehit, hadise kurbanı kız çocuklarına yapılmakta olan 1,000,000.-'lik çeyiz yardımının artırılması

gibi kısa vadede neticelendirilecek çalışmalarımız da bulunmaktadır.

Ayrıca 1987 yılı içerisinde uygulamaya konan ve Yuvada barındırılmakta olan çocuklarımızın boş zamanlarını değerlendirerek günün koşullarına uygun ve eğitim düzeyini yakalamaya yönelik "Okul Dışı Eğitim ve Rehberlik Kursları"nı bu yılda sürdüreceği olan Sosyal Hizmetler Dairesi, yine 1987 yılında uygulamaya koyduğu ve toplumumuzun benimseyerek büyük ilgi gösterdiği "Konuksever Aile Programı" da devam ettirilecektir.

Bütün bunların yanı sıra kronik hastaların ayrılmasıyla Lápta Huzurevi'nde barınan yaşlı, güçsüz ve sosyal sorunu olan vatandaşlarımıza daha üst düzeyde bir hizmet verilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kıymetli zamanınızı daha fazla almamak için, sözlerimi burada noktalamak istiyorum. Sizlerden gelecek değerli eleştirilerden her zaman olduğu gibi Bakanlık olarak yararlanmaya devam edeceğimizi belirtir; beni dinlediğiniz için teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan Mustafa Erbilen. Söz sırası Sayın Ergin Abdullah'tadır. Buyurun Sayın Ergin Abdullah.

ERGIN ABDULLAH (Gazi Mağusa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Bakan geleneğini sürdürerek her zamanki gibi sunuş konuşmasını yapmış bulunmaktadır. Her zamanki gibi geçmiş yıllardan dinlemeye alışmış olduğumuz konuşmalarının benzerini birtakım yeni katkılarla bizlere yazılı olarak sunmuş bulunmaktadır, Doğaldır. Görevidir. Görevini yerine getirirken olumlu icraatlarını elbetteki burdan kendi hanesine birer puan olarak aktaracaktır. Biz CTP olarak Sayın Bakanın bu geleneğini sürdürmesinden hareketle, biz de kendi geleneğimizi doğal olarak etki, tepki ve antabonizması biçiminde sağlık politikasının biz de geleneğimizi sürdürmemiz bu sunuş konuşmasından sonra vacip olmuştur. Sayın Bakanın aktardığı olumluluklar bize göre olumsuzlukların yanında çok azdır. Onun için bizim de görevimiz ana muhalefet partisi olarak sağlık alanındaki olumsuzluklara parmak basıp çözümlenmesi yönünde rayına oturtulabilmesi için birtakım hususları dikkate getirmek istiyoruz. Sayın Bakana, aktardığı öz bilgiler kendi ifadesi ile öz bilgiler için teşekkür ederken, gayet iddialı yaptığı konuşmasını gelen yılki bütçe eleştirimizin temellerini de şimdiden atmış olduğunu peşinen söylemek isterim. Çünkü geriye dönük yıllar içerisinde sayfalar, tutanak-sayfalarını açıp baktığımızda bu iddialı konuşmaların veya dilek ve temenni biçimindeki konuşmaların sürekli olarak gündeme getirildiğini ama, nedense bir türlü çözümlenemediğini görmekteyiz, yaşamaktayız.

Bu giriş yaptıktan sonra sağlık servislerimizin duruma bakmak istiyoruz. Cumhuriyetçi Türk Partisi olarak sağlık servislerimizin durumunu ve genel düzeydeki sağlık politikamızı iki ana noktada toplamak ve eleştirilerimizi bunların üzerinde yoğunlaştırmak istiyoruz. Bir, 1988 yılı bütçesindeki rakamların dili ile konuşarak eleştirilerimizi yapmak; ikincisi, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ki bizlere geçen günlerde dağıtılmıştır Devlet Planlama Orgütü'nün de rakamlarını dile getirerek bu İkinci Beş Yıllık Kalkınma Programı içerisinde ifade edilenlerle yazılanlarla yapılanları aktarıp mukayesesini yapıp belirli sorunlara dikkat çekeceğim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; acil servislerin durumu düzelmeden, personel ve teçhizat gereksinimi giderilmeden, acil servis ameliyathaneleri devreye girmeden, neroşuruji dalındaki uzman hekim ihtiyacı çözümlenmeden, patolojik, anatomi, fizik tedavi, mikro biyoloji, onkoloji, damar cerrahisi, radyo terapi, ortodonti ve protez dallarındaki uzman gereksinimlerimiz çözümlenmeden, sağlık servislerinin bazı ilaç gereksinimlerini karşılayacak ilaç imalat fabrikası devreye girmeden, radyo terapi ve kanser ile savaş ve thalassaemia merkezleri tüm ihtiyaç ve gereksinimlere karşı tamamlanmadan, kamu görevlisi doktorlar ile diğer sağlık personelinin çalışma koşullarını düzenleyen full time uygulaması gündemden çıkarılarak sağlık konusunda gerek öğretmen ve öğrencilerin, gerekse tüm halkımızın kitlesel iletişim araçları tıbbi broşür ve yayınlarla bilinçlendirilmelerini mümkün kılacak bir sağlık eğitim birimi kurulmadan, temel sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında önemli rol oynayan pratisyen doktor, diş hekimi, ebe ve hemşire sayısı yeterli düzeye çıkarılmadan, ana çocuk sağlığı hizmetlerinin kentsel ve kırsal bölgede eşit şekilde yaygınlaştırılması için hiçbir adım atılmadan, özette 1987 yılı Geçiş Yılı Programında da hedeflenenlerin büyük bir bölümü gerçekleştirilmeden yeni bir bütçe yılına daha gelmiş ve görüşmesine başlamış bulunmaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Maliye ve Gümrükler Bakanı Mehmet Bayram arkadaşım Bütçeyi sunuş konuşmasında 1988 yılı bütçesini her yönü ile bir hizmet bütçesi olduğunu dile getirmişlerdir. Yine Sayın Bakanın konuşmasına göre, görüşmeye başladığımız 1988 yılı Bütçesi aynı zamanda sosyal muhtevası zengin bir bütçe olduğu ve toplumumuz için vazgeçilmez nitelik taşıyan hizmetleri yürüten kuruluşlara gerekli ödenekleri mişli ile ayrıldığı ve halkımızın bu hizmetlerden en geniş şekilde yararlanması için gerekli her türlü tedbirin alınmasına özen gösterileceğini yaptıkları sunuş konuşmasında vurgulamışlardır. Cumhuriyetçi Türk Partisi olarak 1988 yılı bütçesini eleştirirken, gerçekten Sayın Bakanın takdim ettiği gibi bir hizmet bütçesi olup olmadığını, sosyal muhtevası zengin, her türlü hizmetin eksiksiz sunulması için her türlü tedbirin alınmasına gerçekten özen gösterilip gösterilmediğini, yani bütçenin sosyal amaçlı bir bütçe olup olmadığını rakamlara baktığımız takdirde hemen görebilmektedir. Hizmet bütçesi olup olmadığı, Sağlık Bakanlığına ayrılan bütçe ile hemen saptamak mümkün ve olanaklıdır. Çünkü hizmet sektörlerinin, özellikle de vazgeçilmez nitelik taşıyan hizmet sektörlerinin başında sağlık servisleri gelmektedir ve Hükümet bütçelerinin bir hizmet bütçesi olup olmadıklarının bir ölçütü sağlık hizmetlerine verilen önem ve bu önem oranında genel bütçe içerisinde ayrılan pay ile anlaşılmaktadır.

Bir başka deyişle, bütçe sayfalarına yazılan, ayrılan .. ödenekler tutarı ile bütçeler hizmet bütçesi ile, sosyal içeriği zengin yapı ve karakter taşırlar. Bizde bütçelerimizin geriye dönük, 1985'ten 1987 ve 1988'e kadarki sayfaları arasına konan rakamlara baktığımız zaman, ne yazık ki bu söylenen ifadeleri bizim bütçelerimizin taşımadığı gayet açık ve sarıh olarak ortaya çıkmaktadır. Örneği ve benzeri olmayan bir serbest rekabetçi düzen anlayışının uygulandığı bir ortamda, sosyal içeriği zengin, hizmet bütçesi ifadeleri havada kalmaktadır ve inandırıcı olmamaktadır. Hem serbest rekabetçi hem de sosyal devlet ilkesi birlikte yürümez. Birbiri ile tamamen çelişen anlayışlar oldukları içindir ki biz söylenenlere değil, yazılanlara başvurarak soruna yaklaşmak istiyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 1987 yılı bütçesinde Sağlık Bakanlığına ayrılan bütçe payı genel toplamın 8.8'ini oluşturmakta idi. Yüzdelik içerisinde verdiğimiz bu %8.8'lik payın içerisinde sosyal hizmet alanındaki ödenekler, çocuk yuvalarının payı, Devlet Kimya Laboratuvarının payı, diğer personel giderlerinin genel toplamıdır bu. Özellikle sağlık alanı ile ilgili olan miktarı ise %8.8'in sadece 4.2'si idi. Geriye kalan bakiye ise diğer sosyal amaçlı ifade ettiğimiz çocuk yurtları ve benzeri sosyal hizmetlerin alanına giren ödenekler toplamı idi. Görüleceği gibi %8.87'lik 1987 bütçesi içinde bulunduğumuz ayla ömrünü tamamlarken, önümüze gelen 1988 yılı bütçesinde ise Sağlık Bakanlığına ayrılan toplam bütçe içerisindeki pay maalesef %7'ye düşmüş bulunmaktadır. %8.8'den %7'ye düşerken neresi hizmet bütçesi olmaktadır, neresi sosyal amaçlı bir bütçe olmaktadır? İmzalanan İşbirliği Protokolünün somut sonuçlarından bir tanesi işte sizlere sunduğumuz bu %7'lik pay ile çarpıcı bir biçimde ortaya çıkmakta ve somut olarak bir göstergesi oluşturmaktadır. Devlet katkısı her geçen gün azalırken

ve bütçe payı düşer iken ona koşut olarak sağlık hizmetlerinin iyileştiğinden bahsetmek olası mıdır? Ne yazık ki hem sosyal transferlerdeki azalma buna koşut olarak aşağılara inmektedir, hem de ona paralel sağlık hizmetlerimizdeki hizmetler düşmekte, azalmakta ve gerilemektedir. İşbirliği Protokolünün zamci ruhu, zamci özü ne yazık ki sağlık alanında da uygulamasını bulmuş ve yaşama geçirilmiştir. Hastaneleri Kontrol Yasası uyarınca Bakanlar Kurulu 1987 Kıbrıs Türk Sağlık Servisleri Harçlar ve Ücretler Tüzüğünü yeniden ayarlayarak Hükümet ifadesiyle ücretler, bakım ve tedavi ücretleri yeniden ayarlandı. Ne hal ise bütün artışlar ayarlama ifadesi ile dile getirilmektedir. Yapılan zamlar ayarlama sözcüğü ile gözlerden uzak tutulmaya çalışılmaktadır. Ve böylece hastanelerdeki bakım ve tedavi ücretleri astronomik artışlarla pahalılandırılmış ve devletin daha doğrusu Anayasanın 45'inci maddesinde ifadesini bulan herkesin beden ve ruh sağlığı içerisinde yaşayabilmesini ve tıbbi bakım görmesini sağlamakla yükümlendirildiği Devlet, böylece paralı sağlık hizmetini Anayasanın ilgili maddesine rağmen yürürlüğe koyabilmiş bulunmaktadır. Bu mudur sosyal devlet anlayışı? Bu mudur sosyal içeriği zengin bütçe anlayışı? Bu mudur parasız hizmet? Bu mudur vatandaşa verilecek olan sağlık hizmeti?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir de Devlet Planlama Orgütü'nün sayfaları arasında gezinip yine bütçemizin ilgili kalemlerihe geleceğim. 1986 yılına göre uzman hekim, pratisyen hekim, diş hekimi, hemşire, hastabakıcı ve ebe sayısında azalışlar olmuştur. İşte size biraz önce dediğim sağlık hizmetlerindeki düşüş ve azalmanın bir başka ana neden de kaynağı. Uzman hekim sayısı %3.5 oranında düşüş ile 1986'da 1985'i vermeyeceğim, 85 olan uzman hekim sayısı, 1987 yılında 80'e düşmüştür. Pratisyen hekim %3.3'lük gerileme ile 30'dan 29'a düşmüştür. Diş hekimi %5.6'yla 18'den 17'ye inmiştir. Hemşire %1.7'lik bir gerileme ile

173'ten 170'e düşmüştür. Hastabakıcı 114'ten 101'e ve ebe sayısı %9.1'den 22 sayısından 20'ye düşmüş bulunmaktadır. Bizim Gazi Mağusa'da hastabakıcılık ve ebe yetiştiren bir okulumuz vardır ve bu okuldan mezun olan ebe veya hemşirelerimiz sırada devlet kadrolarına alınmak için dolaşır, işsiz dolaşırlar ve beklerlerken burda Devlet Planlama Örgütü'nün verdiği rakamlara göre %11.4 ile hastabakıcılık, %9.1 ile ikinci yüksek sayıdaki gerileme ebe hizmetlerinde, ebe sayısında gündeme gelmiş bulunmaktadır. Ama biz halen daha sağlık servislerimizin çağdaş düzeyde bir hizmet sunduğundan, eksiksiz bir hizmet sunduğundan bahsedebilmekteyiz. Kişi başına düşen hasta sayılarını burda verip zamanınızı almak istemiyorum. Ama geçtiğimiz yıllara göre doktor, uzman hakim ve benzeri diğer meslek alanlarında düşen hasta sayısı ne yazık ki bu düşüşün karşıtı artmış bulunmaktadır. 1987 yılındaki personel açığı 127 iken, 1988 yılına adım atmaya hazırlandığımız önümüzdeki bütçe rakamlarından, bu rakamın 289'e tirmendiği bütçenin sayfaları içerisinde yer alan bir husustur. Hangi kadro ile nasıl, ne şekilde sağlık hizmetleri rantabl ve verimli bir biçimde yürütülebilecektir? Konu hemşirelikten açılmışken bir hususa parmak basıp geçmek istiyorum. Lefkoşa Devlet Hastanesinde başhemşire yardımcısı olarak görev yapan bir bayan hemşiremizin Güçsüzler Yurduna kadrosu olmayan bir mevkiye nasıl atandığının yanıtının verilmesini rica edeceğiz. Bu konuda gerekçe nedir? Neden başhemşire yardımcısı Lefkoşa Devlet Hastanesinden, başhemşirelik yardımcılığından alınıp Güçsüzler Yurduna aktarılabilir? Bu konuda Ulusal Birlik Partisine yakın iki kamu görevlisi hekimin bastır-dıkları ve baskı yaptıkları yönünde bilgiler gelmektedir. Umarız bu konuda yanlış bilgi almış olalım ve böylesi bir olay olmamış olsun. Fakat sözkonusu hemşirenin eğer bu sözü edilen iki hekimin katkılarıyla alındığı cevabını

almış olursak burda "git partinden istifa et, kızını ona göre işe alayım" mantığının ve mentalitesinin yani partizanca yaklaşımın bir başka somut adım ve göstergesini yaşamış olacağız. Yine İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında temel sağlık hizmetlerinde önemli bir yer tutan sağlık merkezlerinin daha etkin hizmet verebilmeleri için sayılarının artırılmasına çalışılmış ve buralarda çalışan personel sayısı da yeterli düzeye çıkarılmıştır demektir. Biraz önce verdiğim, aktardığım rakamlardan görüleceği gibi, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planındaki bu ifadeler yanıltıcıdır, gerçeği yansıtmamaktadır. Güzel hoş bir seda gibi temenni mahiyetinden öte bir anlam taşımamaktadır. Cüzelyurt-Lefke-Akıncılar'daki sağlık merkezleri devre dışı tutulup kapatılır iken ve Dipkarpaz'a 25,000,000 TL'lik harcama yapılarak 3 Mart 1987 tarihinde törenle hizmete açılırken izlediğimiz Dipkarpaz Sağlık Merkezinde, Devlet Planlama Orgütü'nün rakamlarına göre, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planının sayfaları arasında, hiçbir personelin bulunmadığını üzülerek gördük ve okuduk değerli arkadaşlar. Bu mudur rantabl, akılcı ve gerçekçi yatırım? Dipkarpaz nere sağlık merkezi nere? En yakın köy ile 20 mil arasında bir mesafe sözkonusudur. Ve yöre köyleri ile direkt hiçbir bağlantısı yoktur. Daha merkezi bir yerde, nüfus ve bölge özellikleri de dikkate alınarak daha rantabl bir yatırım yapıp pilot bölge olarak seçilip o yörede yeni bir sağlık merkezi veya olanlardan herhangi birisi takviye edilip, geliştirilip hizmetler ona göre sunulacağına, Dipkarpaz'a hangi saik ve güdü ile halen daha nedenini bilemiyoruz 1500, bilemediniz 2000 nüfuslu bir yöreye 25,000,000'lük bir yatırım bir savurganlık örneği olarak atıldı, törenle hizmete açıldı. Bakıyoruz bize dağıtılan programın sayfaları arasında Dipkarpaz Sağlık Merkezine çizgi, çizgi, çizgi gider. Hiçbir personel görevli değil.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ne yazık ki Sayın Bakan bundan kısa bir süre önce yaptığım bir gündem dışı konuşmaya yanıt verirken sağlık servislerinin çalışmasından memnun olduğunu ifade etmişler ve sağlık merkezlerimizin sadece ambulans sorunu olduğunu ifade etmişlerdi. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planına baktığımızda, yine Devlet Planlama Örgütü'nün verdiği tabloya göre, ki biraz önce açıldığını ifade ettikleri Esentepe Sağlık Merkezinde bir hekim, bir hemşire. Serdarlı Sağlık Merkezinde ki yanılmıyorsam Sayın Bakan da kendisi tabiplik hizmetlerini yaptığı dönemde Başbakan ve bilahare kendisi de o yörede hizmet yapmışlardır, sadece bir ebe ve bir hemşire bulunmaktadır. Hani daha etkin hizmet anlayışı ve ona yönelik personel sayısının yeterli düzeye çıkarılması? Nerede etkin ve yaygın hizmet? İşte iki çarpıcı örnek. Daha fazla yaygınlaştırıp Lefke ve Güzelyurt örneklerini geçmiş konuşmalarımızda aktardım, değinmek istemiyorum.

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI Dr. MUSTAFA ERBİLEN
(Yerinden)- Ver, onları da ver.

ERGİN ABDULLAH (Devamla)- Görüş ve düşünceleriniz gayet sarıhtır Sayın Bakan. Onun için gereksiz görüyorum onları aktarmayı.

Hasta ve yaralıların teşhis, bakım, tedavi ve rehabilitasyon hizmetlerini yürüten tedavi kurumları çağdaş ölçütlere uygun olarak re-organizasyona tabi tutulacak, bina, personel, araç, gereç bakımından yeterli düzeye getirilecektir denmektedir. Mevcut hastane

binalarının tamiratları yapılarak gerekli yerlere ilave binalar yapılacaktır. Bu ifadeler Devlet Planlama Orgütü'nün programında bize sunulan hedefler arasında yer almaktadır. Nasıl, ne ile, hangi bütçe olanak ve ödenekleri ile karşılanacaktır?

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla)- Söyle onları da söyle.

ERGİN ABDULLAH (Devamla)- Veriyorum Sayın Bakan, hiç telaşlanmayın.

Hastane ve sağlık merkezleri binalarının tamiri projesini 130,000,000 L'si eksiltilerek 20,000,000'lük bütçe olanağı ile mi yapılacaktır bu işler?

Yoksa kanser hastalığı her geçen gün yükselerek tırmanırken ve tehlikeli boyutlara ulaşırken, Bütçeye koyduğunuz 10,000,000'lük düşüş ile mi kanserle savaşın üstesinden gelebileceğinizi hesaplamaktasınız? Ama buna karşın 1940'lı yıllardan beridir iftiharla, övünerek söylediğiniz bir sıtma ve bir verem savaş kampanyasının yürütebilmek için 50'şer, 65'er milyonluk artışlar öngörülmektedir yeni Bütçe olanaklarınız içerisinde? Kanserde düşüş, verem ve sıtmada artış. Acaba yeni Bütçe döneminde bizi kanser olgusu değil de sıtma ve verem hastalığı mı tehdit etmektedir biçiminde bir soru akla gelmekte ve biz yanıt aramaktayız bu sorulara. Tabii kanser hastalığı ile ilgili tarımsal ilaçları gördüğümüz Meclis birleşiminde uzun uzun üzerinde durmuştuk. Değerli arkadaşım Yüksel Tüccaroğlu arkadaş da bu konularda kendi yaptığı çalışmaları getirip bilgimize sunmuş idi. O konudaki görüşlerimizi burda tekrarlamak istemiyorum. Ama en azından kan gazlarını ölçen hastanemizdeki aletin tamiratının ne zaman yapılıp devreye gireceğini ve amaç doğrultusunda kullanılacağını da bu kürsüden yanıt olarak bekleyeceğiz.

1987 yılı geçiş programında "sakatların tedavisi ve öncelikle spastiklerin rehabilitasyonu ile topluma yeniden kazandırılmaları sağlanacak, bu amaçla gerekli önlemler alınıp uygulanacaktır" yazılmaktaydı. Biraz önce yaptığı sunuş konuşmasında aynı anlamda, aynı içerikteki sözleri Sayın Bakan tekrarlamış bulunmaktadır. Neler yazılır, neler yapılır bir göz atalım. 1987 geçiş yılında bunlar yazıldı. İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planında tüm sakat ve özürülülerin, yani spastik, geri zekâlı, sağır, dilsiz ve görmezlerin en iyi şekilde bakımları, tıbbi ve mesleki rehabilitasyonları gerçekleştirilecektir denmiştir. Gene lâfa değil, yazılana değî, Bütçeye bakalım. Özürülülerin rehabilitasyon merkezi inşaat projesi Bütçeden çıktı. -20,000,000 liralık ödenek Bütçeden çıkarıldı. Tabii bunu da biz üzülerək, içimiz burkularak ve sızlayarak gördük. Neden çıkarıldı Bütçeden? Bundan kısa bir süre önce, Meclis üyelerinin bilgisine getirilen yazılı mektuplarla sorunlarını aktaran ve Hükümetin ilgisizliğinden yakınan spastik ailelerinin feryadı bizim kulaklarımızda canlılığını hâlâ daha korurken, böylesi bir projenin Bütçeden çıkarılmasının altında yatan nedeni anlamakta biz zorluk çekiyoruz.

Bu merkezin Bütçeden çıkarılması bir yana, içinde bulunduğumuz yıl içerisinde Birleşmiş Milletler tarafından spastik çocukların yararlanması amacı ile ulaştırılmış bulunan 5,000 Dolar tutarındaki malzeme yardımının ilgili merkeze, ilgili yuvaya ulaştırılmadığı ve Sağlık Bakanlığının Devlet Hastanesindeki ambarlarında tutulduğunu gazeteler yazmış bulunmaktadır. Hani spastik ve özürlüler rehabilite edilecek, onlara özen gösterilecekti? Ne yazık ki 5,000 Dolarlık Birleşmiş Milletler yardımı halen daha Lefkoşa Devlet Hastanesinin ambarında tutulmaktadır. Hangi hak ve yetki ile? Hangi yasadan güç alarak Birleşmiş Milletler yardımları böylesi bir amaç için hedefine ulaştırılmamaktadır?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Muhtaç Yoksullara Yardım Tüzüğü adı altında yapılan yardımlar, yeni dönemde mutlaka yeni yasal bir düzenlemeye kavuşturulmalı ve spastik ve özürlüler bu yapılacak yeni düzenlemeyle Muhtaç ve Yoksullar Yardım Tüzüğü'nün dışarısında tutulmalıdır. Bu amaçla bakıma muhtaç refakatçi ve bakım gerektiren özürlülerin ailelerine yardım tüzüğü mü denir? Ne denirse densen yeni bir tüzük mutlaka yapılmalı ve devletin şefkat ve desteği, ilgisi bu ailelere süratle ulaştırılmalıdır. Özürlü ve spastiklere devlet sahip çıkmalıdır. Onu özel koruma ve güvencesi altına almalıdır. Çünkü KKTC Anayasasının 57'nci maddesi aynen şöyle demektedir; "Özel Olarak Korunma Hakkı" başlığı altında;

1. Devlet, savaş ve görev şehitlerinin dul ve yetimleri ile malûl gazileri korur ve toplumda kendilerine yarasır bir yaşam düzeyi sağlar.
2. Devlet, ruhen ve bedenen özürlülerin topluma uyumlarını sağlamak amacı ile onların eğitim, rehabilitasyon, istihdam ve sosyal yardımları için gerekli kurum ve kuruluşların kurulmasını sağlar.
3. Devlet, malûlleri, gazileri, yaşlıları ve çalışmayacak durumda olanları korumak, korunmaya muhtaç çocukları topluma kazandırmak için her türlü önlemi alır."

Anayasanın kuralları gayet açık, net ve sarıhtır. Devlete hiçbir kuşkuya ve tereddüte yer vermeyecek biçimde açıkça görev vermektedir.

Konu? Birleşmiş Milletler yardımlarından açıldığı için, bir hususa daha temas edip bilgi olarak yanıtlanmak üzere birtakım sorular soracağız ve yanıt isteyeceğiz. Her dönem bütçemize girmez, ama bütçe dönemi kapandıktan sonra giren bir kalemdir Birleşmiş Milletler yardımları ve bu Birleşmiş Milletler ve üçüncü ülkelerden sağlanan insancıl yardımlar kalemi, örneğin 1987 yılı içerisinde 3,074,897,174 Türk Lirası olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır. Bu yardım nasıl, hangi kıstaslara göre, kim tarafından, ne şekilde harcanmaktadır? Hedeflenen plan ve programlar var mıdır? Hangi alanlarda uygulanmaktadır? Bakanlık bünyesinde bu amaçlarla herhangi bir sorumlu birim veya merci var mıdır? Harcamaları kim denetlemektedir? Gelen yardımların kaydı, teslimi, tutanağı tutulmakta mıdır? Vesaire sorularının yanıtını bu kürsüden Sayın Bakandan cevap olarak bekleyeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İlaç ve Eczacılık Dairemiz kurulmuş ama ilaç üretim ünitemiz henüz devreye girememiştir. Birtakım görevler yüklemiştik bu ilaç ve Eczacılık Dairemize ve Sayın Bakan geçmiş bütçe konuşmalarında da vurguladığı gibi, işte teşkilat yasalarımız yoktur, bir an önce geçsin ve işler tıkırında jilet gibi yürüyecek demmiştir. Kurduk ilaç ve Eczacılık Dairesini, fakat ne yazık ki halen daha gerek ithal malı, gerek yerli üretilen ilaç kalite ve kantite kontrolleri yapılamamakta. Daha fabrikamız devreye girmediği için bu ve benzeri sorunlar devam etmektedir. Üstelik de deterjan konusunda ön izin müessesesini biz bu Daireye verdik. Tarımsal ilaçlarla ilgili yetkili zehir satıcıları Fesil 254'e göre yine bu Dairenin görev ve yetkileri arasına verdik. Ama beri yanda çıkardığımız bir başka Yasa Tasarısı ile yeni bir kurul oluşturduk ve o kurula da aynı paralellikte birtakım yetkiler sunduk. Tabii dileriz İlaç ve Eczacılık Dairemiz, Yasada kendisine verilen görevleri lâyık ile yerine getirir ve en azından 20'nci yüzyılın son çeyreğine yaklaştığımız bu günlerde hastanelerimizdeki ilaç sunumunu, ilaç takdimini çağdaş ve günün koşullarına uygun bir seviyede sunar ve takdim eder ve bu külâh sistemini de bir an önce gündemimizden çıkarır ve bir kenara koyarız.

Sağlık servislerimizde yaptığımız gündem dışı konuşmada da ifade ettiğimiz gibi, başhekimlik sorunu halen çözümlenememiş ve iki büyük hastanemizin yanına şimdi Girne Hastanemiz de gelip ilâve olmuş ve başhekimlik sorunu halen daha çözümsüz olarak durmaktadır ve gündem dışı konuşmamıza yanıt verirken Sayın Bakan, müdahale yapıyorsunuz, bu amaç için partizanlık yapıyorsunuz dediğimizde, elbetteki taraf tutacağım yöllü açıklamaları ile bu sorunun niçin çözümlenmediğini ifade etmişlerdir.

Aynı şekilde Eczacılık ve Zehirler Kurulumuz, Sayın Bakanın devrinde tam 8 ay çalıştırılmamıştır. Gerekli atamaları gecikmeli olarak yerine getirirken Sayın Bakan, Kurulu da fiilen devre dışı tutmuş ve böylece görev ve yetki alanındaki birtakım hususları Kurulun yerine getirmesi engellenirken, keyfîlik, yasal olmayan davranışlar rutin işler haline getirilmiş oluyordu. Aynı şekilde nedeni bilinmeyen ve anlaşıl- mayan gerekçesiz tavırlarla Devlet Kimya Laboratuvarının devreden çıkarıldığı ve Bakanlık bünyesinde masa başı işlerle ön izin müessesesinin yürütüldüğüne tanık olmaktadır. Devlet Kimya Laboratuvarının elinden yetkiler alındıktan sonra, onun görevlerini yükümlenenlerin uygulamaları içerisinde ne yazık ki birtakım usulsüzlükler ortaya çıkmıştır. Gıda Madde- leri Tüzüğüne Sayın Bakanın bütün yaptığı şatafatlı ve ilti- fatlı değerlendirmelere karşın, aykırı işlem ve icraatlar yürütülmüştür. Ön izinsiz ithal malı besin maddesi satışı ve ithali hız kazanmıştır. Analiz ve denetim yapmadan kim, nasıl izin vermektedir?

Bir örnek vererek konuyu biraz açmak istiyorum. 18 Kasım 1986'dan itibaren 3 aylık sürede 136 ön izin başvurusu değerlendirilip toplam 938 kalem çeşitli gıda ve diğer ithal malları daha gümrükten ülkeye girmeden denet- lenirken, 17 Şubat'tan itibaren yetki alındıktan sonra sadece Devlet Kimya Laboratuvarına gönderilen ön izin başvuru sayısı 11'e düşmüş bulunmaktadır. Bu, son derece olumsuz bir göstergedir. Piyasadaki günü geçmiş, tarihsiz, ambalaj niteliklerine uygun olmayan çeşitli gıda maddelerinin satışının insan sağlığı açısından tehlike oluşturan nedeninin

kaynağı, işte bu ön izin müessesesinin Devlet Kimya Laboratuvarından alınıp, Bakanlık bünyesine aktarılmasında yattmaktadır. Sodyum benzuatlı dondurma şekerinin imaline verilen izin de aynı mantık ve izin silsilesi ile gerçekleştirilmiştir. Bu Meclis Kürsüsüne getirdiğimiz Lili sütlerinin Tüzüğe aykırı olarak ithal edilmesi yine aynı mantık silsilesinin sonuçları olarak gündeme gelmiştir ve yine geçmişte yaptığımız konuşmalarda ifade ettiğimiz piyasadaki Smarties ve benzeri diğer gıda maddelerinin bu Tüzüğün ilgili kurallarına yakını biçimde piyasada satıldığını, kol gezdiğini anlatmıştık. Kara fırınların toplum sağlığını ne düzeyde tehdit ettiğini geçen tarımsal ilaçları görüşürken yaptığımız konuşmada anlatmıştım. İlgili Tüzük maddesini yeniden okuyup hatırlatmak isterim. Ekmek, çörek, sandviç ekmeği, pide ve benzerleri indirekt ısıtmalı fırınlarda pişirilir. Petrol ürünleri gibi sağlığa zararlı yakıtlarla fırınların direkt ısıtılması yasaktır demektir Gıda Maddeleri Tüzüğümüzün eski 335'inci, yeni değiştirilmiş 64'üncü maddesi açık açık bunu yazmaktadır. Ne yapılmıştır? Kaç tane fırın denetlenmiştir? Siz direkt ısıtmalı sisteme devam ediyorsunuz, indirekt ısıtmalıya geçmeniz gerekir yollu devletin parasal desteği ve güvencesi ve yardımı ile bu fırınların insan sağlığını tehlike eden düzeyden çıkarılıp, normal bir çalışma düzeyine geçmesi sağlanmıştır. Ne yazık ki bu konularda tabii ne kadar şöylesek, Sayın Bakan bizzat kendisi yürürlükten kaldırdığı için Gıda Maddeleri Tüzüğünü, bizim söylediklerimiz sadece bir uyarı olarak kalmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;... Efendim?

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) - Biz kaldırdık, belediyeler de mi kaldırdı? Farzet biz bunu kaldırdık, belediyeler de mi kaldırdı?

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Neyi kaldırdınız Sayın Bakan? Neyi kaldırdınız?

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Gıda Tüzüğünü ben kaldırdım, belediye...

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Siz kaldırdınız efendim belediyeler nerden...

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Belediyeler de o Tüzüğe göre icraat yapar.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Uygulamasından sorumlu sizsiniz Sayın Bakan, yerel yönetimler değil ki. Evvel Allah yetkileri uhdenize aldınız, kimseye yetki dağıtmıyorsunuz.

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Akıncı da benim ağızından hareket ediyor evvelallah.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ne yazık ki senelerden sonra 1985 yılına dönüyorum, senelerden sonra Başbakan ve Sağlık Bakanı tabiplik hizmetlerinden gelen iki değerli arkadaşımızı oluşturmaktadır demiştim 1985 yılında, 1986 Bütçesini eleştirirken ve iki doktor arkadaşımızın bir Başbakanlık koltuğunda oturur, öteki sağlık Bakanlığı koltuğunda oturur, bir diğer sağlık mesleğiyle ilgili, eczacılık mesleğinden gelen Sayın Mehmet Bayram arkadaşım Maliye Bakanlığı koltuğunda oturmuş olmasına karşın, yani on kişilik Bakanlar Kurulunun üç üyesi sağlık alanından gelmiş olmasına karşın, Kasım ayında yürürlüğe giren...

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Gölge bakan da eczacı ha.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - E, tabii ki gölge bakan da eczacı olacak Sayın Serakinci. Herhalde baytar olacak değildi geçmiş yıllardaki örnekleri gibi.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Olabilir, niçin olmaz?

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Veya bir hukukçu Sağlık Bakanı olmayacaktı veya Sayın Bakanı gibi...

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Baytar da olabilir, niçin olmasın?

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Çok ayıp, vallahi olmadı Ergin, çok ayıp.

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Ergin'oiğim; meydanı boş buldun vallahi Meclis de boş...

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Sayenizde evvelallah meydan bizlere kaldı. Sayenizde meydan bizlere kaldı efendim.

TARIM VE ORMAN BAKANİ AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - Ne olursan ol, ama...

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Efendim bize bırakıyorsunuz bütün bunları efendim.

FADİL ÇAĞDA (Girne) (Yerinden) - Baytarlığı hekim kabul etmiyor, bu sizin tasarrufunuz.

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Herhalde böyle...

FADİL ÇAĞDA (Devamla) - Geçmişte bunun mücadelesini de verdik.

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Sürçü lisan oldu.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Hangisi efendim?

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Veterinerler dedin, ağzından çıkan lafları ben öyle kabul ettim.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Hayır efendim, eski icraatlara atıfta bulunduk ve dedik ki işte hatta karikatürize de dilmıştı.

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Baytar mı olacak dedin.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Veya hukukçu dedim ama.

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Öyle dedin.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Veya hukukçu da dedim, çünkü geçmiş dönemlerde hukukçuları da Sağlık Bakanı yapmışlardı. Neyse tabii, isteyen istediği şekilde anlayabilir. Ama gerçeklik ne yazık ki budur. Yani uzunca bir dönemden sonra Sağlık Bakanlığına sadece 1985'ten bu yana üstelik de kesintisiz üç yıldır Sayın Erbilen bu koltuğu muhafaza edebilmektedir, o başarıyı da gösterebilmiştir evvelallah.

SALİH USAR (Girne) (Yerinden) - 1990'a kadar onun garantisini almıştır.

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Yok yahu.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - E, onu bilmiyorum...

Ne yazık ki böylesi bir yapı içerisinde bulunan Bakanlar Kurulunda ithal mallarına %5 fon vergisi getirilirken, ilaç ve tıbbî malzeme de bundan nasibini alabilmekte ve muaf tutulamamaktadır. Bunun anlamı ve yorumu nedir değerli arkadaşlar? Size dediğimizde "Ekonomik Yıkım Paketi"nin felsefesi ve ruhundan kaynaklanmaktadır, ne ilişkisi var efendim diyorsunuz. İşte açık ve sarîh. %5 fon vergisini neden ilâca da getirdiniz ve tıbbî malzemeye? Neden muaf tutmadınız? Bu ilaç ve tıbbî malzeme kalemi %5'lik ithalât vergisinin dışında neden tutulmamıştır? Tabii...

ALPAY DURDURAN (Defkosa) (Yerinden) - Herhalde Anavatan söyler.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Doğrudur. Yani paralı hizmet ve pahalı hizmet anlayışı ANAP'çı zihniyetin uzantısı olarak bizim ülkemize getirilip uygulamaya sokulursa, doğaldır ki ilaç ve ona bağlı diğer sağlık girdileri de nasibini ve payına düşeni alacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarımsal ilaçlar, deterjanlar, kara fırınlar, gıda tüzüğü, tehlikeli ilaçlarla ilgili görüşlerimizi tarımsal ilaçları görüşürken aktarmıştık. Yalnız Sayın Bakan eğer radyasyon olgusuna değinmemiş olsaydı, bu konuyu teğet geçecektim ve deterjan konusuna da değindiği için vacip oldu, konuyu bir kez daha açmak.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Aferin be, birşeyler alıyor bizden ha.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - 4 Nisan 1987 tarihli BRT'nin canlı yayınında...

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa) (Yerinden) - Vacip sözcüğü hoşuna gitti, değil mi?

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Tabii.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Sayın Erdal Atabek'in sorduğu soruya aynen şöyle demişti Sayın Sağlık Bakanı: "20 yıl kullandık, 2 ay daha kullanırsak ne olacak? Bol bol yıkanınca akar gider." O biode gradable dediği suda çözünürlüğü o zaman herhalde hatırlayamamıştı canlı yayın olduğu için ve varsın 2 ay daha kullansın bu toplum ve bu iş bitecek demişti. Teferruatına girmek istemiyorum. Kazın ayağı öyle mi değerli arkadaşlar? Gerçek durum bu mudur? Saatlerce geçen Bütçe müzakerelerinde de, tarımsal ilaçlar konusunda da, deterjanların kanserojen yapısı ve niteliği üzerinde durdum. Ama tutanaklara geçmesi için bu kez 30 Ocak 1987 tarihli Milliyet gazetesinde çıkan ve yaklaşım ve mentalitenin ne olduğunu ifade eden, ki sanırım Sayın Bakanın o "20 yıl kullandık, 2 ay daha kullanırsak ne olur" yaklaşımının altında yatan mantık da budur. "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde sıkıntı. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin deterjan yasağı üzerine Kıbrıslı ithalatçılar, Türkiye Büyükelçiliğine başvurdu, Raşit Şirketler grubu, Lanor ve Mehmet Teyfik isimli

firmalar, 450,000,000'luk siparişlerinin tehlikeye girdiğini, T.S.E. belgesinin Türkiye'de geçerken, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde geçersiz hale geldiğini söylediler" ve bu ismi geçen üç ithalâtçı, ne yazık ki bastırdılar ve bu 450,000,000 TL'lik deterjan bu ülkeye girdi ve halen bak-kallarda, çarşıda, şurada burda satılmaktadır. Ne pahasına? Neye karşılık? Halk sağlığının korunup geliştirilmesi, kanser mikrobunun, kanser hastalığının yenilmesi için mi, yoksa 3-5 tane ithalâtçının halk sağlığı üzerinde pervasızca vurgun vurup, halk sağlığını kendi çıkarlarına kurban edebilmeleri için mi? Ve hastanelerimizde, sağlık merkezlerimizde bu deterjanlar ne yazık ki kullanılmaktadır. Stok eritme operasyonu dedim her zaman, yine tekrarlıyorum, stok eritme operasyonu adı altında hastanelerimizde tüketilmeye başlanmıştır ve devam etmektedir haber; "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Rauf Denktaş, Türkiye'den deterjan ithalinin yasaklanması konusunda, eğer Türkiye'de üretilen deterjanlar kansere yol açan maddeler ihtiva ediyorsa ve uzmanlarımız bunu tespit etmişlerse, gereken sağlık tedbirlerini almak zorundayız" demişti. Ama Devlet Başkanını kim dinler efendim?

EŞBER SERAKINCI (Gazi, Mağusa) (Yerinden) - Uh...

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Sağlık uzmanlarını kim dinler? Sayın Bakan al gülüm, ver gülüm.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Yaz kızım bunları tutanaklara da bu önemlidir. Ergin Abdullah der ki; "Devlet Başkanını kim dinler" yaz bunu da bu önemlidir.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Evet, yazsın Sayın Serakıncı.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Yaz da bulunur.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Tarihe konuşuyoruz zaten Sayın Serakıncı.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Tamam bulunsun. Çünkü, hayır siz başka türlü aktarırdınız bu konuyu, biraz tuhafıma gitti.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Evet, evet. Ve devam ediyor...

FERİDUN ONSAV (Lefkoşa) (Yerinden) - İşinize geldiğinde dinlersiniz.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Turyal Genel Sekreteri Kamil Haznedar aynı haberin altında şunu diyordu; "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kararı o kadar önemli değil. İstedikleri nitelikte deterjanı yapmak gayet kolay. Bırakın ki diğer firmalar farklı söylerdi, o ayrı bir yanı ama, yalnız fiyatı biraz farklı olur, o kadar. Ancak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Türk deterjanı için insan sağlığına aykırı demesi çok yanlış."

SALİH USAR (Girne) (Yerinden) - Ne haddimize.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Aslında olay Pet-Kim'le Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında. Ve devam ediyor: "Rransa'da, Almanya'da, Belçika'da" diyor, "kişi başına 15, 17 kilo deterjan tüketilmektedir, bizde ise" diyor, "kişi başına 2.5 kilo düşmektedir." Vatandaş diyor, kalkıp deterjanla yıkanmazsa, dişini fırçalamazsa hiçbir şey olmaz. Ayrıca şlan, falan, falan. Yani 20 yıl kullandık, 2 ay daha kullanırsak ne olur deyişi ile burdaki ifadeler arasında hiçbir fark ve anlam farklılığı var mıdır? Yoktur. İşte deterjan konusundaki çarpık ve sakat anlayış Türkiye'den buraya aktarıldı ve halen de aktarılmaktadır.

Radyasyon konusunda ise aynı olay, aynı şekilde yine söyleyeyim, biraz tekrar gibi olacak, halkın paniğe kapılmaması için gerçek radyasyon oranını biz halka açıklamadık demişti Türkiye'deki ilgililer ve bile bile yüksek oranlarda

radasyonu, radyasyonlu çayın iç piyasada tüketilmesine göz yumulmuştu. Aynı olay, aynı olgu bizim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yapılan radyasyonlu çayda da geçerlidir ne yazık ki. Tabii bu konuda saatler boyu konuşmak ve çarpık anlayışı sergilemek mümkündür. Konuyu fazla dağıtıp, dallandırıp, budaklandırmak istemediğim için geçmiş tutanaklarda bunlar olduğu için, burda konuyu kesiyorum.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; içinde bulunduğumuz hafta, bugünden başlayarak Mücadele ve Şehitler Haftasıdır. Bu vesileyle, bu nedenle Hükümet yetkililerinden yine bol bol hamasi nutuklar dinledik. Fakat ne yazık ki şehit ailelerine, şehit ailesi çocuklarına ve onların geride bıraktıklarına reva görülen yaşam düzeyinden hiçbir Hükümet yetkilisi söz etmemiştir ve etmemektedir. Sosyal transferlerin kısıldığı 1988 Mali Yılı Butçesinde şehit, hadise kurbanı, malûl gazi ödenekleri, şehit ve hadise kurbanı ailelerine yapılan yardım ve ödeneklerden ne kadar değer verildiği açık ve seçik bir biçimde anlaşılmaktadır. Şehit, hadise kurbanı, malûl gazi ve diğer sosyal transferler adı altında ödenek alan yurttaşlarımız ne yazık ki 1988 yılı içerisinde de esenliğe kavuşturulamayacaklardır. Sosyal Yardım Dairesi memurları masa başı işlerden önümüzdeki yıl kurtulabilecekler midir? Köylere çıkacak olan personel devlet araç ve gereçleriyle donatılıp köylere gönderilebilecek midir? Yoksa yine kendi özel arabalarını bu amaçla kullanmaya devam mı edeceklerdir? Kumyalı ve İskele bölgesi köylere hizmet verecek olan birer kişiyle yürütülmekte olan sosyal hizmet görevleri, 1988 Yılı Butçesi içerisinde yeni kadrolarla takviye edilip, bu yörelere etkin bir sosyal hizmet getirilebilecek midir? Sosyal Yardım Dairesiyle, Sağlık Kurulu arasındaki koordinasyonsuzluk son bulacak mıdır? Azot protoksit projesi, Bakanın bütün iyiniyetli dilek ve temennisine karşın, 1988 yılı içerisinde gerçekten hayata geçirilebilecek midir? Yoksa, içinde bulunduğumuz 1987 yılında yaptığı gibi, evet, 1987 yılı içerisinde kesinlikle...

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) - İsviçre dolandırmadıysa bizi, Mayıs ayında uygulamaya konacak.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Aynı iyiniyet, temenni ve dilekleri, umarız ki bu konuda önümüzdeki 1987 yılının sonuyla birlikte yürürlüğe girecek, 1988 yılı Bütçesinde duymak istemiyoruz. Ve önemi, stratejik önemi olan bu azot protoksit üretim projesinin hayata geçirilerek hastanelerimizdeki gereksinime yeterli düzeyde cevap verecek bir şekilde üretimin plânlanması ve gereklerinin yerine getirilmesini beklemekte ve inanmaktayız. Önümüzdeki yılda ilâç ihaleleri yine hiçbir değişikliğe uğramadan ne yazık ki devam edip gidecektir. Eşe dosta, ahbaplara ulufe dağıtır gibi, Devlet kasasından milyonlar yine dağıtılmaya devam edecektir. İlâç ihalesinde yine ithalâtçı firmalar kardeş payı yapılır gibi paylarına düşecek milyonları tırnak içerisinde kazanmış olacaktırlar. İlâç ve sağlık sömürüsü 1988 yılı içerisinde de Devlet eli ve güvencesiyle önümüzdeki yılda da sürdürülecektir. Hastalarımızın, hastane kapılarında beklemeleri, yağılmaları, zarıncama ve ihmalleri yine devam edip gidecektir. Rüşvet olgusu, kanser hastalığı gibi toplum bünyemizi kemirmeye devam edecektir. Hizmetlerin gerilemesi sürecek, paralı ve pahalı tedavi hizmeti önümüzdeki yılda da gündemimizde olacaktır. Sosyal devlet anlayışından hızla uzaklaşılmasından kaynaklanan sosyal transferlerin azaltılmasını öngören Ekonomik İşbirliği Protokolunun ruhuna ve özüne uygun getirilecek kısıtlama ve zamcı tutum ve tavırlar nedeniyle hizmet yetersizlikleri yine bütçe döneminde de daha acı biçimde yaşanacak, sevecen bir hizmet anlayışı ne yazık ki etkin ve egemen olamayacaktır. Toplumsal hekimlik anlayışına göre, tüm sağlık

hizmetlerinde sağlık elemanlarının kollektif ruh ve anlayışı ile ekip çalışmalarına yönelmeleri yine gerçekleştiremeyecek, ikinci ve üçüncü basamak tedavi edici hizmetleri yine başarılamayacaktır. İsraf ve savurganlık, önümüzdeki bütçe döneminde değişmeksizin varlığını koruyup sürdürecektir. Polypharmacy denen illetin pençesinden kurtulamayacağımız için büyük bir ekonomik değer bu alanda heba olup gidecektir. Muhtaç ve yoksullara yardım adı altında verilen gülünç ve komik düzeydeki cemile yardımları günün koşullarına uygun bir seviyeye yine çıkarılamayacaktır. Yetersiz düzeydeki bu yardımlar iane niteliğini korumaya devam edecektir.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Be Ergin, ümidini kestin yani de geleceğe dönük...

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Yerinden) - Umidini kesti. Şom ağızlı derler ya.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Mal meydanda Sayın Bakan. İcraatlarınız ortada. Bu bütçeyle personel açığı vurgulamaya çalıştığım gibi, yine kapatılamayacak. Mevcut hizmetler yine aksayacaktır. Kısıtlı imkânlarla zor koşullar altında görev ifa etmeye çalışan, sağlık hizmetlerinde çalışan personel, çalışma koşullarının iyileştirilmesini bekleyeceklerdir.

Sosyal Sigortalıların sorunları bu bütçe olanaklarıyla yine çözümsüzlüğe terk edilecek, ağırlaşan hayat pahalılığı altındaki ezilmişlikleri devam edecek, kendi kaderlerine terk edilmişlikleri sürüp gidecektir. Çocuk yuvalarındaki kimsesiz çocuklar yine yokluk ve yoksulluğun acısını yüreklerinde taşıyacaklar, devlet babanın sıcak ilgi ve şefkatinden yoksun, ilgi ve desteğinden yeterince yararlanamamanın ezikliğini hissederek yaşamlarını yeni bütçe yılında da kahırlı ve çileli bir şekilde sürdüreceklerdir.

Gıda Maddeleri Tüzüğü'nün gerekleri önümüzdeki yılda da yine yerine getirilmeyecek...

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI Dr. MUSTAFA ERBİLEN
(Yerinden) - Zehirlemeye devam.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - İlgili kurallar yine çiğnenerek uygulama ve icraatlar sürdürülecektir. Bütün bu söylediklerimiz müneccimlik değildir Sayın Bakan. Göreceğiz, yaşayacağız, ömrümüz kifayet ederse 1988 bütçesinde bu konuları yine tartışacağız. Bunu yazın bir kenara, not edin göreceğiz ki yanılmayacağız.. %7'lik bütçe imkanları ile bu sorunların üstesinden gelinemez. Gerçekçi olalım. UBP-YDP Koalisyon Hükümetinin Sağlık Bakanlığı Bütçesi geçmiş yılların bütçelerinden farksız bir bütçedir. Hizmetlerin yetersiz ve kısıtlı bir şekilde sürdürüleceğine ışık tutan bir bütçedir. İnsan sağlığına gereken önemi vermeyen bir bütçedir. Sağlık sömürsünün son bulmayacağı, aksine yoğunlaşacağı izlerini ve emarelerini taşıyan bir bütçedir. Bakanlığa egemen olan hakim anlayış önümüzdeki yıl da değişmeyecek ve diyalogsuzluk sürecek, partizanca yaklaşım ve uygulamalar devam edecektir. Kısacası; mal meydanda, icraatlar ortada, bütçe olanakları gözler önünde. Tam gün ilkesi önümüzdeki yıl yine askıda bir yıl daha çözümsüzlüğe terk edilip beklerken, sağlık alanındaki systemsizlik, kaos, kargaşa devam edecektir. Çözüm... Ne?

Dr. MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - CTP İktidarı.

ERGIN ABDULLAH (Devamla) - Elbette Sayın Bakan.
Nasıl da bildiniz?

NACI T. USAR (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Kesin, kesin
odur.

ERGIN ABDULLAH (Devamla) - Nasıl da bildiniz?
Alternatif CTP politikasıdır elbette.

NACI T. USAR (Devamla) - Seçimlere girerken çözüm
TKP İktidarı derdiniz, gelişme var. Şimdi de CTP İktidarı
demeye başladınız.

ERGIN ABDULLAH (Devamla) - Kabulleniyor Sayın Bakan.

NACI T. USAR (Devamla) - İyi bir gelişmedir Sayın
Erbilen.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Almazsınız
ama siz Erbilen'i değil mi?

NACI T. USAR (Devamla) - Yok, Allah'size, sizi de
Erbilen'e bağışlasın.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Aferin. Bizim hiç
niyetimiz yoktur yani 1990'dan sonra da değiştirelim kendini ha.

NACI T. USAR (Devamla) - O belli olmaz.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Yok yahu.

ERGIN ABDULLAH (Devamla) - Çözüm...

KEMAL EMİRZADE (Lefkoşa)(Yerinden) - Yani niyetiniz
var bu kötülüğü halka 1990'dan sonra da devam ettiresiniz?

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Hizmetleri pahalı ve paralı yapmaktan ~~geçmez~~.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Erbilin dururken, tutup Ergin Abdullah'ı mı Bakan yapalım? Otursun oturduğu yerde.

NACİ T.USAR (Devamla) - Ergin Abdullah'ı sen bakan yapacak değilsin.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Sen yapacaksın.

NACİ T.USAR (Devamla) - Biz yapacağız.

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - O da olmayacağına göre.

BAŞKAN - Evet, dinleyelim lütfen.

NACİ T.USAR (Devamla) - Allah bilir orasını.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Evet Sayın Başkan...

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Halk bilir.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; lütfen dinleyelim.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Çözüm hizmetleri pahalı...

NACİ T.USAR (Devamla) - Ne diyeyim Allah'a...

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - Ve pahalı yapmaktan geçmez. Özelleştirmeyi çağrıştıracak ANAP'cı yaklaşımlarla alınacak önlemler de çözüm yolu değildir, olamaz. Hizmetlerin kısıtlanması ve giderek sınırlandırılması yerine yaygın ve etkin bir hizmeti çağdaş düzeyde sunacak bir yapı, devletin ve devlet katkısının artırılması ile, anayasal görevlerin yerine getirmesi ile mümkündür. ~~Yeni Anayasanın devlete~~

tanıdığı görev ve anlayış, ki bu sosyal devlet anlayışdır, o anlayışın gerekleri düzeyinde bir bütçe payının sağlık hizmetlerine ayrılması ile birtakım sorunların çözümlenebilmesi, iyileştirilebilmesi olasıdır. Kesin çözüm bize göre sosyalizasyondur. Kağıt üzerinde görünen bir sosyalizasyon vardır şu anda. Ama serbest piyasa ekonomisinin liberal ekonominin kuralları içerisinde böyle bir olanaktan, böyle bir uygulamadan bahsetmek mümkün müdür? Sıraladım bütün gerekçelerimizi, maalesef bu mümkün değildir. Çare, sağlıklı altyapı üzerinde sağlıklı bir sağlık hizmetinin sunulması değil, çare gerçekten sosyalizasyon hizmetlerini toplumsal hekimlik müessesesiyle bütünleştirecek bir anlayıştan geçmektedir. Sabırla dinlediniz. Hepinize sevgi ve saygılarımı sunar, teşekkür ederim.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Zevkle dinledik.

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Ergin Abdullah.

ERGİN ABDULLAH (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Biz her zaman böyle konuşuruz Sayın Serakıncı.

BAŞKAN - Söz sırası Sayın Ziya Rızki'dadır. Buyurun Sayın Ziya Rızki.

ZIYA RIZKI (Girne) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım; üç senedir bu müzakerelerde bazı hususlara temas etmekteyiz. Bu hususlar nelerdir? Bütçe üzerinde, Sağlık Bakanlığı Bütçesi üzerinde bazı hususlara ısranlı olarak üzerinde durduğumuz hususlar var ve bunları her müzakerede son üç sene içerisinde canlı tutmak, anlatmak ve bunları benimsetmeye çalışıyoruz. Biz neye dayanıyoruz? Bu hisler bizde neden doğmuştur, niye ısrar ediyoruz? İsrarımızın tek sebebi, bize Anayasanın gösterdiği yol, tuttuğu ışıktır. Ben, bugün bu hizmetlerin yalnız sosyal hizmetler bölümüne temas edeceğim. Benden sonra Durduran arkadaşım genel hizmetler üzerinde düşüncelerini sizlere aktaracak ve parti görüşlerimizi ortaya koyacağız.

Neydi geçen mali yılda da üzerinde durduğumuz çok önemli bir nokta? Bu memlekette 6000-7000 ızdırıp çeken insanın durumunun ne olacağı. Sabırla bekledik, bir sene bekledik, bu sene içerisinde üç defa gündem dışı konuşma yaptık, anlatamadık maalesef. Bu insanlar, bu sene içerisinde sosyal hizmetler tarafından gösterilen ilgi ve yardımlardan daima şikayetçi oldular ve bu yaşam şartlarını maalesef 1986'dan 1987'ye geçtiklerinde hiçbir şekilde olumlu bir yol da geliştiremediler. Daha olumsuz, daha ızdırıp verici yaşam şartları içerisinde yaşamaya devam ettiler ve şimdi 1988 yılına giriyoruz. Maalesef bütçeyi esaslı bir şekilde tetkik ettiğimizde, yine de ortaya çıkan rakamlar, yardım rakamları, bu sınıf insanlara hiçbir şekilde tatminkâr değildir ve 1988 yılında daha büyük ızdırıp kapıları bu insanlar için açılacaktır. Bu insanlar kimlerdir? Bizi milli senterfor olarak da iktidar basını takdim etti. Biz fukaraların efendim babası, sözcüsü ve bunu söyleyerek efendim, politik kazançlar sağlamak istemiştik. Düşüncünüz, insani hisler ne noktalara kadar gidebilir? Yani bizim 48 sene hizmetimiz bu memlekette, kifayetli olmadı tanıtalım karakterimizi, ahlâkımızı ve birtakım hususlar üzerindeki düşüncelerimizi ve fakir fukaranın üzerine çullandık, bunları kullanarak politik güç edinme yolundayız. Buna çok üzülüm ve burada işte basında çok okunmaya değmez birtakım sözler var, yazılar var. Okunmaya değmez diyorum çünkü hakikaten değmez. Ancak yine burada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin bütün basın, diğer organları bu insanlara haksızlık yapıldığı, bu insanlarla daha fazla ilgilenilmesi icap ettiğini gerek Halkın Sesi, Bozkurt, Ortam, Yeni Düzen ve birtakım Ulusal Birlik Partisinin organ...

RASİH KESKİNER (Girne)(Yerinden) - Birlik hariç.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Basın organı dışında bize ısrarla görevinizi yapın diyorlar. Görevinizi yapamıyorsunuz ve biz de bunun ışığında bu tür yazıların ve yaptığımız araştırmalar sonucu bu insanlara bir haksızlık yapıldığını,

yani sosyal yardım alan insanlara bu memlekette yaşama hakkı tanınmadığı hususunu açık açık Sayın Bakanımıza yine bu akşam söylemek mecburiyetindeyiz. Gelecek sene yine söyleyeceğiz, tutumunu değiştirmedeği takdirde yine tekrarlayacağız.

Değerli milletvekili arkadaşlarım; kimdir bu insanlar? Vaktinizi alacağım bu akşam, çünkü bunu işte yine Ziya Rızki geldi fakir fukara diyerekten vaktimizi alıyor diyenler var ve buna gerekli önemi, gerekli ilgili göstermemek isterler ve dağıtmak isterler konuyu. Kimdir bunlar? Hiçbir akrabası olmayanlar. İyi dinleyin. Hiçbir akrabası olmayan insan çıkmış ortaya ve Devletin himayesini istemiş. Kendilerine yardım edecek akrabaları olmayanlar, akrabaları var, yardım edemez. Kaza ve felâket sonucu yalnız kalanlar. Bir kazaya uğradı, yalnız kaldı insan, bir yerden yardım alamıyor. Güneyde bıraktıkları mülk gelirlerini kaybedip çalışamayanlar. Sayın İskân Bakanımızın da dikkatini çekerim bu konuya.. Düşününüz Güneyde malını bırakıp da bize sığınan insana hakkını vermediğimiz için bir yardım düşünüyoruz ve o insana o yardımı yapacağız ve onu da maalesef bu sınıfa koyuyoruz, bu daha önce dediğim kategoriye. Çalışmayan, hasta ve sakatlar. Sigortadan menfaat almamak şartı ile. Feki ben size hep bunları bir bir okudum ve siz de çok iyi anladınız. Partili olarak değil, insan olarak. Feki. Bu insanlara 1987 senesinde eğer bir kişiye, al 30,000 lira ayda ve

bir ay geçin, bir ay ihtiyaçlarını karşıla bu 30,000 lirayla. İki kişi misin? Al 42,000 lira. Git evine. 42,000 lira. Bir paket sigara bugün 1000 Türk Lirası. Dört, beş arkadaşın Girne'de buluşup bir yemek yemesi 40,000 lira, 30,000 lira. Peki, adalet nerde? Sosyal adalet anlayışı nerde, Ulusal Birlik ve Yeni Doğu Partisinin Çalışma Programı nerde? O Programda bu insanlara yardım edilecek, el uzatılacak denir. Sosyal adalet yerine getirilecek denir. Nerde? 30,000; 42,000 lirayla insanları göndereceğiz, ~~yaşayalım~~, evlerinde, akrabasız veya sakat veya milyonlarca lira mülk bırakmış bir Güneyli gelecek ve diyeceğiz al 30,000 lira, senin iskân meseleni de halledince senin de işin hallolunur. Sene de on üç. On üç sene de geçmiştir bugün. İşte biz bu duygular içerisinde bu insanlara acıyoruz ve bu Meclisin vaktini alıyoruz.

(Meclis başkanı Hakkı Atun Başkanlık Kürsüsünü Başkan Yardımcısı Dt.Sait Güven'den devralır.)

Bu duygular içerisinde bir arkadaşlarımıza bu insanları tanıtmaya çalışıyoruz. Tanıtalım, haksızsak, haksızsalar sayın Bakanımız gelsin, bizden sonra desin, siz iyi değerlendirme yapamadınız, bu insanlar haksızdır desin. Bu insanlar 30,000; 40,000 liraya geçinebilirler desin. Şimdi, bu seneki bütçede bir göz attık. Geçen sene 1,481,000,000 lira konmuştu bu maksat için. Bütçeye göz attık. Geçen seneyi de dikkate aldık. Bu sen-

1988 senesinde arkadaşlarımız 1,825,000,000'a çıkarttı bu meblağı, 1988 senesi için ve burda bir artış görüyoruz. 344,418,000 kadar bir artış. Oranını makinede bulduk. %23 zam. Arkadaşlar, buraya gelip de, birbirimizi böyle rakamlarla işte zam verdik demeyelim. Yani 30,000 lira alacak adam, 38,000 lira alacakmış veya 40,000 alacakmış. Sayın Bakanımız, daha önce hep bunları düşünülürdü. Bu tür insanlara zamlar verilecek, 1988 senesinde diye burada ifşaatta bulundu ön konuşmasında. Ancak, rakamlar burda. Onlara ne vereceği burda belli. %23 bir artış var. %23, 30,000'in, 40,000'in nedir? Nereye çıkar ve bu insanlar nasıl bu parayla geçinebilir? Ama bir noktayı daha burda aydınlatmak lâzım. Hakikaten bu insanlar saydığımız kategoride insanlar mı? Bu ilgili sosyal dairelerin araştırma sonucu tespit ettikleri ve bu kategorilere giren insanlar olması lazımdır. Yani, bu bir cep harçlığı değil. Bir yerde yemek yer, akrabaları var veya birtakım insanların yardımıyla destek buluyor ve bir cep harçlığı olarak bizden de bu parayı alır. Değil. Bu sınıflara giren insanlar muhakkak bir ihtiyaç içerisinde olan insanlardır. Hastadır, sakattır. İlaç ister, birtakım ihtiyaçları olacak, bu kış günlerindeki ihtiyaçları o kadar daha protein almak için, o kadar daha lüzumlu olacak. Biz bu konuda tamamıyla Sayın Bakan ile fikir birliğinde değiliz, kendisine iştirak etmiyoruz parti olarak. Bir yardım ya yapılır veya yapılmaz. Bu hükümet der ben bu mesuliyeti bu 6,045 kişilik bu kitleciğin mesuliyetini almam, başkaları alsın, çıkar bu işin içinden Bakanlık, kapısını kapar, kilitler, siz başka kapıya gidin der. Yoksa bugün asgari ücret tartışılırken 120,000 lira sendikalar tarafından, çalışanlar tarafından reddedilirken ve asgari bir yaşamın 200 bin lira olabileceği düşüncesi ortaya ~~konulmuş~~. Sağlık Bakanımız gelip de 40,000'lerle, 50,000'lerle bu mahtaç insanlara yardım ederim diyemez. Hiç hakkı yoktur. Etmeyecek ve nedir bir milyar, 170,000,000,000'lık bir bütçe arkadaşlar. 170,000,000,000'lık bir bütçede, ki sosyal adaletin birinci basamağı, bunu değerli arkadaşlarım iyi dinleyiniz, birinci basamağı çalışmayan, muhtaç, hasta, sakat insanların insan gibi yaşama basamağıdır. Birinci basamak. Bu basamağa basmadan ben sosyal adalet ilkelerini benimserim demenin hiçbir manası yoktur. Sosyal adaletçiyim demenin hiçbir manası yoktur. Sen memleketinde toplumun arasında yaşayan bu tür insanı elinden tutamazsan, sen sosyal adaletçi değilsin. Bundan sonra çalışanların hakları gelecek. Bundan sonra birtakım emek ile hayatını kazananların sayısı gelecek. Birtakım dar gelirli insanların sayısı gelecek ama birinci basamak budur.

Birinci basamak sosyal adalet düşüncesinin birinci basamağı budur değerli kardeşlerim ve bütçeye devam ederiz, göz atıyoruz. Göğüs hastaları için geçen sene bir miktar konmuştu. Bu miktar aynan devam ediyor bu sene aynen, rakamlar aynen devam ediyor. Şehit, hadise kurbanı kızları ile Devlet Kız Yurdunda yetişen kızların evlendirme ve bu tür masraflarını karşılamak için geçen sene yine 50,000,000 konmuş, bu sene de aynı meblâg konmuş. Biz biliyoruz ki geçen seneki yeterli olmamıştır. Geçen seneki yeterli olmamıştır, göğüs hastaları fonunda da yeterli olmamıştır. Bu sene hayat pahalılığının bu kadar yükseldiği bir devrede biz rakamlarımızı yine aynen tekrarlıyoruz. Acil yardımlarda bir milyon farkla bütçede yer almaktadır. Hatırlayacaksınız, geçen sene bu sınıf insanların ev tamiratları sözkonusu edilmişti. Hepiniz hatırlayacaksınız. Şimdi 30,000 lira, 40,000 lira adam evini nasıl tamir edecek? Bu kışta akıtan evler acil olarak bu insanların ev masrafları, inşaat masrafları, tamirat masrafları çıkacak. Bu yoksulların ev tamiratları için bir kuruş bile yok bütçemizde. Bu şekilde bütçemiz bu sınıf insanlara bu şekilde bir muamele: tabii tutuyor.

İÇİŞLERİ, KOYIŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANİ
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden)- Fukaraları düşünüyorsunuz.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Peki değerli... Fukaraları düşünceğimiz rahatsız olsanız dahi. Bir memleketin fakiri düşünülmeden zengini düşünülmez.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Doğrudur.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Bilmem sizin dini inançlarınız da nedir?

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa)(Yerinden)- Yoktur ki.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Müslümanlıkta, müslüman insanlar... ..

.. /2750

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Aşkolsun Ziya Bey sana, iki dedem de Hoca idi.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Bilmem diyorum yahu. Bilmem diyorum, müdahale ediyorsunuz. Rica ederim sabırla dinleyiniz. Dinleyiniz.

BAŞKAN - Sayın Atasayan dini inançları, dini inançları da girer bu konu.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Biz diyoruz ki dini inançlarımıza dayanarak fakirlere yardımın en önde bir görev olarak yeri vardır, Kur'anı Kerim'de. Ben bilirim ki siz halis müslümanlarsınız.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Tabii. İki dedem de Hoca idi.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Çok büyük saygınız var dine biliyorum, da soruyorum.

ERGÜN VEHBİ (Lefkoşa) (Yerinden)- Beş vakit namazı bırakmıyorsunuz.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Nasıl bu insanları bu şekilde...

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Demek o fakir babalığı çıkarın budur.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Çıkarsa ne olacak? Çıkarmasa ne olacak? Biz yine bu kürsü bizim.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Hepimizin, hepimizin.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Bu toplum...

BAŞKAN - Kürsü konuşanıdır.

ZİYA RIZKI - (Devamla) - Madem ki bizi seçiyor bu toplum, sizi, bizi bütün arkadaşları seçiyor ve buraya gönderiyor, biz topluma hizmet etmek mecburiyetindeyiz.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Başka çare yok.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Biz bir Sayın Bakanımız rahatsız olacak, birisi gidecek birtakım yazılar yazacak, biz onu dikkete almayız. Biz görevimizi burada yapacağız.

Şimdi bir bakalım. %23 değerli arkadaşlarım, %23 bütçede bir artış var. Bir bakalım resmi rakamlarımıza, Devlet İstatistik Dairesinin ortaya koyduğu rakamlara. Burda Kasım sonuna kadar %38-40 hayat pahalılığı ve Aralık sonuna kadar da bu %45'e çıkar.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- 42.Çıkamaz Ziya Bey.

ZİYA RIZKI (Devamla)- 42 çıkar, 42 çıkar.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden)- Karar verdiniz kabul ettireceksiniz kendine ki %42'dir.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden) - Ucuzlattın memleketi.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Sayın Başkan, değerli milletvekilleri;

BAŞKAN - Evet efendim, dinle Sayın Koreli.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Geçen sene, geçen senenin hayat pahalılığı artışını dahi, geçen **seneyi** kapsamayan bu zam, bir sene daha bu fakir fukaraya %50 daha gelecek bu sene en az...

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Belli değil Ziya Bey.

ZİYA RIZKI (Devamla) - En az derim, %90'lara çıkacak ve bu fukara geçen sene ezildi, bu sene daha çok ezilecek. Bu sene açlığa itilecek, bundan emin olunuz. Biz bu insanlarla görüşüyoruz, konuşuyoruz. Bu Meclise gelip de birtakım hayallerle bazı konuları yaratmıyoruz. Gidiyoruz evlerine dinliyoruz şikâyetlerini evlerinin durumunu görüyoruz. Isıtma teşkilatları nedir, elbiseleri var mı? Kalori durumları, alabiliyorlar mı? Efendiler bir ~~ör~~ et 7000 liradır.

../2752

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Çıktı mı o kadar.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden) - Kasaba gittiği yok.

ZİYA RIZKI (Devamla) - 7000 lira. 6000-7000.

ERDAL SUREÇ (Lefkoşa) (Yerinden)- Farkında değil.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Farkında değil Taşkent, farkında değil.

OZKER OZGUR (Devamla)- Kasaba gitmez ki.

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla)- Bizim kasap 6000 liraya verir Ziya Bey onun için.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Şimdi...

OZKER OZGUR (Devamla)- E, sen UBP'lisin diye ucuza verir sana herhalde.

BAŞKAN - Onda da mı hatır?

TAŞKENT ATASAYAN (Devamla) - Sana da alayım istersen.

OZKER OZGUR (Devamla) - Efin fiyatını bile bilmez.

ZİYA RIZKI (Devamla)- Acaba Sayın Sağlık Bakanımız son bir gayret yaparak bu konuya geri gelebilecek mi? Bu Meclisteki bu konuşmadan sonra bu Mecliste bu konu açık olarak ortaya konduktan sonra ve bu hakikatler ortaya çıktıktan sonra şöyle bir mercedeslere biraz fazla gümrük vergisi koyarak, bir-iki milyarı acaba bu en fakir insanlara aktarabilecek mi? Bütçede bir değişiklik yapabilecek mi, onu dinleyeceğiz. Bak ben yolunu da gösteririm. Adam 80 milyona Mercedes alır. Demek zengin adamdır, 82'ye alsın. 82,000,000'a alsın efendim. Bu tarafa çekelim bu parayı. Lüks eşyalar var. Biraz vergi koyalım, takviye edelim Bütçeden, bak yolunu da göstermek mecburiyetindeyiz biz. Mecburuz.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden)- Erbilen akıllı adamdır. Bu önerileri değerlendirecek mutlaka.

OZKER OZGUR (Lefkoşa) (Yerinden)- Viskiye koysunlar.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Viskiye koysun, sigaraya koysun.

İÇİŞLERİ, KÖYİŞLERİ VE DOĞAL KAYNAKLAR BAKANI
TAŞKENT ATASAYAN (Yerinden) - Milletvekillerinin maaşlarını
düşürsün. Bakanların ve milletvekillerinin maaşlarını düşürsün.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Düşürsün. Düşürün, hemen, böyle
bir maksat hepimiz için mukâdestir.

ÖZKER ÖZGÜR (Devamla) - Doğrudur, yani bir bakalım.

BAŞKAN - Eğer buna faydası olacaksa düşürün.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Tabii.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Mercedes
araba tutan milletvekillerini de, Bakanları da Ziya Bey...

ZIYA RIZKI (Devamla) - Demek oluyor değerli milletvekili
arkadaşlarım; açık olarak geçen sene bütün bu hususlara temas
edip önemini anlattığımız halde, ilgili Bakanlık mensuplarına,
maalesef yine aynı durum daha da fenası, bu sene karşımıza
çıkmıştır. Hatırlarsanız geçen sene bir de huzurevi problemimiz
vardı.

(Taşkent Atasayan Genel Kurul Salonundan çıkar)

EŞBER SERAKINCI (Devamla) - Taşkent; ne gelmen din-
leyesin de kaçıyorsun?

ZIYA RIZKI (Devamla) - Dışarıda kahvesini içerken
dinleyebilir canım.

BAŞKAN - Açıktır şeyler...

ZİYA RIZKI (Devamla) - Evet, huzurevi meselesi. Huzurevinde bugün 80 vatandaşımız bulunmaktadır ve orda bir hizmet beklemektedir. Şimdi değerli arkadaşım geldi buraya, o kadar güzel konuştu, herşey tamam. Şimdi bir daha açacağız, daha da tamam. Ne güzel. Hakikaten güzel. Yani konuşmalar çekicidir. İnsan hep bu konuşmaları dinlediğinde benimsese ve inansa, hakikaten kendisi de huzurlu olur. Fakat ben huzurevine son ziyaret, huzurevini ziyaret ettim. Görüştüm orda kalan insanlarla. Ben Mecliste konuşup da huzurevinden bahsetmem. Aman Mecliste hatırıma geldi huzurevi. Bugün huzurevinde, zaten ismi yanlış konmuş. Huzursuzluk evi olması lâzımdı. Hiçbir zaman Sağlık Bakanlığının senelerce idare ettiği bu hizmet veren tesis ve bakımevi, bir huzurevi olmamıştır bugüne kadar. İleride olur, alkışlarınız arkadaşımızı. Biz onu da yaparız. Fakat bugüne kadar canlı, önümüzde duran manzara budur. Huzurevine gideceksiniz, sakat adam bulacaksınız. Yanında zeka gerili insanlar, yaşlı insanlar bulacaksınız diğer yatakta. Daha ileri gideceksiniz, müzmin hastaları bulacaksınız. Daha ileri gideceksiniz, hatta ne konuştuğunu bilmeyen, seninle anlaşılamayan hastalar bulacaksınız. Ve bu 23-4 kategori insanın içinde bir de talihsizliği dolayısıyla hasta olmayan, 80 yaşında, 70 yaşında bir aile desteği olmayan bir yaşlıyı bulacaksınız bunların arasında. Yani bir orkestraya benzetsek bu insanları ve lunlar her biri bir enstrüman çalsa zannederim hiçbir şey anlaşılmayacak bunların çaldığı o notayı verdiğimizde...

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Ama Erbilen anlayacak.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Hiçbir şey, müsaadenizle sayın kardeşim. Hiçbir müzik yönünden anlaşabilen bir parça çalamayacak bu insanlar. Çünkü her biri başka dünyada. Birisi sakat, birisi müzmin hasta, birisi gayeder, birisi ne dediğini anlamaz ve işte Huzurevi bu. İşte bu sizin verdiğiniz isimle huzurevidir.

EŞBER SERAKINCI (Gazi Mağusa) (Yerinden) - O Bremen Mızıkacıları.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Huzurevidir yoksa huzursuzluk yaratan bir evdir? Bunu inkar etmeyelim. Herhalde Bakanımız da inkar etmeyecek. Biz on beş gün evvel gittik.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden) - İnkâr etmeyecek çünkü hazırlanır aşın birkaç tane daha Sayın Bakan. Bütün vatandaşları • duruma düşürecekler yakında.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Bir daha açacak. Yalnız bir ışık tutalım Sayın Bakana. Bir ışık tutalım, bu Huzurevinde eğitilmiş personel yoktur. Bir hastayı, bir sakatı tutabilecek, •na yardım edebilecek bir personel yetiştirilmedi Huzurevinde. Biz diyoruz ki bu kategoride olan insanlar kendilerinin sağlık yönünden, huzur yönünden ve geçmiş sosyal alışkanlıkları yönünden ayrı ayrı yerlerde bulundurulmaları icap eder. Yaşlılar diyorsak bu memlekette yaşlılarımız huzura kavuşacak ve bir huzurevi lazım, yaşlı insanlar orda muamele görecektir. Eğer sakat, hasta, birtakım bakıma ihtiyacı olan, sağlık yönünden bakıma ihtiyacı olan insanlar varsa bu ayrı bir yerde ve birtakım eğitilmiş, doktor idaresinde kişiler tarafından kontrol edilerek bakımları yapılmalıdır. Yoksa biz eğer gelin bunlardan birtakım insanları ayıralım ve Lefkoşa'nın girişindeki diğer evimize götürelim dersek, bugünkü hizmetten hiçbir farkı olmayacak. Bunu Sayın Bakanımız iyi not etsin ve bilsin. Esas hastayı sakatı, düşünce itibarı ile sinir hastalıklarından muzdarip kişileri, o bölümlerdeki taraflara itmek mecburiyetindeyiz. Eğer bir sinir hastalıkları hastanemiz varsa, onda ayrı müzmin, yaşlı ve • sınıfa giren insanı o yerde biz tedavi etmek ve onun ölüm gününe kadar onun bakımını yürütmek mecburiyetindeyiz. Eğer müzmin bir hastalıksa geçmiyorsa, e hastaneden atın kendisini Huzurevine ölsün orda. Hayır o da o hastanelerin blokunda, ayrı bir bölümde muamele görmelidir ve daha ileri gidelim, dünyanın her yerinde huzurevleri insanlardan uzak ve toplu halde bulundurulmazlar. Bugün biz kazaları ele alacak olursak bir Gazi Mağusa, bir Girne, Lefkoşa, Güzelyurt kendilerinin irtibat kuracağı, aileleri ile kolay temasa geçebilecekleri huzurevleri açılmalıdır ve bunlar zamanla yerel idarelere devredilmelidir. Bugün alınız Güneyde Limasol'da bir Rum tabiri ile ftogomion diyorlar. Fakirlerin, yaşlıların bir...

Baf'a giderseniz bir de orda bulursunuz, Lefkoşa'ya giderseniz bir de orda bulursunuz. İngiltere'ye gidin, her semtte huzurevleri var ve bir sistem, bir nezaret tahtında bunlar çalışmaktadır. Onun için ileri bir hedef olarak huzurevlerini, ailelerden kopartmadan ve kendi bölgelerinde, kendi yakınlarının her gün veya haftada bir veya iki defa kendileri ile temas edebileceği yerlerde bulundurmaktır mecburiyetindedir Sağlık Bakanlığı. Aksi takdirde alın Karpaz'lardan yaşlı bir adamı, koparın kendisini o muhitten, getirin Lâpta'ya yerleştirin. Alın Lefke'den bir adamı, getirin Lefkoşa'nın ne bileyim ben ne semtindeki bir yere yerleştirin. Bunun aile irtibatı kopuyor. Bunun toplumdaki o bağı, o ümit verici o halkı görerek, o insanlara yakın olma huzurunu kaybediyor. Ne istersen sen, ona ne yemek verirsen ver, kapat, birtakım insanlarla bu insanları uzakta aileleri gelemiyor, uzakta. Zaten herkes ekmek parası peşinde. Bu kadar masraf edip, zaten huzurevine gidebilmesi için bir insanın fakir aileden kopma birisi olmalıdır. Nasıl gelecek, nasıl masraf edecek, nasıl görecektir bu insanı, nasıl bu insanla yakını olarak ilgilenecek? Bu da huzurevleri için büyük bir problemdir ve bu hedefler, böyle bir hedef yoktur, Savın Bakanın burdaki okuduğu raporunda. Hedef, birtakım hastaları alacağız, Lefkoşa'nın dışındaki bir başka yere nakledeceğiz. Değil. Zaten nakledebilmeleri için hazır bir organizasyon ve yeterli, bunlara bakacak bir personel yok. Gitseler dahi orda da huzursuz olacaklardır.

Tabii sosyal hizmetlerle ilgili yan hizmetler olması bakımında buna da temas etme mecburiyetinde kaldım. Geçen sene de bu konulara temas etmişim.

BAŞKAN - Ftohogomion, manası nedir?

ZİYA RIZKI (Devamla) - Ftohogomion, fakirlerin bakımevi.

BAŞKAN - Fakir demektir.

ZİYA RIZKI (Devamla) - Fakir. Ftoho, ftohos fakir demektir.

BAŞKAN - İngilizler old people's home diyor.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Old people. Onların çeşitlidir. Belediyelerin var bu fakirler için, bir de paralı var. Para veriyorsun, gidiyorsun, çok temiz, çok rahat huzurevleri. Çeşdiriyorlar Londra'nın çeşitli semtlerini. Birtakım tiyatrohanelere götürülüyorlar, futbol maçlarına götürüyorlar. Nerde bizim tiyatrohane ya futbol maçı? Gittin bittin, onun içerisinde kalar mı birisi? Bir defa da gitti mi bu huzurevindeki insanlar seyretsin birşey, içleri açılsın, eğlensin, bir müzik. Eh, işte birisi giderse, fedakâr birisi bir... Ya da birşey kendilerine orda söyler, o kadardır.

TARIM VE ORMAN BAKANI AYTAÇ BEŞEŞLER (Yerinden) - Ben konser verdirmiştim.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Evet değerli milletvekili arkadaşlarım; huzurevini...

EMİN UZUN (Lefkoşa) (Yerinden) - Aytaç Bey konser verdirmiş.

ZIYA RIZKI (Devamla) - Çok yerinde bir hizmet ettiniz Sayın Bakan. Çok yerinde bir hizmet ettiniz.

Diğer husus; en büyük, bu raporda da ortaya çıkan ve bugüne kadar yapılamayan, bu özürhüner rehabilitasyon merkezi özürhünerin. Şimdi Sayın Bakan bu rehabilitasyon merkezleri çok önemlidir. Siz Sağlık Bakanlığı olarak birtakım insanları bir kalıba koyuyorsunuz ve bırakıyorsunuz. Bir yaşa geliyorlar, gidin. Nereye gidecek? Ne yapacak? Toplumda yeri nedir? Nasıl çalışacak? Hep bunlar boş. Maalesef, çok üzücü. Nasıl sosyal adaletin ilk basamağı bu insanlarsa, toplumun kabul edeceği insanlar olarak Bakanlığınızın üzerinde durması icap eden büyük hizmet de bunları topluma verebilmek, götürebilmektir. Birincisi onları • durumlarda, bir görmezler. Hâlâ bir okul yok, Diğer geri zekalı çocuklar. Bir yerden bir yere kadar gider. Spastikler. Bir yere kadar, bırak. Nere isterse gitsin. Değil bu dünyanın her yerinde bu tip, İngilizler buna disabled persons derler ve bir de yasa var bunun için. Disabled Persons Act. Fransa'da da var, Almanya'da da var. Nedir bunun manası, bu yasanın manası nedir? Hedefi nedir?

Sakat olan, göremeyen, duymayan konuşamayan birtakım insanları bir merkezde toplayarak topluma yararlı bir şekilde bir eğitime tabi tutup topluma iade etmektir. Topluma bunları iade etmek mecburiyetindeyiz. Bu insanları yalnız bir yere kadar, bazı maksatlar için tutup git ailene demek bir mana ifade etmez. Bugün hâlâ daha görmezler, görmezlerin bir okulu yok. Niye yok, soruyorum ve bu raporda da buna hiç temas edilmedi. Diğer özürhüklerle ilgili birtakım hususlara, bir rehabilitasyon merkezi için çalışıyoruz diyor Sayın Bakanımız. Fakat bu senelerdir birtakım insanlar ızdırıp çekmektedir. Sizi temin ederim ki bugün medeni toplumlarda bu tür insanlar daha kolay iş bulmaktadır. Çünkü daha verimlidirler. Sağlam insanlardan daha verimlidirler. Bir ayağını kaybeden insan, sağsağlam iki kolu ile, sağsağlam sağlam vücutlu bir insandan daha verimli olduğu İngiltere'deki araştırmalarda da Fransa, Almanya ve birçok gelişmiş ülkelerdeki araştırmalar, hatta sosyalist memleketlerdeki araştırmalar bu sonuca bizi getirmiştir. Biz buna inanmış durumdayız. Bir görmezin toplum içerisinde kendinin yapabileceği işi bulduğumuz takdirde ve onu yerleştirdiğiniz takdirde, gören bir insandan işi daha verimli yapabiliyor ve bir de kotası var bunun. Bizde de nice var. Bir işverene yük olarak toplum arasında bir özürhük taşıyan insanı bir işverene yollamıyacaksınız. Bu yanlıştır. Hakarete maruz kalır. O işte yetişmediği için birtakım zorluklar çeker. Ancak böyle bir yasanın hazırlanıp, ki biz Toplumcu Kurtuluş Partisi olarak üzerinde duruyoruz ve bu yasayı bu devrede sunacağız Meclise. Bunlar bir yasa himayesi altında hem yetiştirilecek, hem eğitim vasıtasıyla bir senelik, iki senelik, hatta üç senelik bir çalışma sonucu adapte edilecekler toplum hizmetlerine. Görmeyenler de, duymayanlar da, bir kolunu kaybeden de, iki bacağı kaybeden de, birtakım özürhük insanlar ve bunun yasası var ve işverenler tarafından da bunların alınması bir yasa gereği olacak. Yasa, işvereni şu kadar personel tutan, 100 personel çalıştıran, bunlardan bir miktar da alması, ama yetiştirilmiş özürhükleri. Onun için rehabilitasyon merkezimiz yetiş... Evet, bugün bazı özürhüklerin bazı işverenlere bir kota tahtında yerleştirildiklerini biliyorum. Esas onların bir yerde eğitim görerek, rahat olarak çalışma hayatına adapte olmalarıdır. Onun için biz bu hususta da bu

30 tane çocuğumuz var Karakum'da, talihsiz çocuğumuz. Orda bir hizmet veriyorlar. Daha da personel takviye edilmeli, daha da gidip diğer memleketlerde bu sahalarda çalışan insanlarla sıkı temas kurmalı ve bunların eğitime düzenini yükseltmek mecburiyetindeyiz. Diğer dilsiz ve sağır bölümünde de aynı durum var. Bütün bunları Sayın Bakanımız bize çalışacağız sözcüğü ile ve bazı önemli hususlara temas etmeden raporunda, bize bu bilgileri aktardı. Biz dikkatini bu konulara çekmek mecburiyetindeyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Sayın Dürduran arkadaşım diğer esas sağlık konularına benden sonra temas edecek, onun için onun sahasına girmek istemiyorum. Ancak sözlerime son vermeden, bir defa daha Meclisin sosyal adalet yönünden ve insanlığa olan görevimiz bakımından dikkatini Bütçedeki bu yetersiz duruma çekerim. Ve ısrarla bunun düzeltilmesi hususunda çalışmalar yapılmasını içtenlikle, bütün partili milletvekili arkadaşlardan bunu istiyorum. Varsın yarın yine Birlik Gazetesi, Güneş Gazetesi bu defa da bizi senter half yapsın. Ama biz hangi yerde bizi koyarsanız koyun, o hayal güçleriniz -yazanların, üzerinize almayın- o zayıf yazarların bu konuları dahi bu memlekette anlamamaları, işte bir partinin karakterini ortaya koyar. Varsın bize fakare babası desinler, politik yatırım yapma zihniyeti ile konuşur desinler. Ancak bunu iyi bilsinler ki biz, bu bilgileri ve bu konulardaki bilincimizi, o kalemi eline alan insanların doğmadığı zamanlarda, ortakım memleketleri gezerek öğrendik ve en azından bir Toplumcu Kurtuluş Partisi'nde de sosyal adaletçi bir düşüncenin öncüleriyiz. Biz bu yoldan dönemeyiz. Biz bu memlekette fakir 30,000 lira alacak, 42,000 lira alacak ve buraya geleceğiz alkışlayalım arkadaşlarımızı. Hayır, hiçbir zaman alkışlamayacağız. Yaptıklarını, memlekette, bu sınıf insana, yaptıkları işte bütçeleriyle bunların hayatlarını, yaşam şartlarını dikkate almadan yaptıkları bu hususları mecburuz kendilerine hissettirelim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; zannedirim bu çerçeve içerisinde bu defa söylenebilecek bunlardır. Ancak ben 1987 senesi içerisinde iki defa daha bu bütçeler hazırlanmadan gündem dışı konuşma yaptım, dik- katinde çektim, maalesef üzülüm. Çok iyi olacaktı bizim de düşüncelerimize biraz kaymet verse Sayın Bakan. Kıymet ver- medii Getirdi bize bütçeyi şimdi. Şimdi diyoruz geri gel- bekalım. Gelebilecek misin? Bilmiyoruz. Daha kesin burada konuşmak doğru olmaz. Bekleyelim hareketini. 1,000,000,000 daha fakirlere, bu memleketin yoksuluna, şehidine. Bazen o kadar milliyetçi oluruz, şehit dedik mi tiril tiril tit- reriz yahu, rengimiz kaçar, adeta rengimiz. Şehit ne demek? Mücahit ne demek? Birtakım kelimeler bazı insanlarda büyük değişiklikler yapar. Ama fırsat işte. Fakirin eviyle ilgi- lenin, fakirin evinde yediğiyle ilgilenin, fakirin haya- tıyla ilgilenin. Bize daha az verin, Hükümet olarak bize daha az verin, onlara yaşayacak kadar bir miktar ayırın veya tamamıyla kapınızı kapayın ve devin, bizim kapımızdan ayrılın, başka kapıya gidin. Dihlediğiniz için teşekkürler, sağolun.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Konuşmacı. Söz sırası Sayın Alpay Durduran'da. Buyurun Sayın Durduran.

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa) - Sayın Başkan, sayın millet- vekilleri; Sağlık Bakanlığının bütçesiyle ilgili olarak, sosyal yardım ve diğer yardımlarla ilgili konularda Sayın Rızka Toplumcu Kurtuluş Partisi'nin görüşleri hakkında açıklamalarda bulundu. Sağlık konularından başlayarak ben de bu Bakanlıkla ilgili olarak görüşlerimizi sunmak istiyorum.

Öncelikle Sağlık Bakanlığının son bir yıllık çalış- malarına baktığımızda gördüklerimize değinmek isterim. Öncelikle Sağlık Bakanlığının sık sık bazı konularda manşet- lere çıktığını ve günün konusu olduğunu görüyoruz. En son

örnek, tarımsal ilaçlarla ilgili olarak ortaya çıktı ve tarımsal ilaçların toplumumuzda yarattığı olumsuzlukların kamuoyuna getirilmesi ve bunların giderilmesi için de bir yasanın geçirilmesi olayı. Bu olayda ortaya çıkan bir karakter vardır ki bu diğer olaylarda da kendisini göstermektedir. Şimdi tarımsal ilaçlar hakkında bir denetim başlatılacaktır. Önce, neden daha önce bu denetim yoktu da şimdi başlamış bulunuyor sorusuna bir yanıt vermek gerekir. Sadece soruyu sorarak bu konuyu geçiyorum. Ama bundan sonra olacıklara bakarak bu karakteristik noktayı karşınıza getirmek isterim.

Tarımsal ilaçlar şimdi yine zehir olarak ülkemize ithal edileceklerdir. Bu zorunlu bir şeydir. Çünkü zehir olmaları istendiği için zaten bu ilaçlar üretilmektedir. Bazı organizmaları zehirleyip öldüreceklerdir. Bunun için zaten getirileceklerdir. Bunlar getirildikten sonra, kim getirecektir konusunda bir tartışmayı bu anda yapmıyorum. Çünkü zaten bu devlet karar vermiş karma ekonomi, yani karma karışık bir ekonomi götürmeyi peşinen kabul etmiş bulunuyor.

ÖZKER ÖZGÜR (Lefkoşa)(Yerinden)- Karma karışık ekonomidir o.

ALPAY DURDURAN (Devamla)- "Sweet or sour" Çin yemeği gibi içinde her şey bulunacak olan bir ekonomi anlayışını benimsediği için burda da karma karışık bir ekonomik anlayışa göre, ithalat yapılacak ülkemize bu ilaçlar getirileceklerdir. Bunlar getirildikten sonra vurula vurula yolda ezilip de çevreyi kirletmeye başlamış olan kolâ tenekelerine dönmüş olan kooperatiflerimiz aracılığıyla büyük ölçüde kullanıcıya gidecektir. Bunu seracı veya çiftçi diyelim genellikle, alacak ve kullanacaktır. Bu

yasa hiç değilse bir zorunluluk getiriyor, bu kullanıcı öğrenebilsin nasıl kullanılacağını. Fakat karşımızda şu örnekler var. Seracı alıyor bunu, bile bile, kullanılmasının hangi limitler içerisinde zararlı olmayacağını bile bile, bastırmakta ve ürünü de tamamen kurallar dışında piyasaya sürmektedir. Devasa marullar, kulaçla ölçülemeyecek kerevizler, bunun örnekleridir piyasamızda. Bunları üretecek ve piyasaya sunacaktır. Bütün geçmişimizi inkâr ettik. Bütün geleneklerimizi unuttuk. Dün doğmuş bir toplum haline geldik. Onun için bu tüketici, bunları yiyecek olan yurttaş hangi denetimlerden geçerek bu malları alacaktır piyasadan? Hiçbir denetimden geçmeyecektir. İsteyen istediği yoldan, istediği yerde tüketiciye mallarını arzedeabilmektedir. Hiçbir denetim yoktur. Halbuki eskiden belli bir yerden getirebilir, belli bir yere indirebilir, belli bir şekilde ölçülüp tartılabilir ve belli bir şekilde satılabılırdı bu mallar. Ama biz geçmişimizi inkâr ettik, geleneklerimizi unuttuk. Hiçbir şey bilmiyoruz. Bütün mevzuat aynen durmaktadır, ama bütün mevzuat kalktı ve yasak kalktı şekline döndü. Yasak kalkmadı, yasak var ama, fiilen kalktı. Kıbrıs Cumhuriyeti gibi bu da hukuki bir varlık olarak rafa kalktı ve unutuldu gitti. Onun için esas tüketiciye sıra geldiğinde, korunacak olan yurttaşa geldiğinde biz herhangi bir denetimin gelin gelmeyeceğini kesinlikle bilemiyoruz. Çünkü örgütlü bir devlet çalışması yok. Örgütlü bir çalışma olmayınca da sonuçlar sadece birtakım iyi niyetli gayretler ve çıkışlar şeklinde olmaktadır.

Sağlık Bakanlığının çevre sağlığıyla ilgili olarak da burda bir şikâyeti oldu. Yalnız ben görevli değilim, başkaları da vardır dedi ve sıraladı ve birtakım girişimlerinden bahsettiğini duyduk. Doğrudur, gerçekten yine manşetlerde bazı pansiyonlar kapatıldı, çöplükler ziyaret edildi. vesaire ve hakikaten birtakım somut sonuçlar da devşirildi. Ama konu bitti mi? Yani çevre sağlığı bu

bakımlardan artık denetim altında mıdır? Değil. Yine bir atılım, bir hareket fakat arkasından gelmeyen birşeyler var. Neden oluyor? Yine aynı şey. Örgütlü bir çaba, dolaşısıyla sürekli sonuçlar yok. Yani bir rejim hâli yok bu işte. Rejim devince herkes bir sağ-sol rejim alıp hemen korkulara kapılır ama, rejim demek aslında bir düzen içerisinde olayların ardı ardına sıralanması demektir, başka birşey değildir. Böyle bir rejim hâli yok. Nitekim çok iyi bildiğim bir örnek; bazı kaçak işçilerin kaldığı iki sıra oda, bunların içerisinde ani bir baskıyla kaçak işçiler çıkarıldı, sağlığa zararlıdır. Nereye gittiler? Acaba bunlar buhar olup uçtular mı? Birinci sorumuz bu. Elbette değil. Belki ondan daha kötü bir yer buldular. Daha ilginç yanı şu; belediye, polis, Sağlık Bakanlığı geldi kapattı burasını, ama üç tane Kıbrıslı ihtiyarı da orda bıraktı. Onlar için sağlıklı, kaçak işçiler için sağlıksız bir yer midir burası? Böyle birşey mümkün mü? Mümkün değil. Ama bu çabayı destekleyen örgütlü bir davranış bulunmadığı için yine orda üç tane ihtiyar yaşamaya devam ediyorlar ve kaçak işçiler de kendilerine daha kötü belki de, bir yer buldular, iştiyeüz işte, pencerelerden girip çıkarak, kapatılmış olan pansiyonları da kullanmaya devam ediyorlar. Kamuoyunun dikkatini de çeken iyi niyetli çabalar ve sorunlar deşiliyor, kamuoyunun bilgisine de getiriliyor, ilgileniliyor, ondan sonra ise arkası gelmiyor. Devletimiz maalesef koşmayan bir ata benziyor. İki-üç mahmuz vurursanız, bir-iki sıçırıyor, biraz daha ileri gidiyor, tekrar tökezleniyor. Devamlı bu mahmuzumuzu vurarak da yürütmenin olanığı yok, yoksa bu eşek ölecek zaten, bu at ölecek. Maalesef durum budur ve buna bir çare bulmak lazımdır. Önce bu devletin işlemlerini sağlamak gereklidir. Yoksa bu devlet bu halka beklenen ve özlenen ve de gücü oranında hizmet veremeyecektir. Herkes olanaklarımız sınırlıdır demektir. Bu da tartışma kaldırır. Acaba bu devlet yeterli derecede olanakları değerlendiriyor mu? Bu 10,000,000

liraya Girne'deki vitrini süsleyen Çin işleme takımını alıp gidenin bıraktığı kâr vergiye dönüştürülüyor mu? Bunun vergisi alınıyor mu? Bu olanaklar değerlendiriliyor mu? Önce burdan başlıyor sakatlık. Bu olanaklar değerlendirilmedikten sonra bunun neticesi yoktur. Türkiye belki de Sayın Halûk Bayülken'in genel görüşmeler sırasında da söylediğim gibi, durumun farkına varmış ve Kıbrıslıların bugünkü ortamdan rahatsız olduklarını görmüş ve onun için yardımlarını artırmıştır. Ama hangi yatırımlara ağırlık verdi? Elbette ki Özal Ekonomisi, ne ise, ne dersiniz Reagan Ekonomisi gibi laflar çıktı bu son zamanlarda, monetarist görüş açısından devlet altyapı yatırımlarına yardım yapar, onun için bastırır buraya, Koy 17,000,000,000 lira elektrik bütçesi için, şu kadar şuraya koy, bu kadar buraya koy. Bir baktık bütçe rakamları enflasyonun üstünde bir büyüme gösterdi. Bunların çoğunun gerçekleşmeyeceğini şimdiden maalesef söyleyebilecek kadar tecrübeli sayarım kendimi, çünkü böyle atılımların sonu gelmemektedir. Ama bunlarla şişen rakamlar vardır karşımızda. Demek ki Türkiye yardımları da ancak bu alanlarda, mukabil büyük çapta işçi kullanan ama daha ziyade gösterişe yönelik alanlarda olacağı meydana çıkmıştır. Onun için ondan da bir çare gelmeyecek bize. Bunun dışarıda kendi kaynaklarımıza yönelmek mecburiyetindeyiz. Ve 10,000,000'lük Çin ipeklisini satanın kârına el uzatmak mecburiyetindeyiz. Bunu yapmazsak bu devleti işletmenin olanağı yoktur.

Çevre sağlığı da, bireysel sağlık da hepsi de maalesef bununla başlamaktadır bugün. Bunun çaresini bulmak mecburiyetindeyiz bugün devlet memurunun ortaama olarak asıl görevlerini yapan, devlet memurunun önemli noktalarda devlet memurunun maaşı minimum net 1,000,000 lira olmalıdır. Olmadıktan sonra bu devlet memurunu çalıştırmamanın imkânı yoktur. Bundan başlar bu iş ve daha önemlisi şunu

söyleyeyim, bu diğer cari harcamalarla bu devleti yönetmenin de olanağı yoktur. Bunun arkası gelmeyecektir. Bunları yapacaksınız ve örgütlü çalışmaya gidip hesap soracaksınız, A'dan Z'ye hesap sora sora çalıştıracaksınız bu memuru ve ancak örgütlü bir çabadan ve alınan kararların sürekli izlendiği, sürekli feed-back yapılıp, geri besleme yapılıp denetlendiği bir çalışmayı görebilesiniz ve yapılanlar şimşek ışığı gibi bir aydınlatıp ondan sonra da tekrar karanlığa gömülmeyelim. Bakıyoruz personel maaşlarına, cari giderler denmiş %37.7 arttı. Türkiye işte bakın, cari harcamaları fazla artırmadı, enflasyonun bile gerisinde kaldı demek için bir fırsat. Personel giderlerine bakıyoruz %40. Diğer cari harcamalar %28 oranında artırılmış. Yani bugün sağlık hizmeti vereceğim ben. Ne yapacaksınız sağlık hizmeti vermek için? İngiliz ilk geldiğinde tuvalet yokmuş bu memlekette. Kuyu bile yok, avlusuna pisliyordu Kıbrıslı. Önce demiş ki, kazacaksın ve çukur olacak ve buna göre şu kadar metre derinde olacak, vesaire vesaire diye kurallarını koymuş ve tuvaletler yaptırmaya başlamış, ilk tedbir olarak. Bunu denetleyeceksiniz siz. Köyde bu yapıldı mı yapılmadı mı denetleyeceksiniz. Nasıl gidecek müfettiş, sağlık müfettişi nasıl gidecek? Arabaya binecek, bisiklete binecek, motosiklete binecek, katıra binecek, eşeğe binecek, hepsi bunlar yolluk demek, masraf demektir. Diğer cari giderleri siz artırmazsanız, bu devlet çalışmaz. 10,000 küsur elemanınız olacak ve siz bunları burda gösterilen leblebi paralarıyla yapacaksınız. Bu mümkün değildir. Bu devlet çarkı bir gün çalışayım derse bunları iki ayda bitirir.

RASİH KESKİNER (Girne)(Yerinden)- Çalışmasın diye öyle koydular.

ALPAY DURDURAN (Devamla)- Açık, tablo karşımızdadır. Personel giderlerinin %45'i minimum olarak kabul edilir. Minimum, %45'i cari harcamalar olacak der. Minimum, %45'e geldiğinizde felâket demektir. Bizde nedir? Hiç böyle bir durumla karşı karşıya bulunmuyoruz. Bu cari giderler çok büyük miktarlarda artırılmak mecburiyetindedir ki hizmet verebilesiniz. Sivrisinekle mücadele edilecek. Kabahet de bulduk, sivrisinekler dayanıklı hale gelmişler ilaçlara karşı.

ERGÜN VEMBLİ (Lefkoşa)(Yerinden)- Bağışıklık kazandırlar.

RASİH KESKİNER (Devamla)- Hormon verir onlara da Sayın Bakan.

ALPAY DURDURAN (Devamla)- Bu Kıbrıs'ın haritası çizilmiş. Daha sağ bu işin uygulayıcısı ve Kıbrıs Tarihine ismini yazdıran Türk. Biz de öğüdüyoruz hep işte bir Türk yaptı bu işi der, Türk dediğimizde o Türk sözünü uzata büyüte şeddelendirerek söyleriz. Daha sağ, haritaları çizilmiş, sineklerle mücadele edilecek. Nasıl mücadele edilecek? Yolluklarla mücadele edilecek. Bütün sular drenajlarla akıtılacak, kurutulacak, kurutulamayanları ilaçlanacak. Yoksa yağdı yağmur birikti bir parça, bastır ilacı. Ertesi gün gel bir defa daha bastır ilacı, yarın yeraltı suyunda onu başlayacaksınız bulmaya. Bu sefer ilacı kes, başka ilaç bul. İnsanlara zararlıdır, kanser doğurur. Bu sefer de kanserle mücadeleyi iları götürmek lazımdır. Birinci koşulu bunun, kurallarına göre sinek mücadelesi yürütmektir, denetlemektir. Memurlar dolacak, memurlar kapıların arkasına yazacaklar teftiş günlerini. O memurların bu işleri yaptığını da örnekleme metoduyla başkaları denetleyecek. Acaba sıhhiyeciler gitti mi? Oraya

baktı mı? Kapının arkasına bu yazıyı yazdı mı, yazmadı mı bir. İkincisi girebildi mi, giremedi mi? Giremediyse rapor etti mi, etmedi mi? Bunlar hep izlenecek ve bunların gereği de yapılacak. Birtakım insanlar da bunun sonuçlarına katlanacaklar. Yani cezalandırılacaklar. Genel görüşmede de sordum, bu ülkede suistimal aldı yürüdü, AIDS gibi Devleti sardı dediler. Hem de Cumhurbaşkanı katında olan birisi söyledi, ondan sonra da tekrarladı da. Örnek verdim, trafik polisi bir ay hiç rapor vermese polise, ne yaparlar? Oh Kıbrıslılar ne kadar terbiyeli ve nazik oldular, hiç trafik kurallarını çiğnemediler mi derler? Tam tersine, gel bakalım polis efendi, bu sokakta ayda şu kadar trafik suçu işlenirdi. Sen bize hiç rapor vermedin, demek ki uyuyorsun veyahut da rüşvet yiyorsun. Bu iki şeyi sorarlar memura. E, bizim sıhhiyecilerden hiç pompasını kullanmayan çıkmadı mı bu kadar senedir? Hiç duyduk mu bir sıhhiyecinin çağrılıp cezalandırıldığını? Hiç duymadık ve bütün diğer memurlar bakımından da durum budur. Hiç sonuçlar değerlendirilmez, hiç de neticeye önem verilmez. Bakılmaz hiçbir neticeye.

EMİN UZUN (Lefkoşa)(Yerinden)- Kaba gölgenin altında uzanır sinekçi, Allah, sinekler de vızır vızır gider gelir.

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Bizde trafik polisi tatile çıktı. Herkes onun için trafik kazası yapmaktan, trafik suçu işlemekten de böylece mahsun kaldı.

Bugün ülkemizde birçok değerli nesne vardır. Büyük bir hastane vardır. Bir yığın da ucuz hastaneler vardır. Sağlık merkezi denir, vesaire denir adlarına, ama hastane gibi görülür. Zaman zaman hastane yapılır, sonra vazgeçilir, vesaire. Bu arada bir yığın da alet, araç, gereç vardır, vesaire. Bir yığın bolluk vardır. Ama bu kadar bolluğun içerisinde yokluk yaratmakta da maalesef usta olduk. Bence bu ülkede ne kanser, ne kalp rahatsızlığı, ne de AIDS'tir büyük tehlike. Büyük tehlike yanlış tedavi, teşhis ve tedavi hastalığıdır. Bunu kısaltırsak AIDS'i yaptıkları gibi YATEVET hastalığı vardır bizde de.

NACI T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Nedir?

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Yanlış teşhis ve tedavi hastalığı, YATEVET hastalığı.

NACI T. USAR (Devamla) - YATEVET, yat evettir, ölüme evet der yatan adam demektir.

ALPAY DURDURAN (Devamla) - İngiltere'ye televizyonları vesileyle izleriz, İngiltere'ye gittiğimizde izleriz. Her gittiğimizde tesadüf eder, yanlışlıkla sol bacağı yerine, sağ bacağı kesilenden bahsedilir, yanlışlıkla gözü çıkarılandan, vesairenden bahsedilir. Bizde hiç duydunuz mu bir kişinin yanlış tedavi sonucu herhangi bir şekilde sakat kaldığını veyahut da yanlış tedavi sonucu başka türlü tepkilerle daha beter hasta olduğunu ve bunun için de bir doktorun dosyasına bir not düşüldüğünü vesaire duydunuz mu? Hayır. Burda da trafik polisi bizim istirahattedir. Trafik suçu kalmamıştır. Herşey, bizim doktorlarımız gökten zembille inmişlerdirler, hiç hata yapmazlar. Modern bir hastanede bir parça insan vücudundan kesilse, tırnak bile kesilse, yollanır labaratuvara ve bakılır bakalım hakikaten kesmeye gerek var mıydı? Bu doktor bu neşteri vurdu, acaba hakikaten

gerek var mıydı, yok muydu? Bizde gidenin neticesini de kimse sormaz. Bizde de kesilir ve bazı dökular yollanır, özellikle kanser şüphesi olduğunda, kesilir ve yollar, neticeleri de gelir. Onların bile bir hesabı yapılmaz. Daha hiçbir şeyin hesabı yapılmaz. Çünkü doktora bile sorduğunuzda, yahu bizim ne oldu raporumuz, dosyamız vesairemiz, röntgenimiz, dediğinizde, hastanede röntgen mi bulunur, dosya mı bulunur yahu derler bize. Öncelikle sağlık, hastane sözkonusu olduğunda, çünkü tedavi vesaire, sağlık çok daha geniş anlamda bir sözcük. Hastane ile ilgili sağlık konusu sözkonusu olduğunda birincisi disiplin gelmelidir. Disiplin de nerden başlar? Önce kim gider hastaneye, soruşundan başlar. Bundan yıllarca önce, gerçi devletimizi çok genç sayarız kusurlarını affetmek için, ama bu devletin epey yıllarca öncesinde bir sağlık mecmuası çıktı. "Tıp ve Sağlık" diye bir mecmua çıktı. Orda dedi ki doğru yanlış artık sayın uzmanlarımızın görüşlerini aktarıyorum size. Bir hasta hastaneye gitmez. Önce bir sağlık merkezine gider, sağlık merkezi onu muayene eder, hastaneye gönderilmesine gerek varsa gönderir. İnsana önce bir sağlık servisinde birileri karar verecek, nereye gideceğini söyleyecektir. Çünkü öyle şeyler çıkıyor ki ortaya, öyle bulgular çıkıyor ki bu bulgulara göre siz karar veremezsiniz. Acaba dahiliyeye mi gideyim, sinir hastalıklarına mı gideyim, cilt hastalıklarına mı gideyim, nereye gideyim diye bir kişi kendi kendine karar vermesine olanak yoktur. Eğer olanak yoksa, bugün gibi hastaneye gittiğinizde kime başvuracaksınız? Kapıcıya mı soracaksınız nereye gideyim diye? Kapıcı size soruyor çünkü. Orda kapıda bulunan adam size sorar, hangi doktoru görmek istiyorsunuz? Ona göre giriyorsunuz hastaneye, siz karar vereceksiniz. Bu yanlış bir şey ve bunu Tıp ve Sağlık Dairesi de söylüyor. Benim de aklıma yattı yıllardır söylüyorum. Öncelikle sağlık merkezlerine gitmeli, orda bir tani konmalı ve ona göre hastaneye sevkedilmeli insan. Birinci istediğimiz bir kere böyle bir merkez bulunsundur. İkincisi, gidip de sabahleyin saat 8.00'de oturup akşam karanlığına kadar kapıda bekleyip, ona göre girmeyelim bu sağlık merkezlerine. Ne hastanesine ne başka yerine. Bir randevu usulü diye bir şey vardır. İki yüz yıldır gelişmiş ülkelerde bu geçerlidir. Randevu alırsınız, öyle gidirsiniz. Aksi halde düşünün bugün, eğer bir müdür hatırı sayılmıyorsa, yani arka

tarafından girmiyorsa böyle yerlere, gidecek sabahleyin saat 8.00'de, kendisine bir numara verilecek, o numara da bir zaman ifade etmeyecek, bekleyecek ve belki o numaraya sıra gelmeden gün bitecek. Böyle bir durum olmamalıdır. Bu işi önce halletmek lâzımdır. Herşey, saat taktik kolumuza lâzım oldu, bunu saate göre cereyan etmeli, herkes randevu alabilmeli ve sıraya işler konabilmelidir. Hiç değilse dedik ki; vazgeçtik biz bu ilk randevudan, birinci hastaneye girildikten sonra artık yirmi gün sonra gel dendiğinde, birisi deftere yazsın saat 10.00'da kabul edecek doktor kendisini dedik, o bile olmuyor maalesef. Yani doktor bile randevu vermiyor hastaya. Birakınız hasta randevu alamıyor, doktor istediğinde dahi bu randevuyu veremiyor. Tam bir düzensizlik içerisinde işler yürüyüp gidiyor. Hep dostluk, iyi niyet ve insanlık çerçevesi içerisinde halledilmeye çalışılıyor. Bu artık çalışan devlet mekanizmasında, çağdaş devlet idarelerinde vazgeçilmesi gereken bir husustur. Ondan sonra bir doktor tarafından muayene edilmelidir. Bu doktor yanılı mı, yanılmadı mı? Eğer doktorun yanılıp yanılmadığı bir heyet tarafından, her hafta sonu denetleniyorsa, birinci güvenceyi aldınız demektir. İşte ben sorarım şimdi Kıbrıs'ta hangi doktor hafta sonunda başka doktorların da gelerek kendisinin teşhisini ve tedavi yöntemlerini kontrol etmesini, uygun olup olmadığını tartışmasını kabul eder? Kabul etmeyiz biz. Biz aldık bir diploma elimize bir kere, bitti. Osmanlı beraatıdır bu. Asacaksınız duvara, hatta o kadar ileri gitti Osmanlı, çocukları bile beraattan geçinirlerdi, ulufeler dağıtmaya devam ederdi giderdi. Böyle bir anlayış bu dünyada olamaz. Bu terk edilmelidir. Her çağdaş hastanede usul böyledir. Herkes muayene eder, teşhis eder, teşhise göre bir tedavi uygular ve bütün bunlar hepsi de yazılır, çizilir, dosyaya konur, dosya ile beraber hafta sonu açılır ve bütün doktorlar orda bunun üzerinde tartışırlar. Doğru teşhis, doğru tedavi, çok güzel. Teşhis tamam, yanlış, yanlış uyguladınız, bir defaki sefere bu şekilde yapın, bunu da düzeltin. Teşhiste yanlışlık, bunlara da bakmanız gerekirdi, bu bulgular ortaya çıktığına göre, bu bulgulara da bakmanız gerekirdi. Bundan sonra bunlara da bakın denir ve bir defa daha da hata yapılmaz.

Dolayısıyla ben bir hasta olarak hastaneye gittiğimde bunları görmek istiyorum, XXI'inci asra dayandığımız bu zamanda. Sayın Bakan bize burda hakikaten çok önemli yatırımlardan, gelecek için umutlu olunmasını müjdeleyen şeylerden bahsetti ve ister istemez yerimizden dedik ki XXI'inci asra taşı Sayın Bakan dedik, ama bu durumda bizim de talebimiz budur. Böyle bir hastane çalışmasına da istiyoruz biz. Ondan sonra bizim doktorlarımız hastaneyi parsellediler. Ama bu parselleme birşeyi de öldürdü, götürdü. Konsültasyon diye birşey bırakmadı. Bugün görüyoruz ki bir doktor bir noktayı yakalayıp bir karar verdi mi, artık yandınız, ona teslimsiniz, ona boyun eğeceksin ve onun sonuçlarına katlanacaksınız. Olmaz böyle birşey. Bu konsültasyon müessesini de ihya etmek gereklidir bu ülkede. Bunun nedenleri, bu durumun yaratıcısının ne olduğunu geçmiş bütçelerde hep söylemiştik bu dışarıya açık çalışma, dışarda da müşteri kabul etme vesaire husuların yani tam gün değil de daha ziyade dışarıya dönük çalışma içerisinde de kullanma hususu dolayısıyla bu durumların ortaya çıktığı, Sayın Bakan Beş Yıllık Kalkınma Planında bize müjde veriyor, tam gün çalışma uygulanacaktır diyor. Bu kaçınılmaz mı? Bakalım ne zaman gerçekleşecek?

NACI T. USAR (Gazi Magusa)(Yerinden)- Bir amin de buna çek Sayın Durduran olsun bitsin.

ALPAY DURDURAN (Devamla)- Bir amin de buna çekelim, olmayacak duaya zaten bu şekilde amin çekilir.

...Birtakım kötü örnekler var karşımızda, maalesef bu konuya tutulduğunda tam gün konusu söz konusu olduğunda, herkes bunun doğru olduğunu iddia eder, ama uygulamaya sıra geldiğinde de uygulayacak olanın uygulayamaması için ne lazım gelirse de yapıyor. Neden? Bu bizim maalesef ciddi çalışma disiplininin geçmemişliğimizden ve yumuşak başlılığımızdan gelmektedir. Hemen doktor elinde iğnesi tam en zayıf anınızda kulağınıza biz size şimdi bir iğne

salıp iyileştireceğiz, ama siz de dışarı çıkınca bu tam günün tamam olmaması için yardımcı olacaksınız bize değil mi, ya, der ve bu telkini de yapar ve maalesef de çok etkili oluyor. Hayranlık duyuyorum bu yeteneklerine.

Binalar yetmedi deniyor. Şimdi muhalefet olarak biz de bina eksiktir diye bağırıp, bu tepkiyi lehimize çevirmeye çalışabiliriz. Ama doğrusu bu mudur? Gidin bakalım İngiltere'de bir hastaneye gidin, bizdeki gibi ferah odaları bulabilir misiniz? Yoktur böyle birşey. Bir doktor odasına girdiğinizde oturacak yer bulamazsınız. Bizde çaylar, kahveler gelir, ferah bir mekanda büyük bir masanın arkasında oturan bir beyefendi tarafından ağırlanır ve gidersiniz. Alet vesaire de pek görmezsiniz etrafta. Halbuki orda tıkiştirilmiştir, bize göre, tıkiştirilmiştir, konserve gibidir doktorla aletler vesaireler.

Son yine bir sağlık sorunu dolayısıyla bu YATEVET hastalığından da mustarip olarak Londra'ya gitmek mecburiyetinde kaldığımız için gördük yine karşımızda. Dünyaca ünlü bir doktor, bir hekim ve bize odasında oturacak yer gösteremedi. Her taraf alet dolu ve onlarla uğraşıp duruyor, bir saatin içerisinde beş tane aletten test yaptı. Hemşire de geldi, yardımcı oldu ve bu testler yapıldı. Bizde olsaydı o profesör, dünya çapındaki ününe uygun olarak herhalde bizim Meclis kürsüsünden daha büyük bir masanın arkasında otururdu.

BAŞKAN - En forsalu biz miyiz Sayın Durduran?

ALPAY DURDURAN (Devamla)- Hayır, masanın büyüklüğü bakımından söylüyorum, yoksa sizin oturduğunuz yer de uygun.

BAŞKAN - Boyumuza göre.

ALPAY DURDURAN (Devamla)- İş yapmak isteyen zamanını, mekanını ayarlar ve gerekli hizmetini de verir. Bizde de birçok imkanın bulunduğu, ama bollukta yokluk yarattığımızı görmekteyiz maalesef. Budur üzüntü verici olan yanı. İngiltere'de bakarsınız tarihi bir bina, kalorifer borularının arasından geçerek girersiniz hastaneye. Giriş kapısı diye öyle yağmurdan da korunsun gelecek olanlar deyip de öyle bir bina parası kadar para verilip de kapatılmış girişler yapılmamıştır. O hastanemizin iki tane neyse adı, böyle sendesi var önünde. O saçaklar bir apartman parasıdır. Onun üstünde ki öyle durabilsin diye öyle konan demirleri düşünüyorum. Zamanında gördüm, onların eğilip büküldüğünü ve hazırlandığını, tam bir apartman parasıdır. Arabanızla gelirsiniz, yağmurdan korunarak kapiya varırsınız ve girersiniz içeriye İngiltere'de ise; gelirsiniz, şemsiyeyle ve orda daha çok yağmur yağar.

OLGUN PAŞALAR (Lefkoşa) (Yerinden) - Büyük kapıdır ?

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Ve önce bir merdivenle bodruma doğru inersiniz, yarım bodrum, ondan sonra da kalorifer borularının arasından geçerek daracık da bir kapıdan girersiniz içeriye, ama, dünyaca ün yapmış bir hastanedir o. İçeriye girdiğinizde ise aletler görürsünüz, bir sürü teşkilât görürsünüz. Ki daha bu enkazı sayılır. Reaganekonomik, Ozalekonomik ve Thacherekonomik üzerlerinden geçmemiştii daha. O zamanda kurulmuşlardı bunlar. Şimdi daha bu enkazıdır İngiltere'de. Çünkü, %30'a yakını kapatıldı da bu hastanelerin.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biz de Sağlık Bakanlığının bu iyiniyetli, kamuoyunun dikkatini çeken, desteğini de alan, hayırduasını da alan girişimlerinin yanında, düzenli, rejim halinde bir hizmet verebilmesini ümid ederiz, bekleriz. Buna kim karşı çıkar? Zaman olur Savcılık karşı çıkar. Çaresi bulunur. Zaman olur hakim karşı çıkar. Çaresi bulunmalıdır. Zaman olur başka bakan karşı çıkar. Onun da çaresi bulunmalıdır. Her

halükârda çaresi olmalıdır bu işin. Mademki iktidarız, muktedir olmak mecburiyetinde ve sorunları çözmek mecburiyetindeyiz. Hastanemize girdik, alet edavat birçok var. Mekânlar çok geniş olduğu için bazılarıyla da tanışıyoruz, her zaman tanışmıyoruz. Paket gibi görüyoruz bunları ama, birçok alet edavat da var. Rakamlara bakıyoruz. Bir yığın da general var, bol yıldızlı. Mütihassıs mı? Dolu. Pratisyen? Pratisyen sıkıntısı plana da aksetmiş Pratisyenlerin sayısını artıracacağız. Demek oluyor ki, artık, ilk karşılaşılan hekim için bir önemlilik duygusu plana yansımış. Olumlu bir durum. Biz bunun hızla uygulanmasını istiyoruz. İstiyoruz da, şöyle bir çizgi çekersek, yani subaylar ve assubaylar diye bir çizgi çekersek, yani hastabakıcılar ve ebelere gelirsek, sayının azaldığını da görürüz. Dünyada belki de çok modadır şimdi, orda da yok, burda da yok, dünyanın hiçbir yerinde yok bu veyahut da dünyanın her yerinde de bu sözleri, ben bu kadar iddialı konuşmayayım ama, bu kadar mütihassısa, bu kadar az hastabakıcı, ebe vesaire gibi hizmetlileri düştüğü de herhalde düşünülemez. Rahmetli Nalbantoğlu iddialı konuşur ve rakamlar verirdi. Şu kadar mütihassısa, şu kadar şu olmalıdır diye ve bizimki hep onda birlerinde kalırdı. Durum gittikçe de kötüleşmektedir ve onların aldıkları ücreti de düşürsek vaziyet daha da beterdir. Çünkü, doktor dışarıdan ek gelirini de almaktadır. Şimdi ek gelir eklenir mi böyle bir konuşmaya diyeceksiniz.

Maalesef ekleyeceğiz biz de. Çünkü bu Ozalekonomik değerlendirmelerinde zarara girenler kimlerdir? Tüccar girmez. Enflasyona göre ayarlar malını. Sanayici, ihracat primiyle üstesinden de para alır. Eshaf? Esnaf da fiyatını ayarlar vesaire. Kim kalır geriye? İşçi de bastırır alır dediler. Bir dar gelirli, işte sabit gelirli memur kesimine getirecekler ama, o da olmaz. Sevimsizlik olur yine. Onun için, onlar da dışarıdan geçinirler dediler. Dolayısıyla bu da günümüz ekonominin bir parçası haline geldi dışarıdan da paralar almak. Onun için böyle dışardan da paralar olduğundan dolayı, bundan en fazla zarar gören maalesef, hastabakıcı ve hemşire, ebe vesaire olmaktadır. Hemşire sayısında bir artış, ama hastabakıcı ve ebelerin sayısını ele aldığımızda da bir düşüşü rakam rakam görmekteyiz. Yani bir ordu düşünün ki, general sayısı er sayısından fazla. Bu rakamlar verilirken daima, maalesef genel olarak alınır rakamlar da niteliğe bakılmaz. Halbuki bir ordu bile sayıldığında, tüfek sayısı sayılır. Yani er sayısı sayılır. Oyle üst rütbelilerin sayısı katıyen buna katılmaz. Tüfek sayısı saymaya kalksak bu hastanelerde, işte o zaman bir feci durumla karşı karşıya kalırız. Onun içindir ki hastanelerimizde disiplin kalmaz. Bütün ordaki hizmetliler aman ailesi de yanında kalsın bu hastanın diye bakarlar. Acaba ailesinin yanında kalması iyi birşey midir? İyi birşeyse, niye bu ciddi bildiğimiz hastanelerde kimseyi kapıdan içeri bırakmazlar? Orneğin Numune Hastanesinde Ankara'da bile, hastanıza görmeye ancak ziyaret saatinde müsaade ederler. Gidip yanında kalmak, canının istediği zaman görmek gibi birşey söz konusu olamaz ve hiçbir şey de götüremezsiniz hastaya. Bizde takımınızla, tarağınızla, mutfağınızla hastaneye taşınırsınız ve onun içinde yer içer, hastayla beraber tedavi edilirsiniz. Siz de bu arada tedavi görürsünüz. Bu yanlış birşeydir ama görüyorum ki ben ordaki hizmetliler de bunu istemektedirler. Her hastaneye gittiğimizde şikâyetler de dinleriz ve görürüz ki şu kadar hasta var, biz şu kadarız, hangi birine yetiştireceğiz derler ve bir rakama vurduğunuzda siz de bakarsınız ki onlar bunları yapacak durumda değildirler.

Ve bir de adaletsizlik sokuldu, hoşnutsuzluk da girdi ara yere, dolayısıyla bu yetersizlik daha da koyulaştı. Çünkü doktor on-call'dur, gerginlik içindedir vesaire %40 tazminat ama tabelâyı sökecek, kliniği kapatacak şartıyla yapıldı, olmadı tabelâlar takıldı, klinikler de açıldı yine %40 cepte. Hemşire? Hemşire o pisliklerle karşı karşıya değil mi? O hastalıklarla karşı karşıya değil mi? O gerginliği yaşamıyor mu? Ansızdan hemşirenin elinde ölmüyor mu hasta? Ansızdan telâşla doktor aramaya koşmuyor mu, o sorumluluğu almıyor mu üstüne? Üstelik doktor birşey yaptı mı kimse sormuyor. Tutsa ansızdan böbreğinizi sökse, kimse demiyor ya böbreğiniz tamamdi, nasıl oldu da söktüler. Çat diye söker götürür. O yetkiyi, o lisansı almıştır, padişah-ı Ali'den. Ama hemşire birşey yapsa, doktordan da zilgıt yiyecek, demek ki o daha gerginlik altında, ona %40 yok.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hastanelerimizde iyi bir tedavi hizmeti sunabilmek için, olanaklarımıza paralel olarak, yani fazla olanaktan da bahsetmiyorum, olanaklara paralel olarak bir tedavi hizmeti sunabilmek için işleyen bir çark kurmak lâzım gerekir. Şimdi hakkını da teslim etmek gerekirse bu mümkün müdür? Yani bir çiçekle bahar gelir mi? Bahar gelmeden bir çiçek açar mı? Bu Devlet teşkilâtının bütün sakatlıkları bu Bakanlıkta da kendini göstermekte ve bu sorunları böyle ortaya çıkmaktadır. Ama buna rağmen bakıyoruz, yeterli düzeye gelmiştir denmektedir. Nedir yeterli düzeye gelen? Biz yeterli düzeye geldiği iddiasında bulunursak, demek ki yapacak birşeyimiz de kalmamıştır artık. Bu ise kabul edilebilecek bir husus değildir, yeterli bir durum söz konusu olamaz.

(Cumhuriyet Meclisi Başkanı Sayın Hakkı Atun, Başkanlık Kursüsünü Meclis Başkan Yardımcısı Sayın Dt. Sait Güven'e devreder.)

Sağlık Bakanlığının spastiklerle ilgili, sosyal yardım alanlarla ilgili olarak birçok konusuna Sayın Rızkî değindi. Bu değinmelerin ışığında konuya genelinden bakarak birşeyler daha söylemek gerekirse şuna bakalım. Bugün bir Kıbrıslı Türk fakir bir ailedendi, bir evde yaşıyordu ve çocuklarıyla şu veya bu nedenlerden dolayı da bağları koptu. ve Devlet tarafından yardıma muhtaç hale geldi. Bu kişi, ne kadar sürede keşfedilir ve ne kadar sürede Devlet bu kişiye yardım verir? Hatta daha önemlisi, Devlet arıyor mu böyle bir kişiyi, var mıdır diye? Yoksa bekliyor birileri tutsun elinden getirsin de bu muhtaçtır buna yardım edin mi desin? İşte burda da birşeyi görüyoruz yine maalesef. Geçmişimizde, sosyal yardım memurları köy köy gezerler, tararlar ve bulurlardı böyle vakaları. Böyle olguları, devlet kendisi arar, bulur, tespit ederdi. Halbuki bizde, öyle bir durum yaratıldı ki, ülkemizin en şöhretli ailelerinin yaşlılarına sosyal yardım bağlandı ve halen de maalesef hiçbir şekilde sosyal yardım verilmemesi gereken yüzlerce insan, sosyal yardım almaya da devam etmektedir. Şehit, dul ve hadise kurbanları ile birlikte bu konuyu, bütün nitelikleriyle beraber görüp de değerlendirmekte bir yarar vardır. 1977-1978 döneminde Bütçe Komitesinde başladık konuyu incelemeye. Bisikletten düşmüş, malül gazi. Neresi malül? Futbol oynar ve devlet memurudur aynı zamanda. Hem maaş alır, hem takımından da alır belki de, hem de malül gazi diye maaş verilirmiş, vesaire, vesaire, örnekler. Ne kadardır bunun miktarı? Bunun yaridan fazla olduğunu kendi yetkilileri 1977-1978'de bize söylediler. Biz dedik ki o halde siz şehit, dul ve hadise kurbanlarına haksızlık edeceksiniz, gün gelecek bu Devlet bu ödenekleri artırmaktan vazgeçecek, çok veya çok az artıracak ve hepsi bundan zarara uğrayacak ve dolayısıyla haklı olanlar yeterli şekilde Devlet tarafından korunmayacaklardır. Bunu öncelikle düzeltmeniz gereklidir ve zamanın Sağlık Bakanı da Meclisten çıkan bu seslere bir destek olarak baktı ve kalktı, muayene etsin. Malül gazileri muayene etsin, bakalım hakikaten malül müdürler, değil midirler diye ve büyük bir şiddetle karşı çıktılar bazıları bu kitlenin içerisinde ve durdurdular ve haklı ile haksız ayrılamadı

ve bu insanlar yıllarca mağdur durumda kaldılar ve enflasyonun çok altında artışlarla hep kendilerine yaklaşıldı. Çok şükür olsun ki, bunlar bakımından, çok şükür olsun ki bir KKTC ilânı sözkonusu oldu ve her dönemde olduğu gibi Anayasa gelecek, oylanacak, vesaire, vesaire. Büyüklerimiz alıştılar. Destekçiler dâima görülmelidir. Her dönemde bu şeylerin bir rüşveti oldu. Orneğin, memurlara verildi vesaire, vesaire, bir yığın, bir konuşmada bunları sıralamıştım. Tekrar üzerinde durup da vaktinizi almayayım, bu minvan üzere, ansızdan yine şehit ve hadise kurbanları, şehit aileleri vesaire gözde oldular tekrar ve fakat geçen yıl da dediğim gibi, bu heyecanlar yatıştıktan sonra, yine rakama gelecek sıra, toplam rakama gelecek. Toplam rakam çok bulunacak ve budanacak dedim. Nitekim başladı şimdi. Haklıyla haksız ayrılmadığı takdirde sonuçta bütün kitle bundan zarar görecek ve esas olarak da haklılar mağdur olacaklardır. Haklılar ezilecekler ve hiçbir zaman haklarını alamayacaklar. Devlet gerçekten şehit çocuğuna yeterince bakmayacak. Çünkü bizimkinin vurduğu, vatan haini deyip de vurduğu adamın ailesine de şehit maaşı bağlandı, hiç alâkası olmadığı halde. Yeterince bu kategoriye girmeyecek şekilde sakatlanmadığı halde hak verilenler yüzünden de hepsi bundan mağdur olacaklar ve haklarını alamayacaklar. Sosyal yardım alanlar da öyle. Gerçekten perişan durumda olana sosyal yardım bağlanmayacak, bağlanamayacak yeterince, verilemeyecek. Çünkü bir yığın insan da hiç sosyal yardıma hak kazanmadığı halde ödendiği için onlara bu paralar verilemeyecektir dedim ve maalesef bu yıl işte başladı. Miktarlar bundan sonra da düşmeye devam edecek. Bu haksızlık giderilmedikten sonra bu miktarlar da hiçbir zaman yeteri derecede olmayacaktır. Devlet gerçekten şehit çocuğuna, yani babası kendini adanmış, savaşmış ve şehit olmuş insana babalık yapamayacak. Çünkü bu arada daha bir sürü kitabına uyduran bu kategorinin içerisine girebilmeyi becermiş bulunuyor.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Devlet, önce görevlerini kendisi tanımlamalı, örgütlerini, bu görevleri her yıl inceleyerek, geliştirerek öğrenmeli ve onun doğrultusunda çalışmalıdır. Devletin vazifeleri maalesef böyle

incelenmiş ve ortaya çıkarılmış değildir. İlgimi çekti, Sosyal Yardım Dairesinin hakkında Sayın Bakanın söylediği işte şudur görevi dediği o cümle, maalesef hiç ilgisiz, konuyla ilgisiz bir başlangıçla başladı ve bir siyasal felsefe tartışmasıyla konuya giriverdi, ama Dairesinin de görevlerini ne kadar az olarak kendisine bildirildiği gerçeğini de ortaya koydu. Bu Devlette bir reorganize ve reform veyahutta bu işleri birelden alıp da inceleyip geliştirme birimleri oluşturulmadığı için, bir feedback ve kontrol sistemi kurulmadığı için, bunlar neyse başlangıçta öyle olarak kalmakta, personel de değiştiğinde geçmiş de unutulmakta ve tecrübe kazanılmamaktadır. Bunun örneğini gördük burda. Tam tersine bunları görüşüp geliştirmek ve her birimin ve kişinin görevlerinin ne olduğunu iyice ortaya çıkarmak mecburiyetindeyiz. Çıkarmazsak kimseye niye yapmadın bunu da deme hakkını elimizde bulunduramayız, söyleyemeyiz. Herkes kendi kendine görevini tayin edecekse, elbette ki bir sonuca varılamaz. Önce bunlar bir yerde hazırlanmalı, konuşmalı ve ondan sonra da olup olmadığı izlenmelidir. Bunlar yapılmadığı için Devlet de bu konuları çözememektedir. Bugün aramızda sosyal yardım memurlarının arayıp da bulması, teşhis edip gereğini yapması gereken insanlar vardır. Kendisine sosyal yardım bağlanmış, veyahutta Sosyal Sigortalardan miras almış insanlar vardır. Daireye gidip de bir imza vermek istemezler. Çünkü artık zamanı gelmiş olanlar için ve bu imzayı tehlikeli görmeye başlamışlardır. Aramızda yaşayan yaşlılar vardır böyle. Gidip imza etmez. Malımı alacaklar elimden der, korkar. Avukatlara sorun, avukat yazıhanelerini aşındırır bu gibi tipler. Ama bu insanlar kendilerine bakmaktadırlar, aramızda yaşamaktadırlar bir ölçüde, kendi başlarına yaşamaya çalışmaktadırlar ve gidip ordan maaşını almaz, çekleri durur, birikir. Bazılarının Rum tarafından gelen çekleri vardır birikir ve bu insanlar pesperişan aramızda dolaşırlar, ama Devlet bunları ne arar bulur, ne de böyle insanlar vardır dediğinde bir ilgilenen çıkar. Bir gün ilgilenilirse o da çakan bir şimşek gibidir, etrafı bir aydınlatır, ondan sonra tekrar konu karanlığa gömülür, kimse izlemez. Bunlar üzerinde birkaç tanesi için ben

şahsen ilgilendim. 1977'den sonra şahsen ilgilendim, mahkemelere kadar gittik, bazı vakalar oldu mahkemelere kadar gittik. Çünkü hakimlerin bazı yetkileri vardır bu konularda, ama orda da işler hallolmadı nihayet ve ilgilenenler de unuttular ve o insanlar pesperişan aramızda yaşamaktadırlar. Halbuki gezilmeli, incelenmeli. Nasıl gezilir? Kaç kişi ister, bunların hesabı yapılmalı, bu kadar personel olmalı, bu insanlar gezmeli ve bu insanlara hizmet götürülmelidir. Yoksa oğlu büyük tüccar, anasının birşeyi yokmuş, yahutta Güneyde malı kalmış, yasalara göre oğlu anasına bakmak mecburiyetindedir. Eğer bakmazsa, anası şikâyet edebilir. Anası şikâyet edemeyecek durumdaysa, Devlet onun adına dava açabilir. Bu Dairenin görevidir. Sosyal yardım memuru gider, dava açar ve oğlundan çatır çatır maaş alır. Vermezse cezalandırılır. İki yıla kadar hapis cezası vardır. Yasalarımız var, dizili durur. Bakarsak yasalarda nelerin bulunduğunu da görürüz. Bunların sorununu çözmek için Devletin bir paraya da ihtiyacı yoktur. Ama, dediğim gibi insanlar vardır ki aramızda, ordan başlamak lâzımdır. Nasıl yol yapmadan önce, kaldırım yapmak lâzımsa, nasıl eve telefon koymazdan önce umumi telefon koymak lâzımsa, bu işte de önce esas muhtaç olandan başlamak lâzımdır. Sosyal devlet de en azından bir sosyal anlayışla, bir merhamet duygusu da bunu gerektirir ki, devletin de görevi esas budur.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; genel olarak bir hastalık Devletimizde vardır. Bu hastalık nedeniyle örgütlü bir çalışma ortaya konamamaktadır. Çoğunluğu sorunlarımızın bundan kaynaklanıyor. Sayın Bakanın yalnız olumlu birşeyini gördük. Huzurevi, huzurevi olarak kullanılması birçok bakımından mahzuru olan yerden alınıyor, daha iyi bir yere geliyor. Göğüs hastalıkları daha uygun bir yere taşınıyor. Bunlar olumlu şeyler. Bu arada bir geriatri, veya yaşlıların bakılacağı birimler oluşturuluyor. Bunlar da olumlu girişimler olarak zikredelim. Ancak, her bütçe yılında söylediğim gibi, şunu yine hatırlatmadan da kendimi

alamıyorum. Bu huzurevi binası ki bandonun elindeydi, şimdi Sağlık Bakanlığına verilmiştir, huzurevi olarak yapıldı ve bazı insanlar, burda oda inşa ettiler. Dediler ki, ben yaşlandığımda gelip burda kalacağım. Alın parasını, bu odayı yapın. Yaptık, üstüne adını da koyduk ve bu insan gitti, içinde yaşadı ve öldü de ve ben ondan sonra da vakıf malları olan, hiç yerinden kıpırdamadan bol bol para kazanan insanlar bilirim, gitti huzurevine ve huzurevinde yaşadı, ailesi kendisini sürekli gitti ziyaret etti, hiç de huzurevinde kalmak zorunluluğunda değildi. Ailesi de bakabilirdi kendisine, kendisi de bakıcı tutabilirdi, ama gitti huzurevinde yaşadı ve orda öldü. İşte huzurevini böyle bir huzurevi yapmak lâzımdır. Ama biz o tabelâ yazılı odayı şimdi başka bir maksat için kullanıyorsak ne olacak bu işin sonu? Yani bu gerçekte gerçi olumlu bir gelişmedir, olumlu bir organizasyondur, ama bu mahzur da ortaya çıkıyor orta yere. Çünkü orası huzurevidir ve huzurevinin damgası vardır orda. Biz şimdi göğüs hastalıkları hastanesi haline getiriyoruz. İnşallah bir defa daha böyle bir durumla karşılaşılmaz. Rumun malı zaten başımıza belâ oldu. Gördük orda beton binaları, oh dedik ne güzel, taşıdık huzurevi diye yaşlıları oraya, çoğunun ölümüne de biz sebep olduk maalesef. İnşallah böyle bir hatayı da bir kez daha yapmayız ve anı olarak kalan bu şeyleri de inkâr etmeyiz.

Mağusa'da da oldu böyle vakalar vesaire. Neyse daha fazla bu yaraları deşmek istemem, ama şuna işaret etmek isterim ki; huzurevi işte böyle bir yer olabilmelidir. Yani, yaşlanan bir insan, ben eylâtlarıma yük olmayayım deyip de huzurevine gidebilmelidir. Bunu sağlamak mecburiyetindeyiz. Bugün, ülkemizde ailece çalışmak zorunlu hale gelmiştir. Gelirler, görürler, vay ne lüks, burda da bütçe görüşmeleri yapılırken işte araba sayısı arttı dedi birisi. Gördün mü refahı dediler. Değişme var. Oumlulu mu değil mi o ayrı tartışma kaldırır. Eskiden bir kişi çalışır, bir eş, dört-beş tane de çocuk yerlerdi. Şimdi...

NACİ T. USAR (Gazi Mağusa) (Yerinden) - Nene, dede de dahil.

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Nene, dede de dahil eğer çalışmazlarsa, yaşlanmışlarsa onlar da dahil. Yerlerdi. Şimdi koca çalışır, karı çalışır, çocuk büyüdüyse o da çalışır.

RASİH KESKİNER (Girne) (Yerinden) - Dede de çalışır.

İBRAHİM KORELİ (Lefkoşa) (Yerinden) - Hepsi aç.

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Yüksek tahsilde vesairedeyse, tatillerde de çalıştırılır. Ana baba için de yer aranır.

İkisi birden çalıştığı için çocuklara kreş aranır, çocuk bakım yerleri aranır, mesai saatleri bile ona göre düzenlenmez. Bunun her gün sıkıntısı yaşanır, bir de yaşlılık durumları geldi, onlar da bakımsız halde kaldılar. Bunun için önmümüzdeki günlerde bu bol bol arabalara karşın ihtiyaçlar da çeşitlendi ve artık çaresi bulunmalıdır. Mutlaka yaşlıların da rahatça gidebileceği, kendi yaşında insanlar bulup rahatça oyunlar oynayabileceği, kültürel faaliyetler yapabileceği, görüşebileceği, efendim zaman zaman şehir tiyatrosuna, belediye tiyatrosuna vesaireye gidebileceği organizasyonlarla zenginleşmiş bir yer de bu insanlara verilmelidir. Bu bizim sosyal bir borcumuzdur. Birçok bakımlardan bunun yarattığı ağır yükü yakından izlemekteyiz, onun için de çaresini bulmak zorundayız. Huzurevine dediğim gibi ben geleceğim ve kalacağım deyip de bol parası ve ailesi de bulunduğu halde bazı insanlar gidebiliyorlarsa Huzurevi tamam demektir. Bugün gidebiliyorlar mı? Maalesef böyle bir durumla karşı karşıya değiliz. Temenni ederiz yakın bir gelecekte düzenlensin.

İlaç imalatı konusunda da bir-iki şey söylemek isterim. Bu ilaç imalatı marginal ilaç yapımı şeklinde 1976'lara gitmektedir. Yani Meclisimiz kadar yaşlı bir konudur. Hâlâ daha bunun da uygulanmadığını üzüntü ile görmekteyiz. Şimdi bina olmuş efendim, uzman kursa gönderilmiş, gönderilmemiş vesaire bunları göreceğiz. Gönderilmiş deniyor. Temenni ederim diğer gelenler gibi, gidip de gelenler gibi olmasın. Çünkü biz bilmem ne kursuna, lisans üstü şu bu diye kurslara göndeririz, gelir, istifasını verir, alır emeklilik ikramiyesini de, taşınır başka yere ve kendi özel çalışmasına devam eder. Gerçi özel bu zamanda devletin yanında çok kutsal oldu, özel birşey oldu ama, bize göre bu özellikten kötü şeyler çıkmaktadır, kötü bir özellik olmaktadır. Temennim, böyle bir örnekle karşılaşmayalım yine ve gerçekten bu ilaç imalatı başlasın. Bu ilaç imalatı elbette ki bazı masrafları kısacak ve yurttaşlarımıza daha ucuz, daha güvenli ilaç sunabileceğiz. Şimdi bir soru akla geliyor. Yani devlet bir işe girerse bunlar mı olur? Nasıl kabul edecek bu sistem bunu? Bunu ilerdeki günlerde izleyeceğiz. Baktık Birinci Dünya Savaşı çıkıyor, Fransa'da ve İngiltere'de kararnamele-

çıkmağa başladı. Filan özel şirket devlet memuru atandı başına, falan özel şirket devlet memuru atandı başına. Daha harbin birinci yılı çıkmadan özel şirket kalmadı orta yerde. Şimdi özele yasaklama getirmeyi bakkal dükkanını da kapatma zanneder bazıları ve bakkal dükkanındaki çalışma ile, yani 24 saat çalışır, ölür, öldürür bazı insanlar ve birşeyler yapar, onlarla karşılaştırır işte bak devlet memuru çalışır mı böyle derler, bunun alakası yok tabii bu işin. Özel şirketler, yani gerçekten bizim Devletin büyüklüğünde organizasyona çabalayan bütün şirketler devletleştirildi. Neden? Çünkü kaynaklar tamamen bilinçli bir şekilde tam randımanlı bir şekilde kullanılmak mecburiyetindeydi. Alman uçakları geldi, Londra'yı bombalıyordu. Oyle özel, güzel diye numaralar çekmenin zamanı değildi, iş başa düştü, hepsini devletleştirdiler. A'dan Z'ye, plastik üretiminden çeliğe, silahtan eczaya kadar bütün sanayi ve ticaret devletleştirildi. Bütün toptan ticaret devletleştirildi ve sonunda da bunun herhalde yararı görüldü ki savaş sonuna kadar beş yıl sürdürüldü. Hem İngiltere'de, hem Fransa'da, ve de Amerika Birleşik Devletleri'nde. Gerçi onun bir sene sonra dank etti kafasına. İlk yolladığı uçaklar daha havalandıktan Pasifik'e düşünce o zaman aklı başına geldi ama o da aynı yola geldi. Biz bu gibi işlerde devletin yapacağı işlerin mutlaka özelden daha güzel olacağına inanırız. Temennimiz bunun yapılabilmesidir. Bakalım Hükümetin felsefesi ile bu nasıl mümkün olacaktır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; çevre sağlığı konusunda genel olarak konuları da ortaya koymuştum. Tam gün mesaiyi uygulamayan bir idarenin bunları da etkili bir şekilde yapmasına olanak olmadığı aşikârdır. Ancak ortaya çıkarılması ve kamuoyunun gün emine getirilmesi olumlu bir davranış olmuştur. Artık Kıbrıslı Türkler bir çevre içerisinde yaşadığını hissetmiştir. Temennim bunu daha da hissetmesidir. Çünkü bir gelişmiş ülkeye gittiğinizde bakarsınız ki arabalar gezer sokaklarda, hava kirliliğini ölçme merkezi. Birinci istasyon veya kaçıncı istasyon diye yazar üzerinde. Yani artık çağdaş devlette hava, insanın çevresinin bir parçasıdır diye idrak

edilmiştir. Yeraltı suyu aynı şekilde, sürekli istasyonlar vardır yeraltı suyunu denetlemektedir. Toprak analizleri yapılmaktadır. Gökyüzünde o delik açılınca, ozon tabakasındaki delik açılınca, dünya çok daha dar bir çevrenin içerisinde yaşadığını ve artık herşeyini ölçüp biçerek, yani laboratuvardaki o kahverengi tepsinin içinde yaşayan mikroplar gibi, bir gün sonlarının gelebileceğini idrak etmişler ve herşeyi ölçüp biçerek buna kendilerini ayarlamaya çalışmaktadırlar. Kıbrıslı da bunu idrak etmek durumundadır bugün. Ortaya çıkarılmıştır bunlar. Hormonlar gelmiştir gündeme, zirai ilaçlar gelmiştir gündeme vesaire, vesaire bunlar getirilmiştir. Çöplükler getirilmiştir vesaire, gündeme getirilmiştir. Bunlar dolayısıyla bugün Kıbrıslı Türklerin biraz daha uyanık olduğunu söylemek mümkündür. Bu bakımdan olumlu bir yanı vardır. Fakat esas önemli olan şey de bunların çaresini bulma için etkili ve örgütlü bir çalışmayı becerebilmektir. Bunun sağlanmasını temenni ederim.

KENAN AKIN (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Bütçeye olumlu oy var mı?

ALPAY DURDURAN (Devamlı) - Saygılar sunar, bütçeye de oyumuz ret olacaktır.

(GÜLÜŞMELER)

MUSTAFA ADAOGLU (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Hiç bağdaşmadı bu güzel konuşmanla.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Alpay Durduran. Buyurun Sayın Bakan.

SAGLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANI Dr.MUSTAFA ERBİLEN -
Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Durduran dostumun sohbetine her zaman doyum olmaz ve eleştirileri de hakikaten yapıcı ve o bakımdan kendisine teşekkür ederim. Gerçi üç konuşmacı arkadaşımız da olumlu ve olumsuz yanları ile bütçemizi eleştirdiler, eleştirilerini mutlaka dikkate alacağız. Tabii Ergin Abdullah arkadaşım her zamanki şeyde, inkâr değil de kötümser bir ruh yapısına sahiptir bu kürsüye çıktığı zaman. Kötümser, yani yapamayacak, edemeyecek yani. Sanki de ümidi kesmiş bir hastanın ruh hali içerisinde ve hiçbir şey beceremezler, yapamazlar, edemezler şeyi ile. Ne yapalım? Arkadaşımız da o şekilde görüyor. Yalnız birkaç şeye değindi.

ERGİN ABDULLAH (Gazi Mağusa)(Yerinden) - Siz olumlu-
ları aktardığınız için, biz sadece olumsuzluklara değineceğimizi belirtmiştik.

Dr.MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Ona cevap... Birkaç şeye değinmek mecburiyetindeyim, çünkü Birleşmiş Milletler yardımlarından bahsetti ve onların yani kullanılışı, yani zaptü-rapt altında mı gibilerinden. Bize gelen bütün yardımlar bütçededir. İhale yolu ile harcanır. Hepsinin hesabı vardır. Arzu edilirse Maliye Bakanlığında onların hepsi temin edilebilir ve Birleşmiş Milletler yardımları Birleşmiş Milletler Dışişleri Bakanlığının başkanlığında ilgili Bakanlıklar, belediye de dahil, Planlama, oturur projelere göre değerlendirilir, getirilen projelere göre getirilir ve o projeler tahtında yardımlar alınır, yani bir karara bağlanır, Bakanlar Kurulu tarafından. Onu da söylemiş olayım.

Ergin Abdullah arkadaşım bazı şeyleri gayet güzel takip eder de ondan sonra neticelendirme yoktur. Kan gazları aleti bozuktur. Yani ilelebet bu kan gazları aleti atıldı, gitti, milyonluk alet atıldı bir tarafa. Bir hafta sonra tamir edildiğinden haberi yoktur. Onu araştırma ihtiyacını bile şey etmez. Bu memlekette evet bir radyasyon tehlikesi

geldi, geçti. Ama bu radyasyon için bilgi istemiş olsaydı bizden, elbette bilgi verirdik kendisine. Meselâ biz radyasyon için uzman getirttik, aletleri ile beraber, bölge taraması yaptı ve radyasyonun Tremeşe, Akdoğan, Dört Yol, Salamis istikametinde bir şeridi tuttuğunu gördük. Onlar dahi bir sağlık, ileri memleketlerdeki sağlık için zararlı düzeyin altında bulundu.

ALPAY DURDURAN (Lefkoşa)(Yerinden) - Kamuoyu sormadan bilgilendirildi mi? Ergin Bey sorunca mı bilgilendirdiniz?

Dr.MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Hayır biz bilgilendirdik zamanında, bu hususta beyanatlarımız vardır. Fakat...

ALPAY DURDURAN (Devamla) - Rumlar bile Güneye geldi, Kuzeye nasıl gitmedi dediler.

Dr.MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Evet açıkladık. Açıkladık efendim. Biz hatta süt alımını durdurduk. Uç ay onu hellim yaptırıldı.

ERGİN ABDULLAH (Devamla) - İthal malı radyasyonlu çaydan bahsettik.

Dr.MUSTAFA ERBİLEN (Devamla) - Biz, onu da denetim altındadır Sayın Ergin Abdullah. Onda da 600 B.K.K'nin üzerinde kabul ediyoruz. Yalnız bazı bilgilerimiz vardır. Onlar için de araştırmalar yapıyoruz. Yani kısacası radyasyon üzerinde de eğer neler yaptık diye bize sormuş olsaydı, o hususta da kendisine bilgi verirdik.

Yapıcı önerilerinizi dikkate alacağımızdan güpheniz olmasın. Yalnız sözümü bağlamadan önce birşeyi sayın milletvekillerinin dikkatine getirmek isterim. 7 Nisan Dünya Sağlık Günü'dür. Dünyada sigara içmeme günü, "no smoking day" bunu Meclisimizin de desteğini, önce Meclisimizin de desteğini isteyelim, basınımızın desteğini isteyelim, Dünya Sağlık Günü 7 Nisan'da Sayın Durduran da purosunu herhalde, 7 Nisan'a kadar keser umut ederiz, Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederim Sayın Bakan Mustafa Erbilen.

ERGÜN VERMİ (Lefkoşa)(Yerinden) - Önce siz bırakacaksınız Sayın Bakan.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; Program 11, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Bütçesi görüşmeleri tamamlanmıştır. Oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler?...

KATİP - 26.

BAŞKAN - Reddedenler?...

KATİP - 14.

BAŞKAN - Tekimser?... Yok. Ret 14, 26 kabul. Oyçokluğu ile kabul edilmiştir. Hayırlı olsun.

Sayın milletvekilleri; bugünkü bütçe görüşmeleri tamamlanmıştır. Uygulanan Program gereğince 20'nci Birleşim yarın Salı günü saat 10.00'da yapılacak ve Program 12 İskân Bakanlığı Bütçesi ile Program 13, Gençlik, Spor ve Çalışma Bakanlığı Bütçesi görüşülecektir. Birleşimi kapatıyorum. Teşekkür ederim.

Kapanma Saati: 19.35.

.../2789

DONEM : I

YIL : 3

CUMHURİYET MECLİSİ

GÜNDEMİ

19'uncu Birleşim

21 Aralık 1987 Pazartesi

Saat 10.00

GÜNDEM :

- I. BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI
- II. ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER:
1988 Mali Yılı Bütçe Yasa Tasarısı
(Y.T.No: 221/3/87) (Devam)
